

ZPRAVODAJ

K PV Konfederace politických vězňů
231 České republiky

2-3

Ročník 22– 2016

PODZIM - MELANCHOLIE NEBO ELIXÍR?

PODZIM V ROCE JE PŘÍPRAVA PŘÍRODY K ODPOČINUTÍ.

PODZIM ŽIVOTA JE DOZRÁVAJÍCÍ PLOD NAŠEHO ŽITÍ,
PROTO SNAŽME SE, AŽ ZÁVĚR NAŠEHO ŽIVOTNÍHO PUTOVÁNÍ,
JE STEJNĚ TAK POHLEDNÝ A UTĚŠUJÍCÍ, JAKO JSOU TY KOUZELNÉ
SCENÉRIE SLUNNÉHO BAREVNÉHO PODZIMU.

Svatý Hostýn trochu jinak

Poměrně valná část našich sester a bratří navštěvuje nebo se zúčastňuje pravidelného setkávání na každoroční muklovské pouti na tradičním místě, na Svatém Hostýnu.

Proto si snad se zájmem přečteme zajímavé povídání o doposud málo známé části z historie tohoto posvátného vrchu.

A tak Vám upřímně přejeme, ať i letos Vás neopustí síla ducha i těla a samozřejmě i chuť a dobrá nálada, abyste mohli navštívit také letos toto významné poutní místo a byli opět o něco bohatší v poznání jeho bohaté historie.

Na šťastnou shledanou se slavným počasím a samozřejmě s Pánem Bohem – 3. září letos.

Jaroslav Krásný

Svatý Hostýn aneb proč to Tataři vzdali

Když v roce 1241 Tataři pustošili zemi, uchýlili se lidé na vrch Hostýn (735m) v naději, že nájezdníci jejich úkryt minou. Báli se a trpěli žízní, modlili se k Panně Marii. Na její přímlovu vytryskl ze skály pramen a zároveň se strhla obrovská bouře, která s přívaly vody útočníky zastavila. Tataři se obrátili a táhli pryč. Legenda se váže k nejznámější (nikoliv nejvyšší) hoře Hostýnských vrchů, která se stala nejvýznamnějším Mariánským poutním místem u nás.

Hostýn byl osídlen již v pravěku, existovalo zde keltské oppidum i slovanské hradiště – opevnění dodnes připomínající mohutné valy. Ve středověku zde stála dřevěná kaple, později rozšiřovaná, v roce 1567 se Hostýn poprvé připomíná jako poutní místo. Dominantní stavbou je poutní chrám Nanebevzetí Panny Marie, vybudovaný v letech 1721–48 a obnovený v letech 1841–45. Ke konci 19. století byl postaven jezuitský klášter, založena Matice svatohostýnská (existuje i dnes), přibyl hotel pro poutníky, byla rozšířena kaple sv. Jiljí (dodnes sv. Jana Sarkandera). V roce 1898 byla na protějším vyšším ze dvou vrcholů

dokončena 15m vysoká kamenná rozhledna. Po roce 1909 spojilo poutní chrám s kaplí u „záračného“ pramene schodiště.

Na Hostýně jsou dvě křížové cesty – starší z let 1901 – 02, hodnotnější nová z let 1912 – 33 je dílem Dušana Jurkoviče. Jednotlivá zastavení jsou ve stylu valašské architektury, mozaikovými obrazy je vyzdobil Jano Köhler. Navštívit můžete Svatohostýnské muzeum. Po celý rok se zde konají poutě – **3. září se uskuteční 23. pouť muklů, vězňů totalitních režimů.**

Přístup a příjezd: Z Bystřice pod Hostýnem (odbočka ze silnice do Slavkova pod Hostýnem). Na vrchol je zákaz vjezdu, na policii v Bystřici (na zámku) se vydávají povolenky (omezený počet na den).

Parkování: Velké placené parkoviště těsně pod vrcholem.

Otevírací doba rozhledna: květen, červen, září SO, NE 8:30 – 12:00 a 12:30 – 16:00;

červenec, srpen PO – NE 8:30 – 12:00 a 12:30 – 16:00

Z PRÁCE VEDENÍ KPV

Pietní shromáždění k uctění památky obětí komunismu MOTOL 2016

Záštitu přijala primátorka Hlavního města Prahy Adriana Krnáčová

úvodní slovo **ing. František Šedivý**, místopředseda KPV ČR:

Vážený hosté, sestry a bratři!

Dozněly tóny státní hymny. Navodily atmosféru k důstojnému pietnímu aktu, při němž se naše myšlenky přiblíží k době temna, kterou jsme více než čtyřicet let prožívali. Nebyla lehká. Systém násilí neznal slitování nad svými protivníky. A bylo jich v tomto národě dost. Svůj vzdor vyjadřovali ve zjevném odporu a odboji. Smyslem jejich počínání nebylo uhýbat, ale stavět se proti rostoucímu zlu. Kdo vstoupil do jejich řad, nabízel život službě své zemi. Důvod býval často prostý. Jak se praví v muklovské hymně. ... "a to proto jen, že jsem měl svou zemi tak rád." Ti, jejichž zpopelněné ostatky zde leží, odpírali podříditi osud své vlasti cizímu systému. Umírali rukou kata, někdy po výstřelu na ostnatých drátech Železné opony. Komunistický režim byl tak krutý, že nedovolil po násilném usmrcení ani lidský pohřeb svých obětí. Jejich popel byl ukládán v nepopsaných urnách. Někdy označených jen číslem. Dodnes nevíme, kde jsou všechny urny uloženy. Pomsta i na mrtvých. Není např. známo, kde je pohřbena Dr. Milada Horáková. Po národním a dlouho trvajícím pátrání se podařilo politickému vězni br. Ing. Oto Stehlíkovi ve spolupráci s pracovníky Národního archivu pod vedením Dr. Aleny Šimánkové a ředitelem Kabinetu dokumentace a historie Vězeňské služby Dr. Alešem Kýrem, identifikovat na tomto pohřebišti 39 zpopelněných ostatků politických vězňů, obětí justičních vražd, zemřelých po těžkých úrazech v jáchymovských dolech nebo při pokusech překonat ostnaté dráty koncentračních táborů. Smutná bilance. Za ztracenou svobodu se platí krví i slzami. A těch teklo v této zemi již dost. Konfederace politických vězňů ČR prohlásila spolu s představiteli veřejného života tato místa za památná. Sem přicházíme každoročně v tomto měsíci květnu, abychom jim všem vzdali poctu a zamysleli se nad smyslem jejich obětí, abychom konfrontovali dnešní skutečnost s ideály, za které položili životy. Jsme věrni jejich odkazu nebo se stále vzdalujeme? Proč památka těch, k nimž lidé vzhlíželi s úctou a respektem, měla být zapomenuta? Snaha všech méněcenných. A s těmi se i dnes setkáváme. Čelíme jejich úsilí diskreditovat vše, co je součástí života ve svobodě i to, co je každému zjevně na očích při pohledu do ulic našich měst i návsi našeho venkova. To nové a dobré je dar těm, kteří neváhali bránit rozvratu této země. Oni obětovali své životy, aby dnešní generace mohla dát čistotu svému myšlení i konání a aby mohla vést naši společnost ve všech oblastech. Jen následování mravního a morálního odkazu lidí věrných naší

vlasti, na které dnes vzpomínáme, zajistí budoucnost této země a naplní odkaz těch, kteří zde leží.

Nyní prosím, abychom minutou ticha uctili jejich památku i památku všech, kteří položili své životy v zápase se stejným zlem a jejichž ostatky jsou roztroušeny nejen po naší zemi, ale i po celém světě

Děkuji za pozornost

František Šedivý

za vládu ČR promluvil ministr kultury Daniel Herman:

Vážený bývalí političtí vězni, vážení ústavní činitelé, paní primátorko, dámy a pánové.

Zítra tomu bude jednácté desetiletí, co skončila 2. světová válka v Evropě. Jistě mnozí z Vás pamětníků si vzpomenou, že to byla doba očekávání, že bude znovu dobře. Bohužel nebylo. S porážkou nacismu byl bohužel spojen moment, který možná nikdo nepředpokládal. Komunismus expandoval na západ a střední Evropu, včetně naší země, obepnuly nenávislné ruce ostnatého drátu.

Přicházíme sem, abychom uctili památku tisíců těch, kteří díky, tentokrát třídní, nenávisti, která vystřídala nenávist rasovou, se staly obětí nového režimu.

Před dvěma tisíci lety na Golgotě se zdálo, že ti, kteří mají veškerou moc, budou vládnout světu a ten, který byl bezmocný umíral na kříži, že skončí v zapomnutí. Stal se přesný opak. On, založil civilizaci, ze které vyrůstá celá Evropa a naše společnost.

Ti, kteří umírali v komunistických lágrech se často hlásili k jeho odkazu a na ten nesmíme zapomenout. Odkaz lidí, kteří dokázali položit své životy pro hodnoty svobody, lidských práv, spravedlnosti, ani dnes nezevšedněl.

I začátek jednadvacátého století přináší nové výzvy a je na každém z nás, k jakému směru se přihlásíme a jaké hodnoty budeme vyznávat.

Ti, kteří položili životy za svobodu této země jsou velkým mementem, nesmíme na ně zapomenout, protože jejich krev žaluje k nebi.

Děkuji Vám za to, že jste přišli a na jejich památku nezapomínáte.

V zastoupení za předsedu Senátu se senátorka Eva Syková připojila k představitelům českého veřejného života, kteří v sobotu 7. května 2016 uctili památku politických vězňů, jejichž ostatky jsou uloženy na pražském motolském hřbitově.

Pietní shromáždění k uctění památky obětí komunismu, které se konalo v areálu hřbitova u krematoria v Praze – Motole, zahájil místopředseda Konfederace politických vězňů ČR František Šedivý. V obřadní síni krematoria poté následovala vystoupení čestných hostů. Vedle senátorky Evy Sykové pronesli svůj projev mimo jiné ministr kultury Daniel Herman, tajemník Velvyslanectví Maďarska v ČR Miklós Marvány, poslankyně PS PČR Miroslava Němcová, primátorka hl. m. Prahy Adriana Krnáčová a starosta MČ Praha 4 Petr Štěpánek.

Skutečnost, že se na motolském hřbitově nacházejí urny s popelem několika desítek politických vězňů, zůstávala neznámá až do konce 90. let 20. století. Podle senátorky Evy Sykové byla důvodem dlouholetého utajování místa snaha režimu KSČ o prosazení jednostranného výkladu minulosti. "Kdo ovládá minulost, ovládá budoucnost," připomněla v této souvislosti slova britského spisovatele George Orwella. Utajováno nebylo jen samotné pohřebiště, ale i jména pohřbených. Urny byly opatřeny pouze číslem. Identifikaci ostatků a připomínání osobních příběhů pronásledovaných proto senátorka Syková označila za poslední poctu, kterou je možné politickým vězňům prokázat. "To, jak se stavíme k naší minulosti, ke zlovolným činům komunistické totality, předurčuje naši budoucnost a osud demokracie v této zemi," zdůraznila na závěr.

Po vystoupeních čestných hostů pietní akt pokračoval položením květinových darů u památníku obětem komunismu. Závěrečné duchovní promluvy se ujal P. Mariusz Gerard Kuźniar.

Vystoupení paní primátorky HMP Adriany Krnáčové:

Vážené členové Konfederace politických vězňů, vážený pane ministře, vážení ústavní činitelé, dámy a pánové.

Rozum jako by se vzpírá uvěřit čím vším si tato země musela v minulém století projít. Dvě strašné války, okupace provázená neslýchaným útlakem a terorem státní moci, krutost a barbarství. A když se už zdá, že se všechno vrací do normálních kolejí, do aspoň trochu přijatelného stavu, kdy se nikdo nebude muset bát o svůj život jen proto, že nesouhlasí, přichází další rána.

Opět se ve jménu šťastných zítřků zatýká, zavírá do vězení a pracovních táborů, mučí a popravuje. Postiženy jsou statisíce lidí, celé společenské vrstvy. Další statisíce opouštějí republiku, ke které mají často hluboká vztah, bez naděje na to, že se budou vůbec někdy moci vrátit.

Objevuje se nový typ procesu, vynález Sovětského svazu, kdy je předem často, do posledního slova, určena obžaloba, obhajoba i drakonicky trest. Celá tato hrozná mašinérie se nakonec obrací proti svým spolutvůrcům, což je jen logickým vyústěním pokusu o nastolení nového a společenského zřízení pomocí kriminálu a šibenice.

Je vlastně nutné k těmto skutečnostem ještě něco dodávat? Nebo stačí zde jen postát v tichém úžasu nad tím, co všechno mohou lidé udělat, a musím říct ještě i dnes, jeden druhému? A poklonit se památce těch, kteří stáli v cestě zrůdné ideologii a museli proto zmizet ze světa.

Podle mého názoru je nejdůležitější onen akt připomínání si. Neboť historii sice nezměníme, ale ať chceme nebo ne pamětníkům ubývá a jednou se dostaneme do času, když už nebude nikoho, kdo by vydal svědectví o časech útlatu.

A pak se můžeme opět snadno přesvědčit, jak lehce člověk podlehne vábení jednoduchých řešení a hledání třídního nebo jakéhokoliv jiného nepřítele.

Skláním se tedy v hluboké úctě před všemi těmi, kteří se s chladnou nadějí a velice chabou nadějí na vítězství postavili na obranu demokratických hodnot a tvrdě na to doplatili. Jejich postoj nám musí být příkladem i dnes nebo se nám může stát, že svoji zkušenost budeme nuceni opět znovu opakovat.

starosta MČ Praha 4, Mgr. Petr Štěpánek:

Vážené dámy, vážení pánové, vážení hosté,

v těchto květnových dnech se obvykle setkáváme na pietních místech, abychom si připomněli hrdiny i oběti 2. světové války a společně uctili památku našich předků, kteří za svobodu svých blízkých i budoucích generací položili životy. Dnes jsme se setkali, zde, na motolském hřbitově, který byl jedním z míst pro tajné uložení ostatků obětí komunismu. Komunistický režim je nevydal jejich rodinám a ukládal je zde, potají a anonymně, jakoby tím chtěl popřít jejich existenci i své zločiny.

Naše dnešní setkání je projevem úcty k politickým vězňům, k lidem, kteří po komunistickém puči v únoru 1948 nerezignovali, nesmířili se s oklešťováním demokracie a omezováním občanských práv a nadále usilovali o svobodu a lidskou důstojnost v nelidském režimu. Právě taková setkání nám dávají příležitost zamyslet se a znovu si uvědomit, že nežijeme pouze tím, co se stalo dnes nebo včera. Že smysl našemu životu dávají také události, které se udály v minulosti, někdy i před naším narozením.

Působit utrpení a smrt lidským bytostem je nejhorším zločinem. Míru lidského utrpení nelze žádným způsobem změřit, ani ospravedlnit. Zločinem je v každém právním státě vražda jedné lidské bytosti, oběti komunistického režimu se počítají na stovky a na tisíce. A kdo může změřit nebo ospravedlnit míru mučení, šikanování při studiu, v zaměstnání, a den co den? Vždyť totalitní moc si nepřivlastnila jen celý veřejný prostor, ale neustále porušovala i právo na soukromí. Neobstojí žádná fráze o dobrých úmyslech, o vybudování lepšího nebo spravedlivějšího světa nebo dokonce ráje na zemi. Obhájci komunistického režimu nám stále ještě chtějí namluvit, že se tehdy zpívalo a tančilo všude. Nomenklaturní kádry komunistické strany, estébáci a bachaři nás v médiích ujišťují, že oni nedělali nic zlého, jenom poctivě pracovali pro společnost. Já osobně si poctivou práci představuji jinak než jako udávání, špiclování, vylučování ze škol, vyhazování ze zaměstnání, konfiskace majetku, mučení, týrání a vraždy. Dovolte mi, abych na tomto místě připomněl, že hrozba útisku nezmizela s pádem Sovětského svazu, jenom se převlékla do jiného kabátu.

Dámy a pánové, minulost, od které nás dělí čtvrtstoletí svobody, je pro nás i nadále mementem. Připomíná nám, jak snadné je svobodu ztratit a jak obtížné a za cenu jakých obětí si ji lidé musí znovu vybojovat. Toto poselství je stále aktuální, přestože žijeme v demokratické společnosti a v právním státě, i když přiznávám, že nejsme bez chyb a stále máme co zlepšovat.

Zmínil jsem se hned na začátku záměrně o konci války, protože jsem chtěl připomenout, jak tehdy v krátké době tří let u nás jednu totalitu – tu nacistickou – vystřídala další, bolševická. Je nepochopitelnou kapitolou našich dějin, že náš stát udělal z mnoha válečných hrdinů ze západní ale i z východní fronty, z mnoha čestných a poctivých lidí, z mnoha talentovaných a vzdělaných osobností třídní nepřítel a postavil je na okraj společnosti jako nejhorší zločince. To je temnou stránkou našich moderních dějin a my i na tuto stránku mu-

síme myslet, právě dnes, ve chvíli, kdy si připomínáme oběti zločinného režimu.

Vážení přítomní, náš pietní akt by neměl být pouhou vzpomínkou. Měl by být také příležitostí, abychom se zamysleli nad tím, zda my dnes společnosti více dáváme, nebo si od ní víc bereme. Měli bychom mít také na paměti to, že ten, kdo nezná historii, je nucen ji opakovat.

Dámy a pánové, dovoluji mi, abych při této příležitosti s hlubokou úctou poděkoval všem vězňům svědomí, všem bojovníkům za naši svobodu. I díky jim dnes můžeme pokračovat v díle zakladatelů, v budování demokratického státu, který se zrodil v roce 1918.

Děkuji vám za pozornost.

předsedkyně správní rady Nadačního fondu Karla Hartiga Milena Kozumplíková:

Vážená paní předsedkyně Konfederace, vážení politici vězni, vysocí ústavní činitelé, paní primátorko, dámy a pánové,

Na tomto místě myslíme na to, co vedlo ty, nad jejichž hrobem se setkáváme, že našli odvahu **vzepřít se komunistické totalitě**. Riskovali vše: svobodu, osudy svých blízkých, majetek, mnohdy i život. Co je udržovalo v naději v době, kdy byli věznění? Kdy museli přečkat utrpení, trýznění, mučení?

Byla to zcela jistě úplně obyčejná snaha přežít. Ale byly to i myšlenky na jejich nejbližší, na rodiče, na ženy, na děti. Na dobrý život, který mohli vést, ale který jim zničili a ukradli přísluhovači komunismu.

Poté ale, kdy jsem později přečetla knihy, knížky, publikace autorů, kteří věznicemi a lágry komunismu prošli, či dopisy na rozloučenou těch, kdo byli barsky a nezákonně odsouzeni k smrti, uvědomila jsem si i další rozměr jejich postojů.

Hlavou mi totiž proběhla vzpomínka na scénu z opery Karla Kovařovice, kde se jiný vězeň, v jiné době loučí před popravou se svojí rodinou. Posledním veršem v jeho písni jsou slova: „..... **za Boha, vlast a svobodu**.“ Po této arii se v hledišti Národního divadla rozhostilo absolutní ticho. Pak se strhl bouřlivý potlesk. Bylo to v polovině 60. let, kdy lidé čekali a hledali jakákoli slova povzbuzení.

Při této vzpomínce jsem si uvědomila, že v textech knih vězňů z lágrů 50. let, rezonují stejná slova. Byla to slova, vztahující se nikoli k jejich tehdejší tragické situaci, **byla to slova naděje a slova budoucnosti**.

Tato tři slova jsou pojmy nadčasové. Měla význam v minulosti, mají jej nyní, budou jej mít i v budoucnosti.

Boha, který ovšem není tím bělovlasým dědouškem na obláčku, který vše zařídí, **si v sobě nese každý**. Každý, snad kromě pár lidí, trpících nějakými poruchami osobnosti, si nese v sobě svědomí, určité normy a zákonitosti. Snad každý ví, že podvádět, krást, či dokonce vraždit se nemá, respektovat a poučit se od rodičů je prospěšné, druhému nedělat to, co sám nemám rád, raději se dohodnout, než se rvát a bojovat.

Ale **nenechat si líbit vše a svoje přesvědčení obhajovat**.

Toto se možno shrnout pod dnes tak často používaný pojem naše civilizace, pro někoho křesťanství či Bůh.

Vlast je slovo dnes málo používané. Ale každý z nás má někde střechu, pod níž se narodil, kde slyšel první slova mateřské řeči, kde uzavíral přátelství nejpevnější-přátelství svého dětství.

Pojem domov se později rozšíří na rodný kraj a vlast. I když člověka život zavane daleko, jeho domov je stále tam, kde hrál ty pověstné kuličky.

Vlast je místo jedinečné, neopakovatelné, které stojí za to milovat a bránit, za které naši předkové pokládali životy. Byli bychom toho schopni dnes?

A **svoboda**? Skutečná svoboda natěsno propojená s odpovědností? Dokud ji máme, nezajímáme se o ni, je samozřejmostí. **Jako vzduch, který je nutný k dýchání**. A pokud se začneme dusit? Pak horko těžko honíme bycha a pozdě si uvědomujeme, že o svobodu se musí pečovat stále, nejen když už není. Každé drobné umenšení svobody stojí zato hlasitě se ozývat a nedopouštět ani maličké ztráty. **Jak aktuální v dnešní době!**

Tato tři slova, pojmy, hodnoty rezonují snad ve všech textech, které můžeme v knihách bývalých politických vězňů číst. Budoucnost, ve kterou tehdy doufali, naděje, která je tehdy držela při životě, je dnes naší přítomností.

Jak jejich naděje a doufání naplnit? **Jak tyto hodnoty udržet?** Jak přenést toto dědictví na další pokolení?

Odpověď na tyto otázky je také obsažena ve zmíněné Kovařovicově písni. Verš, který předchází třem výše zmíněným pojům totiž zní: „**Ať děti rostou k slávě svého rodu....**“

Slova, znějící z úst českého sedláka konce 17. století, jsou slova archaická, nesoučasná, ale hluboce pravdivá. Z nich už tehdy je zřejmá nejen důležitost výchovy v rodinách, ale i nezastupitelná úloha učitelů.

Ve vzdělání dětí vedle matematiky či fyziky, **nesmějí chybět pojmy naše vlast, naše země, mateřský jazyk, česká kultura, tradice, morálka či křesťanství**.

Bez těchto základů nebudou stát pevně nohama na zemi, nebudou schopny se orientovat ve složitém světě, který přichází.

Bez těchto základů se stanou pověstnou třtinou, klátící se nejen ve větru, ale i v tornádu politických směrů a tahanic. **Stanou se lidmi bez názoru**, které je snadné opít rohlíkem.

Takové otázky napadají člověka zde, nedaleko místa posledního odpočinku lidí, pro které pojem Bůh, vlast, svoboda, byly neoddělitelnou součástí jejich bytostí.

Jsou to otázky, na které jsme povinováni odpovědět. Jsme tím zavázáni nejen jim. **Jsme tím zavázáni naší budoucnosti.**

historik, badatel PhDr. Pavel Žáček, zakladatel a první ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů:

Vážený pane ministře, vážená paní poslankyně, vážená paní primátorko, vážená paní předsedkyně Konfederace politických vězňů, přátelé, sestry a bratři,

scházíme se na tomto pietním místě, abychom vzdali hold všem těm, kteří si to zaslouží. Těm politickým vězňům i vězeňkyním, kteří za obnovu demokracie a naši budoucí svobodu obětovali své životy. Není lepšího místa, než tohoto, pro reflexi kvality naší demokracie a schopnosti udržovat jejich odkaz.

Bohužel si dnes musíme přiznat, že na tom nejsme nijak dobře. Nebývalý prostor ve veřejném životě získávají extrémní politické síly, zejména komunisté, jejichž základní premisou je lhaní o předlistopadovém totalitním režimu, jeho relativizace, a latentní negace naší současné, byť nedokonalé demokracie. Především oni, ale i jejich různorodí spojenci napříč veřejným prostorem, mají z principu zájem na falšování historie, bagatelizaci komunistických zločinů, znevažování svobody a demokratických hodnot. Tato situace, jen těžko přijatelná více než čtvrtstoletí od listopadu 1989, jednoznačně souvisí s aktuálním veřejným marasmem a silnou snahou o hodnotový obrat České republiky ze západu na východ.

Některým politickým subjektům, ale i jednotlivcům zjevně stále vadí úplná pravda o minulosti, plete se jim pod nohy, a mj. komplikuje jejich obchody s komunisty. Proto existoval tak silný a dlouhodobý odpor proti otevírání archivů, proto musely být normalizovány instituce historické paměti, mezi nimi před lety Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu a nedávno Ústav pro studium totalitních režimů. Jakmile někdo v této souvislosti začal mluvit o politizaci historie a zkvalitnění vědeckého přístupu, bylo naprosto zjevné, že chce pro něj nepříjemnou minulost uzavřít pod zámek.

Je sice pravda, že extrémní politická levice neměla sílu tyto instituce zničit, nicméně byla schopna v nich zorganizovat čistky, až se staly nedůvěryhodnými karikaturami původního dokonce zákonem vymezeného záměru. Není proto divu, že jejich funkci postupně ve stále větší míře přebírají nevládní instituce, jakými jsou například Post bellum s projektem Paměť národa anebo Centrum pro dokumentaci totalitních režimů.

Manipulace s minulostí dosáhla již takového stupně, že se musíme bránit tomu, aby nebyl vytunelován a bagatelizován dokonce i 17. listopad 1989, den, který znamenal definitivní pád komunistického totalitního režimu a odstartoval veškeré demokratické změny.

Tady totiž nejde čistě o minulost, a její vnímání, ani o žádný zastydlý antikomunismus, ale primárně o budoucnost. Stát či společnost bez povědomí o své národní minulosti nemůže v dnešním globalizovaném světě dlouhodobě přežít. Neschopnost vyrovnat se s totalitní minulostí – byť jen v podobě nazývat věci pravými jmény, trestně-právního postihu alespoň části viníků a ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu

– navíc vysílá negativní signál potenciálním extrémistům o slabosti demokracie.

Nezbývá nám proto, než společně bránit hodnoty, kvůli kterým jsme dnes zde, a naplnit tak odkaz našich předků.

Děkuji vám za pozornost.

Bývalí vězni se vrátili k Věži smrti

Pietní akt u Věže smrti v Ostrově v areálu bývalé Škodovky byl součástí akce zvané Jáchymovské peklo, kterou Konfederace politických vězňů připomíná krutosti komunistického režimu v bývalém Československu. Mezi desítkami hostů, kteří přišli k národní kulturní památce uctít položením květin politické vězně, byl i Karel Kovařík a František Šedivý, místopředseda pořadající konfederace.

Věž smrti v areálu bývalé Škodovky byla určena k drčení a třídění uranové rudy z Jáchymovských dolů. Stala se symbolem utrpení politických vězňů v 50. letech minulého století. Šlo o pracoviště lágru ve Vykmánově s krycím označením L (likvidační). Byl to jeden z nejmenších táborů, stály tam dva baráky pro vězně. Jeden obývali pouze kněží, druhý političtí vězni. Ve věži s drtírnou pracovali vězni bez ochranných pomůcek, dostávali se do bezprostředního styku s radioaktivním materiálem a vdechovali radioaktivní prach, který vítr roznášel i do přilehlého tábora.

Program Jáchymovského pekla pokračoval Mši svatou v kostele sv. Jáchyma a o hodinu později položením věnců u Brány ke svobodě.

XXVII. JÁCHYMOVSKÉ PEKLO

Muklové si připomněli hrůzy komunistických lágrů v Jáchymově

Jáchymov (Karlovarsko) - Nelidské podmínky někdejších táborů nucených prací si dnes znovu připomněli bývalí političtí vězni v Jáchymově na Karlovarsku. Jak na shromáždění, které se konalo už posedmadvacáté, bývalí muklové z 50. let 20. století připomněli, s komunismem je dál třeba bojovat a o jeho zřudnosti vyprávět zejména mladým.

Podle předsdkyně Konfederace politických vězňů Naděždy Kavalírové s tím, jak postupně ubývá vězňů, kteří si peklo jáchymovských táborů prožili, ztrácí se i svědectví o životě v době takzvaných dělnických prezidentů, tedy Klementa Gottwalda a Antonína Zápotockého.

"Mně dnes nevaří staří komunisté. Mně vadí, že do těch řad vstupují mladí lidé. Oni nevědí, že tento -ismus byl zločinný a zavrženíhodný. Všechny totality jsou zvrhlé a ta komunistická byla zvláště zvrhlá. A ona získává v našich zemích, protože jsme zlo nepotrestali, mladé lidi," řekla Kavalírová ČTK.

Ještě ostřeji se vyjádřil místopředseda Konfederace politických vězňů Slovenska Jozef Banik. "My naším mlčenlivým postojem nikdy komunismus neporazíme. Na komunismus platí jaký pytel, taková záplata. Je třeba bojovat s nimi, ne jako oni s námi, že nás bili, ale je třeba je řezat slovy kritiky a pravdivou historií, aby dějiny věděly, co tu bylo," prohlásil Banik.

V Jáchymově bylo celkem 15 táborů, v nichž nuceně pracovali v 50. letech hlavně političtí vězni. Táboře jich prošlo asi 70.000, mnozí v nich zemřeli, další si odnesli z těžké práce na rubání uranu pro Sovětský svaz doživotní zdravotní následky. Mnozí také zemřeli při pokusu o útěk.

Nelidské podmínky tehdejšího komunistického vězení dnes připomíná v Jáchymově například pomník Brána svobody, naučná stezka Jáchymovské peklo nebo Štola č. 1.

Zdroj:čtk

Tradičně první pietní zastavení Jáchymovského pekla začíná v pátek v Horním Slavkově, kde položením květin u Památníku na hřbitově a proslovy hostů vzpomínáme na ty, kteří se svobody a demokracie nedožili.

Uvítání a úvodní slovo patřilo starostovi Horního Slavkova Alexandru Terekovi. Pravidelně každoročně se zúčastňuje pietního setkání místopředseda Senátu Parlamentu ČR MUDr. Přemysl Sobotka. Za Poslaneckou sněmovnu vystoupila paní poslankyně Markéta Wernerová

V letošním roce jsme přivítali naše sestry a bratry ze Slovenské Konfederace. Na dlouhou cestu na Karlovarsko měli plný autobus účastníků. Za účastníky promluvil zástupce Konfederace politických vězňů Slovenska, předseda Oblastnej organizace KPVS Nitra Ondrej Fronc. Místopředseda KPV ČR Ing. František Šedivý věnoval vzpomínku spolubratrům, kteří chtěli utéct ze střeženého lágru na svobodu. Modlitba pátera Marka Hrice ukončila tuto část pietního setkání v Horním Slavkově.

Druhé páteční pietní zastavení bylo u Národní kulturní památky "Věže smrti". Předsdkyně pobočky Karlovy Vary Vlasta Preislerová všechny přivítala, byly položeny věnce a kytice a zazněla Muklovská hymna. Uvítání a úvodní slovo patřilo starostovi města Ostrovu Bc. Pavlu Čekanovi. Věž smrti je na území města Ostrov a panu starostovi a jeho týmu děkujeme za výbornou spolupráci. Zdravici Senátu Parlamentu ČR přednesl senátor Ing. Jan Horník, starosta Božího Daru. Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR zastoupila paní poslankyně Markéta Wernerová. Areál Věže smrti sousedí s Věznicí Ostrov, pozvání přijal za Vězeňskou službu ČR ředitel Věznice Ostrov plk. Ing. Pavel Zange.

Milé dámy, vážení páni, velevážení hosté,

bylo pro mne nesmírnou ctí přijmout pozvání na vzpomínkovou akce Jáchy-

movské peklo a především na pietní akt pořádaný zde u Věže smrti.

Sešli jsme se, abychom připomněli strádání politických vězňů, jež prošli v 50. letech lágru na Jáchymovsku. Historická fakta zmiňují mnohá útrpná období dějin našeho národa a 50. léta k nim neza-měnitelně patří.

Zrůdná policejně-soudní mašinérie zinscenovaných procesů proti tehdejšímu odpůrcům komunistického režimu z celého Československa si vyžádala stovky obětí a desetitisíce uvězněných. Podobně brutální deformaci práva naše společnost ve svém historickém vývoji nezažila. Síť pracovních táborů předurčených k zastrasování a likvidaci tehdy politicky nepohodlných lidí v duchu sovětské diktatury stalinistického typu je historicky spjata s okolím Jáchymova a také s věznicí ve Vykmánově. Nelíbá historie naší věznice, kterou nelze vymazat, bude dlouhá léta připomínat místo, kde byla v minulosti pošlapávána lidská práva. Nicméně dnes je tomu jinak a výkon trestu odnětí svobody je vykonáván za dodržení všech pravidel demokraticky řízené společnosti.

Hluboce se vážím bývalých politických vězňů. Podobně si vážím práce Konfederace politických vězňů, kterou zvláště ve vztahu k naší společné paměti, v tomto smyslu především směrem k naší mladé generaci, považuji za velmi důležitou, neboť pouze my a zejména naše nastávající generace, nemohou dopustit, aby se podobná „utrpení“ opakovala. Chtěl bych na tomto pietním místě Vám, zde přítomným, za tuto Vaši aktivitu velmi upřímně a nahlas poděkovat.

Následoval projev předsedy Konfederace politických vězňů Slovenska Petera Sandtnera

Vážená pani predsedníčka KPV ČR, vážení mukli, vážení hostia, bratia a sestry!

Po niekoľkých rokoch opäť prichádzame zájazdovým autobusom zo Slovenska na toto posvätné miesto, pokropené krvou mnohých nevinných ľudí z Čiech,

Moravy i od nás zo Slovenska. Na miesto, kde sa naša sloboda drahú vykupovala krvou ľudí. Väčšina z tých, ktorí tu boli väznení, už nežijú a tým posledným žijúcim nedovoľuje účasť zdravotný stav, hoci by veľmi radi ešte naposledy navštívili tieto miesta. Hoci je medzi nami v delegácii stále menej politických väzňov, sú tu ich deti, manželky, ďalší rodinní príslušníci a iní členovia, ktorí prebrali ich štafetu a chcú odovzdať ich odkaz ďalším generáciám. Po rokoch stojím opäť na tomto mieste, o ktorom som nespočetnekrát počul od rozprávačov od mnohých politických väzňov. Ľudská pamäť je selektívna, na zlé zabúda a tak im v pamäti ostali najmä silné priateľstvá, ktoré sa tu zrodili a ktoré pretrvali dlhé roky – napriek rozdielnej národnosti, náboženstvu, politickej príslušnosti... Tu sa človek ukázal taký, aký naozaj je, aký je jeho charakter. Tu nechali najkrajšie roky svojej mladosti mnohí muži, zatiaľ čo ich rovesníci si zakladali rodiny a budovali kariéru. Tu mnohí starší muži snívajú o svojich rodinách, ktoré ostali doma a keď prišli domov, deti ich možno ani nespoznali, pretože už boli dospelé. Tu mnohí, ak nie všetci, nechali svoje zdravie. Niektorí zomreli na mieste, niektorí po prepustení a niektorí mukli ešte aj dnes zomierajú na následky ožiarenia uránu – vrátane nášho nedávno zosnulého predsedu Antona Srholca. Jeho lekárka mi oznámila, že chce nahlásiť pracovný úraz – následky Jáchymova po 60tych rokoch... A na toto všetko sa nesmie zabudnúť! Sme Vám vďační, že udržiavate staré lágre a iné pamiatky pre budúce generácie. Pretože komunistický režim na rozdiel od nacistického mal dosť času po sebe zahľadiť stopy a niektorí naši mukli po rokoch svoj lágér už ani nevedeli nájsť. Aby nik nemohol raz povedať, že Jáchymov neexistoval. Teší nás, že deti a vnuci politických väzňov majú záujem o rodinnú históriu, viacerí prišli sem aj dnes, aby videli miesto utrpenia svojich otcov. Je veľmi dojemné, ak nájdete ešte spoluväzňa svojho otca a dozvedia sa to, čo by inak zostalo zabudnuté. Lebo za ostatnými drôťmi jáchymovských lágrov toho ostalo veľa, o čom ľudia nevedia, ale Boh to vie a veríme, že mučeníkov 20. storočia už odmení večnou slávou.

Stojíme pred smutne známou Vežou smrti. Veľa som o nej počúval od mojich priateľov a známych, ktorí tu prežili čas svojho života. V pamäti sa mi vynárajú spomienky zosnulého kňaza nitrianskej diecézy Mons. Justína Beňušku, ktorý

často spomínal, že trikrát do týždňa jedna celá vlaková súprava odvážala do ZSSR zomletý materiál v bareloch a druhá súprava štrk, kde sa zistili kovy. Nie vagón, ale celý vlak... O aké veľké bohatstvo sme prišli ... Keď ako väzni nosili barely s rudou pod prístroj nejakej Ruske, tá im nepovedala stupeň rádioaktivity, to netušili, iba na barel napísali hrubú čiaru – veľmi rádioaktívne alebo bodky – slabo rádioaktívne. Väzni pracovali v tom istom oblečení, bez akýchkoľvek ochranných prostriedkov proti ožiareniu. Mali len starú vydratú vojenskú košeľu bez goliera, v ktorej nebolo ani trochu bavlny a v tom sa veľmi ťažko podávali výkony v tuhej jáchymovskej zime mínus 30 stupňov. Veď v noci sa v barakoch nesmeli kúriť, až po raňajkách. Iste, asi najsilnejšie spomienky zanechalo prechádzanie okolo mŕtvych tiel spoluväzňov, ktorí sa pošmykli, padli do ostreľovacieho pásma a boli bez výzvania zastrelení guľometmi z veží...

Dnes chcem vzdať hold všetkým politickým väzňom, zomrelým i žijúcim, ale aj ich hrdinským manželkám a deťom, ktoré trpeli spolu s nimi a nedali sa zlomiť. Všetci verili, že ten režim raz padne, že sa raz vrátia domov, do svojej milovanej rodnej zeme k milovanej rodine. A to je výzva pre nás, aby sme nedovolili, aby sa takéto časy ešte niekedy zopakovali. Poslední žijúci politickí väzni sú živým výkričníkom. Nech ich obeť nebola márna!

Krátke pohovořil miestopredseda Ing. František Šedivý KPV ČR a duchovní slovo pronesl páter Marek Hric. V závere pietného setkání byli přítomni účastníci pozváni na vernisáž do haly Věže smrti.

S jednou částí výstavních panelů s názvem "Tváře Cejlu" nás seznámil Miroslav Kasáček ve svém proslovu.

Vážené dámy a pánové, bratři a sestry, přátelé.

Chtěl bych Vás co nejsrdečněji pozdravit jménem Občanského sdružení PAMĚŤ. Toto setkání pod Věží smrti je sedmadvacáté. Vzpomínáme na utrpení politických vězňů, kteří tímto jáchymovským peklem prošli, vzpomínáme nejen na ty, ale na všechny politické vězně, kteří prošli utrpením v lágrech po celé naší zemi, vzpomínáme na ty, kteří zemřeli ve vězeňských lágrech, vzpomínáme na ty, kteří obětovali to nejvyšší – své životy při obraně demokracie v naší zemi a komunistickou mocí byli popraveni.

Smutnější o to je, že v naší zemi není místo paměti – muzeum připomínající nedávnou smutnou minulost našeho národa. O to víc, že u sousedů v Polsku je moderní muzeum v Gdaňsku, podobná muzea či památníky totality se nachází v Maďarsku, Rumunsku i v sousedním Německu.

Proto jsme na podzim minulého roku připravili výstavu „Tváře Cejlu“, která byla přístupna nepřetržitě v Brně – Alfa Pasáž. Tímto jsme chtěli připomenout, že na Cejlu byli vězněni významní křesťanští intelektuálové, básníci a spisovatelé jako Jan Zahradníček, Zdeněk Rotrekl, Václav Renč a další osobnosti města Brna, věznicí prošly stovky politických vězňů a také věznice na Cejlu byla popravištěm, kde po roce 1948 bylo popraveno 13 politických vězňů.

Chtěli bychom, aby tato výstava dnes zde, pod Věží smrti, připomněla Vám jedno z osudových míst v naší zemi a věříme, že toto místo se stane místem, které bude připomínat černou, neslavnou historii naší země budoucím generacím, což potvrdili i představitelé města Brna.

V hale Věže smrti byly ke shlédnutí ještě další dvě výstavy. Výstavní panely "Nepřemožená" – komiksově ztvárněný příběh Milady Horákové nám zapůjčila organizace Člověk v tísni. Plzeňské biskupství nám zapůjčilo výstavu s názvem Luboš Hruška, výstava k 20.výročí Památníku obětím zla v Plzni Doulevcích.

Sobotní program jáchymovského pekla začínal mší v kostele sv. Jáchyma v Jáchymově. Celebroval emeritní biskup plzeňský a apoštolský administrátor Mons. František Radkovský.

Následovalo pietní setkání u Brány ke svobodě. Přivítání a úvodní slovo měl starosta Jáchymova Ing. Bronislav Grulich

Dámy a pánové, vážení hosté,

po roce jsme se opět sešli na tomto prostranství před kostelem sv. Jáchyma, na dalším, již 27. ročníku jáchymovského pekla. Je mojí milou povinností přivítat zde paní MUDr. Naděždu Kavalírovou, předsedkyni Konfederace politických vězňů, pana JUDr. Jozefa Baníka, místopředsedu Slovenské KPV, pana biskupa Františka Radkovského, ministra spravedlnosti ČR JUDr. Roberta Pelikána, dále zde vítám pana MUDr. Přemysla Sobotku, 1. místopředsedu Senátu ČR, poslance PČR pana Zdeňka Soukupa, zástupce Karlovarského kraje 1. náměstka hejtmana pana Jakuba Pánika a celou řadu dalších významných

hostů. Zvláště pak bych chtěl přivítat hosty, kteří bohužel nemají z doby svého působení v Jáchymově zrovna veselé a příjemné vzpomínky – jáchymovské mukly.

Jáchymov a jeho historie je plná osudových zvratů – slavná historie spojená s těžbou stříbrné rudy, poté roky zapomnění, začátkem 20. století opět vzkříšení spojené s objevem léčebných účinků radonové vody a založením lázní, následovaná nejsmutnější historií našeho města v souvislosti s těžbou uranové rudy. Dobou, která nesmí být zapomenuta, dobou, kdy vládní komunistická garnitura donutila tisíce politických vězňů nedobrovolně rabovat nerostné bohatství ukryté v jáchymovském podzemí.

Pocit úplné bezmoci, věčný strach o život – to jsou dnes už jen nic neříkající fráze, jež opakujeme, abychom si přiblížili život v jáchymovských táborech. Je mi líto, čím si odsouzení a jejich rodiny museli projít a je mi to líto dvojnásob proto, že to bylo zrovna v našem městě. Jáchymov by tak měl být stálou připomínkou a nekončícím varováním pro budoucí generace.

Ti, kteří prošli jáchymovskými uranovými doly, si tuto pietu nepochybně zaslouží a pro nás, kteří už tuto smutnou dobu známe jen z doslechu, bude poučením do dalšího života...

Co říci závěrem, snad jen Zdař Bůh!

Následoval projev 1. místopředsedy Senátu Parlamentu ČR MUDr. Přemysla Sobotky:

Vážení přátelé, dámy a pánové, milí muklové,

každoročně rád jezdím do Jáchymova na naše setkání, abych u památníku Brána ke svobodě a u Křížové cesty, která připomíná nejhorší lágry komunistického režimu za vlády takzvaných dělnických prezidentů Gottwalda a Zápotockého, projevil úctu k muklům a jejich rodinám z 50. let.

K lidem, jejichž utrpení a zničené nejlepší roky života, i v naší zemi, nemilosrdně demaskují zrůdnost realizace programů a ideologií komunistických stran a všech revolučních pokusů rozvracet občanskou společnost a nahrazovat ji kasárenským a byrokratickým způsobem života, bez možnosti svobodně projevit své názory a uplatnit naplno své schopnosti a iniciativu, to jsme si „užívali“ 40 let.

Naši komunisté se po sametové revoluci pokoušeli širokou veřejnost ukolé-

bat svou zdánlivou konstruktivností. Ale jejich nedávný sjezd a opětovná volba staronového předsedy KSČM, znovu ukázaly, že nejen stalinský duch, ale především nedostatek pokory a touha opět poroučet větru dešti, regulovat, nařizovat, rozdělovat, deformovat a rozvracet tradiční hodnoty je jim stále stejně blízké.

Dnes na to nejsou bohužel sami. Přidávají se k nim některé další strany či hnutí a bohužel často i projekty Evropské unie, které nerespektují přirozený vývoj, jsou naopak prosáklé sociálním inženýrstvím a neochvějnou myšlenkou, že vědí všechno lépe než ostatní. Nedo- volme jednomu i druhému, aby nás ovládali a zasahovali do našeho života a i do života našim dětem a vnoučatům. Ti totiž, stejně jako generace předcházející, rády podceňují poselství minulosti a potřebu znát dobře naši historii. Vy jste svědky, že hrůzy komunistů byly realitou, na to nesmíme nikdy zapomenout..

Nezbavujme se hodnot jako je svoboda, demokracie, neopouštějme ve jménu tak zvaného pokroku vizi svobodného, ale i zodpovědného světa, protože to jsou hodnoty, které jste uznávali a za které jste, bohužel, trpěli v lágrech.

Ježdím sem, mezi Vás, každý rok, protože na Vašich osudech a Vašich názorech na život získávám posilu k tomu, abych se s jevy, které jsem před chvílí zmiňoval, nesmířil stejně, jako Vy jste se nikdy nesmířili.

Za to máte můj dík!

Čest památce všem obětem.

Pověřen zastoupit Vládu České republiky byl JUDr. Robert Pelikán, Ph.D. ministr spravedlnosti ČR. Za poslance- kou sněmovny Parlamentu ČR se zúčastnil poslanec Zdeněk Soukup. Hejtmana Karlovarského kraje zastoupil 1. náměstek hejtmana karlovarského kraje Jakub Páník. Starosta Města Horní Slavkov Alexandr Terek přednesl výstižný projev.

Tradičním účastníkem i s projevem je Lidová strana, místopředseda KDU ČSL Karlovarského kraje Ing. Jan Klíma.

Milí muklové, vážení hosté,

Je mi velkou ctí, že vás mohu na tomto místě pozdravit, a především poděkovat za vaši statečnost a oběť plnou utrpení, které si dnes vůbec neumíme představit.

S odstupem času bychom se snadno mohli nechat ukolébat, že je to už jen

dávná minulost, která se už nikdy nemůže opakovat. Tím spíše platí slova, která napsal Johan Wolfgang Goethe: "Kdo spí v demokracii, probudí se v totalitě." Právě vy, političtí vězni jste nejen svými osudy, ale veškerou současnou aktivitou tím hlasem, který nám nesmí dát usnout a který burcuje současnou generaci, která komunistický režim již nezažila.

Děkujeme za tento hlas. Vaše svědectví musí být pro všechny viditelným mementem. Je jediný způsob, jak vám vyjádřit svou vděčnost. Nikdy nezapomenout na vaše osudy a nikdy nepřipustit návrat totalitních režimů. Jedině tak vaše oběti a utrpení nebyly zbytečné.

Nezapomenutelné bývá na těchto pietních setkáních vystoupení místopředsedy Slovenské konfederace politických vězňů Jozefa Baníka. Stejně tomu bylo i letos. Projevy a zdravice všech zúčastněných jsou ukončeny zdravicí předsedkyně KPV ČR MUDr. Naděždou Kavalírovou.

Vážení duchovní tohoto malého společenství,

vážení reprezentanti nejvyšších úřadů této země,

vážení představitelé politického a společenského řízení Karlovarského regionu,

vážené sestry a bratři ze všech koutů české a slovenské země,

drazí přátelé, mládeži a vážená sestro předsedkyně Karlovarské pobočky,

zdravím Vás všechny v tento den jménem Konfederace politických vězňů ČR.

Čas plyne rychle. Od prvního setkání na tomto místě před 27 lety, to zde nebyla ani Brána, ani symbolické kameny, se podstatně proměnila účast politických vězňů. Ale v naší mysli a vzpomínkách nejen v kostele Sv. Jáchyma, dnes, ale i jindy, jsou tu pořád s námi. Muklové z likvidačních lágrů Jáchymovska a Příbramska. Jejich žalobu vnímám. Nebylo ani symbolicky potrestáno zlo, které je vrhlo do podzemí. A pokud se vrátili, tak s podlomeným zdravím. Neboť uran je nejen léčivý, ale také, za určitých podmínek, zkázonosný.

Až nastane čas a nebudou živí svědkové této minulosti, do zapomnění zapadnou viditelné důkazy, jako se sesypal jak domeček z karet Hornický dům, němý a žalující svědek monstrprocesů nejen „útěkářů“. Kdo převezme pocho- deň?

Ale zůstane Brána ke svobodě, kameny, důl Svornost se svojí životadárnou

vodou. Chci věřit, že se najdou i tací, kteří zavítají do Jáchymova a položí k Bráně kytičku či zapálí svíčku pro oživení památky.

Městu Jáchymovu přeji, aby se nadále zvelebovalo, úsilí je viditelné a právě pro symboliku, o které jsem

mluvila, pochodeň z minulosti, přes přítomnost do budoucnosti drželo pevně v ruce. Ten plamen nesmí nikdy zhasnout, je symbolem vzpomínky na tisíce jáchymovských vězňů.

Děkuji Naděžda Kavalírová

Dvacáté sedmé Jáchymovské peklo ukončil duchovní promluvou emeritní biskup plzeňský a apoštolský administrátor Mons. František Radkovský, jáhen Milan Greiger a host z KPVS kněz Stefan Herenyi.

Na závěr zazněly státní hymny SR a ČR

Uctění památky Stanislava Broje

V pondělí 23. května 2016 se uskutečnilo ve Volduchách pietní setkání k uctění památky 66. výročí popravy poslance ČSL Stanislava Broje za účasti čelních představitelů obce a kraje, členů KDU-ČSL, KPV ČR.

Vážená rodino Brojova, vážení přítomní,

děkuji za pozvání a zdravím Vás jménem Konfederace politických vězňů České republiky.

Je pro mne ctí, že zde mohu být.

Před lety jsem se zúčastnila řady jednání pro oživení památky muže, jehož jméno si dnes připomínáme.

Bratře Stanislave Broji, s pokorou stojím na půdě Tvých předků. Nositelů křesťanských tradic a dobrých hospodářů na tomto malém kousku země uprostřed Evropy. Tvůj příklad neohroženého bojovníka proti uchvatitelům moci komunistické totality je pro mne stálou inspirací.

Za to ti na nebesa vzdávám díky.

Naděžda Kavalírová

Vystoupení ing. Josefa Kalbáče

Vážená rodino Brojova, pane poslanče, sestro předsedkyně KPV ČR, pane starosto města Rokycan, vážení přítomní!

Opět je tady 23. květen a my se zase po roce scházíme v tento den již tradičně před pamětní deskou a rodným statkem bývalého poslance za ČSL bratra Stanislava Broje, od jehož popravy komunistickým režimem uplynulo již dlouhých 66 roků. Přesto i po tolika letech má tato politická strana své zastoupení v českém Parlamentu a dokonce se může pyšnit třetím místem, co do počtu volebních hlasů a získaných mandátů.

Poslanec Broj varoval při svých četných předvolebních shromážděních širokou voličskou základnu po roce 1945 a zejména před květnovými volbami v roce 1946 před jejím politickým vlivem a nekalými metodami, které mohou ohrozit budoucí svobodu a demokracii, jež po skončení druhé světové války se národu nabízela. Jako Broj, ale uvažovali i mnozí další. Můj dědeček, bývalý starosta obce, okresní zastupitel a jeden z delegátů, kteří v prosinci roku 1933 doprovázeli na poslední cestě jednoho z největších českých politiků Antonína Švehlu, po přečtení obsahu Košického vládního programu tehdy prohlásil: „Národ čekají těžké časy, to jsou moskevské

instrukce, které Gottwald poslušně od Stalina převzal. Jen si vzpomeňte na hladomor na Ukrajině ve třicátých letech, na popravy vysokých důstojníků v čela s maršálem Tuchačevským, na stěhování kozáckých rodin na Sibiř a podobné skutečnosti.“ Je zbytečné připomínat, že došlo na dědečkova slova i aktivity poslance Broje. Tisíce vystěhovaných selských rodin, likvidace deseti tisíců živnostníků, rušení řeholních řádů a klášterů, internace řady duchovních, politické procesy, tábory nucených prací a bylo by možno dlouze pokračovat.

Stanislav Broj byl od mládí aktivním agrárním funkcionářem a současně také hluboce věřícím křesťanem a pravým českým sedlákem, jemuž byla rodná hrouda vším. Když ale komunisté v rámci již zmiňovaného Košického programu zakázali v roce 1945 agrární stranu, která byla nejspěšnější politickou

silou mezi oběma válkami, vstoupil do ČSL a za tuto stranu byl také následně zvolen poslancem. Komunisté ale neměli agrárníky rádi a měli v tom směru nemalou podporu i od samotného prezidenta Edwarda Beneše. Jeho poválečný postoj k prezidentu Háchovi a také k bývalému předsedovi agrární strany Rudolfu Beranovi není zde třeba zvláště připomínat. Je smutnou skutečností, že si vůbec oba naši první prezidenti tak trochu přihřáli svojí polívčičku, možná nepřímou, ale známou podporou komunistické straně. Masaryk nepodpořil nasazení vycvičených a dobře vyzbrojených legií proti nastupující bolševické revoluci, ač byl zahraničním odbojem, Štefáníkem a Dürychem k tomu vyzván. Je jistě dobře znám Masarykův názor na bolševiky, který prohlásil v únoru 1918 v Kyjevě. „Řekl jsem spojencům otevřeně: Nebojím se vítězství bolševiků. Boleševická vláda je demokratická, socialistická.“ Benešovi jeho cestu do Moskvy v prosinci v roce 1943 marně Churchill rozmlouval. Po únoru 1948 Beneš rezignovaně vyslovil onu smutnou větu: „To je druhý Mnichov. A pokračoval: Mou největší chybou bylo, že jsem se dlouho zdráhal uvěřit, že Stalin chladnokrevně a cynicky lhal, jak v roce 1935, tak i později a že sliby, které dával mne i Janu Masarykovi, nebyly nic jiného než záměrná a cílevědomá lež.“ To již byl pozdní pláč nad rozlitém mlékem.

Stanislav Broj spolu s dalšími 70 poslanci musel po únoru 1948 opustit poslanecké lavice. Řada z nich tehdy emigrovala, ti kteří zůstali, byli zatčeni a obviňováni z podvracení republiky. Broj byl původně odsouzen na pět roků. Ve věznici na Borech byla v polovině dubna 1950 na pokyn ředitele škp. Šafarčíka inscenována vzpoura vězňů, kterou byl pověřen dozorce Strojín, jež si vybral za konfidenta celé akce Rumuna Dumitresca. Zda dostal Šafarčík k tomuto kroku pokyn z vyšších míst, není známo. Následně byli za původce vzpoury označeni mjr. René Černý, gen. Pelich, poslanec Broj, mjr. Brych a také dozorce Petelík, Bumba, Tenk a Malý. Dne 23. května 1950 byli popraveni, vedle poslance Stanislava Broje, také mjr. Černý a prvorepublikový dozorce strážmistr Čeněk Petelík. Ostatní dostali vysoké tresty, dr. Pražák doživotí, gen. Pelich 30 let, dozorce Bumba a spol. po 25 letech, mjr. Brych a štábní kapitán Jan Prokop také po 25 letech.

Broj dobře věděl, co národ čeká, proto tak neohroženě a veřejně varoval před metodami třídního boje a třídní nenávisti. To nebyla slibovaná svoboda a demokracie, to nebyl návrat do předmnichovské republiky, jak Beneš s Janem Masarykem za války z londýnského rozhlasu přislíbovali. Tisíce našich spoluobčanů zakusily podobné metody, jaké na Borech prováděl Šafarčík a jeho kohorta. Bývalý politický vězeň plk. v v. Jan Prokop, který strávil na Borech, v Leopoldově a na dalších místech 17 roků vězení, napsal v časopise Věrní zůstaneme o těchto svých zážitcích. Byl svědkem toho, kdy ředitel věznice Šafarčík kopal do ležícího poslance Broje, jako do psa. Surový dozorce Račko, který měl omotaný řetěz kolem ruky vyloukl Prokopovi 6 zubů a přerazil dva krční obratle.

Proto ani po 66 letech nelze zapomínat. Ač velká většina politických vězňů již nežije, ti, kteří jsou ještě mezi námi, nechť svobodně a otevřeně připomínají hrůzy a nelidské poměry tehdejší doby. Nechť jsou tyto skutečnosti varovným mementem pro nastupující generace.

ing. Josef Kalbáč, KDU-ČSL

Pamětní deska na rodném domě

Stanislav Broj (1901–1950) převzal ve 30. letech po otci hospodaření na rodném statku ve Volduchách, kde se také veřejně angažoval – byl členem sokola, hasičů, hospodářského družstva i obecního zastupitelstva a dlouholetým členem agrární strany. Po válce, kdy agrární strana nebyla obnovena, vstoupil do Československé strany lidové a po volbách v roce 1946 se stal poslancem za plzeňský kraj. V parlamentu působil v zemědělském výboru, kde aktivně čelil agrární politice KSČ.

Byl zatčen 8. června 1948, bezprostředně poté, co mu skončil poslanecký mandát. Poslanecká imunita jej chránila od trestního stíhání, k němuž dala podnět plzeňská Státní bezpečnost již 26. února 1948 v souvislosti s jeho vystoupeními jako poslance, kvůli němuž byl na konci března zatčen a opět propuštěn. Červnové zatčení se týkalo vyšetřování útěku dvou lidoveckých poslanců. Stanislav Broj byl však následně a zcela účelově vtažen do vyšetřování jiné kauzy –

smrti majora Schramma – a odsouzen v jednom z následných procesů v prosinci 1948 k pěti letům odnětí svobody. Ve výkonu trestu ve věznici Plzeň Bory byl znovu obviněn ze spoluúčasti na vykonstruované vězeňské vzpouře a v tzv. borském procesu (11.–12. května 1950 v Plzni) Státním soudem odsouzen spolu s bývalým důstojníkem československé armády René Černým a vězeňským dozorcem Čeňkem Petelíkem k trestu smrti.

Všichni tři byli popraveni 23. května 1950 v Praze na Pankráci. Po neúspěšném pokusu v době pražského jara byl Stanislav Broj rehabilitován až po roce 1989.

24. 5. 2016

VZPOMÍNKOVÉ SETKÁNÍ

Vzpomínkové setkání u pamětní desky věnované studentům Právnické fakulty UK popraveným v politických procesech v letech 1949 – 1950 se uskutečnilo za účasti vedení fakulty, studentů spolku Všehrd, PAK 48, KPV ČR a současně i pamětnice skupiny Šeřík, JUDr. Libuše Musilové.

Všude v dnešních dnech voní šeříky. Tak voněly i na konci 40. let, kdy student Právnické fakulty UK Boris Kovaříček založil studentskou protikomunistickou odbojovou skupinu Šeřík. Za svůj odpor vůči vládnoucímu režimu zaplatil v roce 1949 spolu se svým spolužákem Karlem Bacílkem cenu nejvyšší. O rok později na pankrácké šibenici dotlouklo srdce i

dalšímu bojovníkovi a studentovi UK Veleslavu Wahlovi. Hold jejich statečnosti a odvaze si každoročně připomínáme v květnových dnech spolu s představiteli Univerzity Karlovy, Právnické fakulty UK i se současnými studenty a také pamětníky tehdejších tragických událostí.

Je třeba zmínit, že zhruba polovina studentů Právnické fakulty UK v aka-

demickém roce 1948/49 musela pro politickou nezpůsobilost fakultu opustit, řada z nich byla vězněna, mnozí odešli do emigrace. Je třeba si tyto události, které nám nejsou tak vzdálené, připomínat, aby ideály svobody, demokracie, boje proti zlu a násilí nebyly zapomínány.

Vzpomínkového shromáždění na Právnické fakultě UK se pravidelně

studentů z let 1939, 1968 a 1989, myslel jsem nejdříve, že jsem se přeslechl.

Ale když se pak ta zpráva opakovala a přešla zvolna z času budoucího do času minulého - čili stala se skutkem - uvědomil jsem si, že závada není v mém přijímači. Nebylo pochyb, v tom výčtu letopočtů chyběl rok 1948, kdy studenti jako jediní se dvakrát vydali na Pražský hrad vyjádřit svou podporu prezidentu

Na chvíli mě napadlo možné formální vysvětlení této záhady asi v tom smyslu, že teď slavíme 17. listopad a tenkrát v roce 1948 byl únor. Ano, to by svědčilo pro studenty z let 1939 a 1989, jejichž boj za svobodu a demokracii se odehrával kolem 17. listopadu. Ale co potom rok 1968? Tam studenti výrazněji vystoupili svou stávkou těsně po srpnové okupaci a pak zase až po lednovém zoufalém činu Jana Palacha, což už bylo v roce 1969.

V žádném případě tam tehdy 17. listopad také nefiguroval. Takže ani tím dnem a měsícem se ono letošní opominutí studentů z roku 1948 vysvětlit nedá. Nu a že by to bylo opomenutí z nedbalosti? To by se snad mohlo stát některému z mladých zaměstnanců prezidentské kanceláře, ale sotva kancléři Mathému nebo samotnému panu prezidentovi.

Takže soukromě jsem přišel jen na jediné možné vysvětlení: V letech 1939, 1968 a 1989 vystoupili vždy jakožto jednotná svobodomyšlná skupina obyvatelstva, zatímco rok 1948 se právě v tomto podstatně lišil. Proti komunističtí studenti získali sice nedlouho před únorem ve fakultních volbách většinu, ale zbylá komunistická menšina zůstala i tak dost silná, aby se mohla postavit na stranu oné většiny mocenské a velmi aktivně napomoci děsivému komunistickému boji za nesvobodu a nedemokracii.

Prý tak činili z mladistvého nadšení a nevědomosti.

Někteří v tomto svém patologickém přesvědčení vydrželi až do své smrti nebo dokonce až dodnes, jiní přicházeli postupně k rozumu a už po dvaceti letech začali vypadat, jako že to s bojem za svobodu a demokracii mysleli vážně odjakživa. Někteří v sobě nacházeli i nespornou odvalu a podepsali Chartu 77 nebo se jinak aktivně zapojovali do protirežimního disentu, což ovšem sami tehdy charakterizovali nikoliv jako boj za svobodu a demokracii, nýbrž spíše za právo na diskusi s režimem o dodržování jeho vlastních zákonů.

Účastníci skutečného a bohužel prohraného boje za svobodu a demokracii

foto pamětní desky, uveřejněno se souhlasem spolku VšeHRD

účastní i někdejší studenti vysokých škol, kteří byli z politických důvodů na konci čtyřicátých let vyloučeni z univerzit a kteří se sdružují ve skupině Pražský akademický klub 48 a KPV ČR.

Vzpomínka na studenty z roku 1948. Článek Jiřího Ješe z roku 2001 Proč byli opomenuti studenti z roku 1948?

Když jsem někdy ve čtvrtek minulého týdne slyšel v rozhlasu zprávu, že v předvečer státního svátku věnovaného našemu boji za svobodu a demokracii přijme prezident republiky zástupce

Benešovi a rázně ho vyzvat, aby právě v zájmu uchování svobody a demokracie odmítl požadavky komunistů.

Prezidentovo neuposlechnutí této úpěnlivé studentské žádosti nastolilo pak vládu nesvobody a nedemokracie v této zemi na více než čtyřicet let. Uvažoval jsem, jak je to možné, že studenti z roku 1948 byli z letošní audience tak ostentativně vynecháni. Vždyť ještě před jedenácti lety - 17. listopadu 1990 - jsem sám byl členem delegace za tehdy se rodící Pražský akademický klub 48, kterou prezident Havel přijal s ostatními věkovými skupinami studentů.

před únorem a po únoru 1948 v letech sedmdesátých a osmdesátých vždycky respektovali snahy disidentů o zlepšení poměrů v této zemi, ale těžko chápou, proč jejich vlastní skupina je nyní opomíjena. Nejde jen o nějaké ty zásluhy a nejtěžší oběti, kdy studenti Choc, Šádek, Kovaříček a Bacílek zaujali mezi prvními místa na komunistických šibenicích a tisíce dalších strávili dlouhá léta v příšerných podmínkách československého gulagu, jde také o tisíce studentů vyloučených po únoru ze všech vysokých škol, což mnohdy zmařilo jejich představy o celoživotním uplatnění a až dodnes je to diskriminuje na nižších důchodech ve srovnání s jejich šťastnějšími vrstevníky a dokonce i s jejich estébáckými utlačovateli.

Mnoho studentů také tenkrát odešlo za hranice a - jak další desetiletí ukázala - jejich znamenité schopnosti pak sloužily jiným zemím než té jejich vlastní, což dodnes těžce poznamenává kvalitu a kultivovanost všeho, co nás obklopuje. Ale neméně významné než všechny tyto ztráty a oběti a také důležitější než nějaké manifestační pochody na Hrad, když už bylo zle nebo úplně pozdě, je něco jiného: Protikomunističtí studenti v roce 1948 a dokonce už rok či dva před tím naprosto jednoznačně upozorňovali na to, co se chystá, a varovali, seč jejich síly stačily.

Většina národa však tehdy dala přednost totalitním fáborům a heslům, především však hmotářským výhodám, které jim jejich politici svůdci falešně slibovali.

Pokud právě tato varující funkce studentů z roku 1948 je dnes zapomínána, hrozí nebezpečí, že by dnešní generace mohla přeslechnout neméně důtklivá varování proti svůdcům současným. A to by si právě pan prezident zajisté vůbec nepřál.

ČRo 6 / RSE

19. listopadu 2001

novinář a muks Jiří Ješ
v letošním roce by se dožil 90 let

foto z piety pamětnice JUDr. Libuše Musilové, předsedkyně Naděžda Kavalírová, místopředseda Leo Žídek, uveřejněno se souhlasem spolku Všehrd

Dne 21. června 2016 jsme si před budovou GŠ AČR v Praze připomenuli výročí poprav

UCTĚNÍM PAMÁTKY GENERÁLA HELIODORA PÍKY

za účasti zástupců Senátu PČR, MO ČR, velvyslance SR, zástupce primátorky HMP, předsedy ÚPN, náčelníka GŠ AČR, . za vojenskou sekci KPV ČR promluvil plk.v.v. Otakar Vinklář, za rodinu poděkoval Karel Píka a duchovní promluvou bylo pietní setkání ukončeno.

Nebál se říci pravdu. Generála Píku komunisté za službu vlasti popravili

Tak dlouho sloužil své vlasti, až byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen za vlastizradu. Rodina popraveného generála Heliodora Píky čekala na očištění jeho jména 40 let.

„Je mi líto, že strach ovládl většinu lidí a že se neodvažují říci pravdu, nebo alespoň neříci vyloženou lež buď z donucení, nebo z konjunkturalismu. Kam zmizela poctivost a odvaha?“

To napsal několik hodin před popravou Heliodor Píka. On sám se pravdu říci nebál. Přesto, anebo právě proto se čekalo na plné očištění jeho jména tak dlouho.

Rozený důstojník

Heliodor Píka se narodil 3. července 1897 v rodině venkovského koláře ve vesničce Štítina na Opavsku. A právě jemu bylo dopřáno, aby jako jediný ze šesti dětí mohl studovat. Také si této možnosti velice vážil.

Po ukončení české obecné školy odešel na české gymnázium do Opavy, a když byly v národnostně promíseném kraji české školy uzavřeny, odjel do Nového Bydžova, kde pracoval jako lékárenský praktikant. Počátkem července 1915 složil dodatečně maturitu a již v říjnu se z něho stal „jednoroký dobrovolník“ rakousko-uherské armády, který odjel v červnu 1916 na ruskou frontu, kde přešel o měsíc později do ruského zajetí. Na podzim téhož roku se přihlásil do čs. zahraničního vojska, ale až v létě 1917 byl zařazen do stavu 1. roty náhradního praporu 1. čs. divize, odkud odjel na sklonku září 1917 do francouzského Cognacu k tamním čs. legiím.

O dva roky později se vrátil jako poručík francouzských legií do nové Československé republiky. Další jeho život předurčilo rozhodnutí stát se důstojníkem z povolání. Absolvoval francouzskou vojenskou školu v Saint Cyru, ale od roku 1926 také dvouleté studium na Vysoké válečné škole v Paříži, kam vyslalo ministerstvo národní obrany jen tři důstojníky z 300 uchazečů. Po návratu byl nejprve přidělen k Zemskému vojenskému velitelství Praha, pak k 1. (organizačnímu) oddělení hlavního štábu a posléze ke skupině válečného průmyslu (generální sekretariát) Meziministerského sboru obrany státu. V této funkci a hodnosti majora generálního štábu se Píka zúčastňoval jak vojenských konferencí Malé

dohody, tak odzbrojovací konference Společnosti národů v Ženevě.

Podstatnou změnu pro majora Píku přineslo jaro 1932, kdy se stal čs. vojenským atašé v Bukurešti. V této diplomatické roli setrval až do počátku roku 1937 a podařilo se mu navázat široký okruh známostí, které mohl plně využít později, počátkem druhé světové války. Po skončení této mise nastoupil na své předchozí místo v Generálním sekretariátu obrany státu, kde ho také zastihly osudné události z března 1939.

Koncem roku se již plukovník Píka dostal přes Polsko do Rumunska a zanedlouho pak odjel na rumunský pas přes Jugoslávii a Itálii do Francie a Velké Británie, kde začal spolupráci s čs. odbojem v zahraničí. Pod jeho vedením se od podzimu roku 1939 vytvořila v Bukurešti odbočka, která sehrála v následujících měsících až do podzimu 1940 významnou roli při formování čs. zahraničního odboje.

Osudná kapitola

Na jaře 1941 se započala pro Píku významná, ale také osudná kapitola jeho života. Nejprve neoficiálně a od června 1941 oficiálně zřídil a vedl čs. vojenskou misi na území Sovětského svazu. Postavení náčelníka mise postavilo Píku do velmi složité a obtížné situace. Musel naslouchat požadavkům československých exilových úřadů z Londýna, ale i posuzovat potřeby sovětských civilních i vojenských úřadů, a navíc také chápat politiku čs. vyslance a komunistů.

Přes všechny problémy a peripetie však nechtěl požádat o své odvolání z náročné funkce a zůstal „odhodlán snášeti osobní příkoří do konce války, aby nebyla znemožněna naše práce v SSSR“. Ale tady se již rodila „z nelojálních zásahů některých konjunkturalistů“ podezření a falešná obvinění proti jeho osobě, která nalezla živnou půdu po únoru 1948. V rozporu s historickou skutečností se Píkovi kladlo za vinu, že od konce roku 1940 v Istanbulu, od konce roku 1941 do konce roku 1945 v Moskvě, na jaře 1946 v Londýně a konečně v období 1945–1948 v Praze vyzradil britské zpravodajské službě skutečnosti ohrožující obranyschopnost Československa.

Poslední hodiny

„Před tragickými okamžiky stojím klidný, vyrovnaný, s čistým svědomím,“ napsal v noci z 20. na 21. června 1949 generál a diplomat Heliodor Píka. V plzeňské trestnici na Borech několik hodin před popravou bilancoval svůj život v posledním dopise rodině. Brzy po únoru 1948 byl propuštěn z armády a v květnu téhož roku byl zatčen. Už koncem ledna 1949 byl jako dosud nejvyšší činitel československé armády obžalován a souzen v jednom z prvních komunistických politických procesů.

O jeho průběh se starala a o výsledek měla zájem nejen československá, ale také sovětská vojenská i politická místa. Státní soud v Praze na podkladě vykonstruovaných obvinění a zejména direktiv Vojenského komitétu ÚV KSČ rozhodl zbavit Heliodora Píku hodnosti, čestných odznaků a vyznamenání a odsoudil ho „k trestu smrti provazem“. Poslední slovo vyřkla komunistická mocenská mašinerie právě 20. června 1949, kdy mu oznámil předseda vojenského senátu, že „všechny žádosti o milost byly zamítnuty a rozsudek bude vykonán druhý den ráno“.

V posledních chvílích, které Heliodora Píku oddělovaly od naplnění neodvratného osudu, se v dopisech rodině zamýšlel jak nad svým životem, tak nad budoucností českého

národa i celé společnosti. Vyjadřoval svou neochvějnou víru ve svůj národ, když napsal:

„Ostatně forma politická není nezměnitelná, režimy žijí a mizí, jen národ je věčný. Je to soumrak národního svědomí, nebo už temno svobody a lidských práv? Ne, nemohu uvěřit, neboť génus národa je věčný, přetrvá i bouří a nedá zahynouti.“ Zaznamenal také své hluboké přesvědčení, „že nejde o justiční omyl, vždyť vše je tak průhledné, že jde o politickou vraždu“, a neváhal přinést „násilnou oběť“, pokud přispěje k uklidnění a sjednocení národa, „studí mne však hořká lítost nad tím, že zmizela spravedlnost, pravda – snad jen dočasně – a šíří se nenávisť, mstivost, zmizel smysl pro snášlivost, pro svobodu myšlení a projevu...“

Je mi líto, že strach ovládl většinu lidí a že se neodvažují říci pravdu, nebo aspoň neříci vyloženou lež, buď z donucení, nebo z konjunkturalismu. Kam zmizela poctivost a odvaha?“ Tělo popraveného generála nesmělo být vydáno jeho rodině. Namísto toho bylo převezeno do anatomického ústavu Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, kde mělo být rozřezáno a poskytnuto pro lékařské účely. Pracovníci ústavu však z úcty k Píkovi tělo nabalžamovali a skryli s tím, že ho předají k důstojnému pohřbu, až éra komunismu skončí. V roce 1956 však tělo objevil mladý asistent a poslal ho ke spálení do krematoria.

Rehabilitace

Teprve po devatenácti letech od procesu a vykonání rozsudku vrátil koncem roku 1968.

Vyšší vojenský soud v Příbrami generálu Píkovi „vojenskou čest“, zprostil jej viny, „protože nebylo prokázáno, že se staly skutky, pro něž byl stíhán“. A teprve po dalších více než dvaceti letech se podařilo jeho rodině dosáhnout občanské a historiografické rehabilitace jména armádního generála in memoriam Heliodora Píky.

„Celých těch čtyřicet let bylo jméno mého otce symbolem zrádce, který poškodil zájmy své vlasti. Pravda byla překroucena,“ řekl před lety LN syn generála Milan Píka. Celá rodina žila podle jeho slov dlouhá léta v krutém psychologickém stavu. „Obávali jsme se každé zprávy, každého článku v novinách, který jméno otce hanobil. Nejvíce trpěla moje matka, která se o smrti svého manžela dozvěděla z novin a od sousedů,“ vzpomíná. Ve společnosti svého otce prožil Milan pouhé tři roky. Přesto na něj vzpomíná jako na správného a laskavého člověka.

„Byl jsem tehdy ještě malý. Z procesu jsem nic nechápal. Otec ale nechtěl, abych se mstil. Kladl mi na srdce, abych byl dobrý ke všem lidem a očistil jeho jméno, až nadejde správný čas,“ uvedl Milan Píka.

Epilog

V roce 2001 poslal soudce Luboš Vlasák za mříže komunistického prokurátora Karla Vaše. Když na případ vzpomínal, řekl, že to byla, co se důkazů týče, až překvapivě jednoduchá věc. Má pravdu. Důkazy jsou jednoznačné a jiný závěr než ten, že Vaš výraznou měrou zavinil popravu generála Heliodora Píky, nepřipouští. Nezpochybil o ostatně ani Vrchní soud v Praze, který Vlasákův rozsudek v lednu 2002 kvůli promlčení zrušil a justičnímu vrahovi dopřál klidný konec života...

JAN GEBHART
Zdroj: Lidové noviny

Pietní setkání na Vyšehradě 26. června 2016

V neděli odpoledne si členové Klubu Dr. Milady Horákové, členové KPV ČR a významní hosté připomenuli smutné výročí poprav Dr. Milady Horákové u jejího symbolického hrobu na vyšehradském hřbitově. Úvodního slova se ujal František Šedivý, předseda KMH:

Vážení hosté, vážení ústavní činitelé, sestry a bratři!

Minul rok a my zde znovu stojíme, abychom vzdali čest velké ženě tohoto národa. Stojíme tváří v tvář skutečným, které nás nabádají stále se vracet k osobnosti Dr. Milady Horákové. Připomínat si nejenom její oběť, ale i myšlenky, kterými byl naplněn celý její život. Ideály, jimiž žila a s nimiž naotech také umírala. Ty dávaly smysl jejímu životu. Hlásíme-li se k jejímu odkazu jsme povinni je důrazně tlumočit mladé generaci, aby je vnášela do denního života a ve sféře duchovní a mravní tak prosazovala jeho čistotu. Z toho pak plynoucí projev a jednání každého dne mohou ovlivňovat stav myšlení

stupují z řady a pouštějí se do obrany toho, co již bylo v minulosti dosaženo nebo vstupují do zápasu o život ještě hodnotnější. Zde nám znovu vyvstává před očima obraz Dr. Milady Horákové, obraz i hloubka jejího myšlení. Snad se jednou podaří sochaři tohle všechno ztvárnit, vtělit pro věčnost do kamene. Před dvěma roky se Klub rozhodl postavit pomník popravené Miladě Horákové jako symbolu obětí komunistické totality. Tento pomník má být památníkem obětí všech žen i těch před mřížemi, které postihla komunistická zvůle. Jeho zřízení však sebou přináší četné problémy, nutí nás zamyslet se nad úrovní myšlení příslušníků našeho národa v různých dobách jeho existence. Naši předkové dovedli postavit monumentální pomník Františku Palackému, Josefu Jungmannovi, Boženě Němcové a jiným a pro zřízení pomníku statečné ženě vlastence, jejíž význam přesahuje hranice této země a která jí obětovala svůj život, se od začátku setkáváme s potížemi a to nejen finančními. Co se to s Tebou stalo,

dnešní společnosti. Často se ptáme: "Jsme tam, kde jsme chtěli být." Negativní odpověď může být mnohdy namístě. O Miladě Horákové a jejím životě toho bylo již mnoho napsáno i řečeno. Proč právě ona se stala obětí v prvních vlnách komunistické brutality, ač celý civilizovaný svět se stavěl na její stranu. Odpověď nalezneme v principech komunistické ideologie. Před těmi dnes musíme varovat současnou společnost, před štíty s laciným pozlátkem. Jejich často trpké poznání je dosud v paměti ještě žijící generace. Hrozba možnosti jejich trvalého panství je výzvou k důrazné obraně. Té věnujme naši pozornost. Připomínejme lidem osobnosti, které v těžkých dobách vždy vy-

národe? Před více než rokem jsme vyhlásili pro postavení pomníku veřejnou sbírku. Takový malý "Národ sobě!" I tak ji lze nazvat. Všem, kteří do ní přispěli, či ještě přispějí, patří náš dík. Vyzdvížením osobnosti M. Horákové chceme otevírat oči mladé generaci. Tak jako ONA bychom my i oni měli vypadat. Jim patří být stále připraveni poznávat i nedávnou minulost a z ní čerpat poučení i pro současnost i budoucnost. To je náš úkol. Ten musíme splnit, aby náš život neztratil směr a smysl daný obětí Milady Horákové. Pamatujme, její odkaz je stále živý! Čest její věčné památce!

pieta Vyšehrad, Ing. František Šedivý

místopředsedkyně Senátu PČR Mgr. Miluše Horská:

Vážení hosté,

zkraje tohoto týdne jsem vzpomněla před Generálním štábem Armády ČR na Heliadora Píku, armáda zde připravila i za přítomnosti jeho příbuzných důstojnou připomínku jeho života a armádního působení. Dnes si připomínáme další z obětí komunistického režimu z doby jeho velké vitality a všudypřítomné a frenetické chuti zlikvidovat své odpůrce. Milada Horáková stanula před vykonstruovaným monstrprocesem, před fanatickými soudci, kteří tím, jak s ní zacházeli, ale i tím, jak neskutečně překrucovali fakta, popřeli své povolání a doslova vyli s vlky. To Milada Horáková jak za války, tak i po ní, rozhodně odmítala, odmítala přistoupit na lži - proto byla nebezpečná.

Jsem za tuto připomínku, ale i za to, jak odpovědně a s pečlivostí se k utužování naší historické paměti staví Konfederace politických vězňů ČR a také Klub Milady Horákové velmi ráda. Je to pro připomínku naší historie potřebné. Aktivita Konfederace a Klubu pravidelně sledují a podporují a přejí vám při jejich realizaci mnoho sil a pevné zdraví.

Právě v těchto červnových dnech bychom si však měli položit také několik zásadních otázek: připomínáme si dostatečně zvěrstva komunistického režimu? Jakou úlohu sehrává komunismus a výklad o něm například v hodinách dějepisu na školách? Nemám přitom dobré odpovědi: víme, že na nejnovější dějiny často nezbývá moc času a že i moderních didaktických pomůcek o této době pro učitele není pořád dost. Chybí také skutečně „reprezentativní“ muzeum komunistické totality. Za dlouhé svobodné čtvrtstoletí se ho nepodařilo zřídit.

Heliadora Píku, generála, legionáře, významnou osobnost protinacistického odboje, oběsili 21. června 1949 na dvoře plzeňské věznice Bory. Političku Miladu Horákovou oběsili na dvoře pankrácké věznice 27. června 1950. Oba spojuje hrdinství v životě i posmrtný osud, či spíš msta komunistických mocipánů až za hrob: nebyli navíc ani pohřbeni. Tělo generála někde zmizelo, spálené ostatky političky skončily neznámo kde.

Toto napsala Horáková v posledním dopisu před popravou z pankrácké věznice: "Jděte vždy jen s tím, co je blízko životu. Držte se jeden s druhým a opírejte se navzájem! Znovu opakují: ten nový, blížící se život mne ohromně vyrovnal... Ptáci už se probouzejí - začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou - musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbude úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Buďte zdraví!"

Cítíte z těchto jejích slov tak jako já sílu, energii a nezlomnost? Cítíte z nich ale i nadčasovost a poučení pro dnešní dny? Tyto její věty jsem několikrát promířala v ústech: jsou silná, upřímná a ponaučení hodná. Milada Horáková svůj boj s komunistickými moci vládci sice prohrála, nechala nám zde však pozoruhodný odkaz, který bychom měli rozvíjet a dále kultivovat.

Čest její památce.

Po projevech čestných hostů pokračovalo pietního setkání u Památníku kněží, řeholníků a řeholnic, kde úvodní slovo Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě pronesl probošt kapituly Mons. Aleš Opatrný

Dovolte, abych Vás jménem Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, přivítal také na tomto místě, dalším pietním místě, který je věnován památce kněží,

řeholníků a řeholnic mučených, trpících v dobách obou totalit – té novější komunistické i té starší, za doby okupace.

Vzpomínáme na lidi, které mnohé ani nemůžeme znát přímo, ale jejich odkaz přichází nepřímo k nám i skrze životy druhých. A věnce, které zde budou položeny, na toto symbolické místo, nám mají připomenout, že jsme vázáni a zavázáni těm, kteří byli stateční, tak stateční, že ovlivnili svou statečností a pravdivostí druhé, že tahle statečnost a pravdivost dochází až k nám a doufejme, že i k dalším generacím.

Položení věnců a květín.

Následovaly projevy hostů: za Senát PČR, promluvila místopředsedkyně Mgr. Miluše Horská:

Vážení hosté,

řeholní řády v bývalém Československu prošly v průběhu dějin řadou zkoušek. Kláštery a kostely se ničily a řeholníci zabíjeli hned několikrát, vzpomeňme například na husitství, na vyvraždění františkánské komunity v Praze za Rudolfa II. nebo na rušení klášterů během josefinských reforem. Za války se řeholníci aktivně podíleli na protinacistickém odboji a řada z nich za to zaplatila svým životem. Po roce 1945 očekávaly řeholní řády konečně klid. Ten však nenastal a fakticky ihned po komunistickém převratu v únoru 1948 se staly objektem zájmu státní bezpečnosti. Ta v nich viděla ohrožení pro nově nainstalovaný komunistický režim, což bylo dáno také tím, že mezi nimi byla velmi silná intelektuální a morální síla. Proti řeholníkům a řeholnicím byla rozpoutána pomlouvačná kampaň, kdy komunisté označovali kláštery za hnízda protistátní činnosti – špionáže a velezrádných rejdů a zahálčivého života.

Nastalo proto omezování jejich svobody, rychlé ničení vazeb těchto řeholních řádů a nakonec bylo v roce 1950 rozhodnuto na Ústředním výboru KSČ o jejich likvidaci. Vše proběhlo rychle, utajované a dobře připravené za součinnosti StB, SNB a lidových milic. Kláštery byly vyklizeny a jejich obyvatelé izolováni od společnosti v tzv. soustředovacích kláštrech.

Petrin, katolický kněz a pozdější politický vězeň Martin František Vích, který byl až do své smrti v roce 2008 členem Konfederace politických vězňů, k tomu zanechal vzpomínku: „*Náš klášter – Petrinum v Českých Budějovicích – přepadli v noci. Vtrhli sem uniformovaní policisté a estébáci v civilu. Vzbudili nás, museli jsme si rychle sbalit věci a nahnali nás do nákladáku. Začali jsme zpívat: Bože, chválime tebe..., lidé z okolních domů nás slyšeli a přidali se k nám.*“

Dnes jsem byla uctít památku obětí v Ležákách. Tamním lidem se díky běsnění nacistů doslova z hodiny na hodinu změnil svět. Také následná komunistická diktatura postupovala stejně razantně: řeholníci byli promyšlenou rychlou akcí represivních složek uvrženi do nejistoty a byla to jen víra, modlitba a jejich schopnost snášet příkoří a vzájemně držet pospolu, která je posilovala proti ozbrojené a ideologicky zaslepené přesile.

Plody komunistické moci sklízíme bohužel dodnes. Církvi naše sekularizovaná společnost moc nerozumí, chápe ji často za elitářskou, díky restitucím dokonce za chamtivou a vzdálenou lidem. Její osud a také to, jak klíčovou úlohu sehrávala v boji proti nacistické i komunistické totalitě dnes vnímá jen málokdo. Komunismus tím tedy nezničil jen tyto řeholní řády, nýbrž zglajchšaltoval společnost celou a díky čtyřem desetiletím silně zatížil i myšlení lidí.

Václav Havel kdysi prohlásil: „*Porozumět si neznamená přizpůsobit se jedni druhým, ale pochopit navzájem svou identitu.*“ Porozumět ve vztahu k „Akci K“ znamená často se s osudem těchto několika neklidných týdnů roku 1950 vůbec seznámit, natolik je to ve společnosti bohužel poměrně neznámé téma.

Jsem ráda, že se zde dnes setkáváme, že zde u Památníku kněží, řeholníků a řeholnic nalézáme soustrastná slova, že na ně vzpomínáme, že ale také oceňujeme jejich humanitu a věrnost víře v dobách totalitních. Činím tak i já za Senát Parlamentu ČR: čest památce kněží, řeholníků a řeholnic.

Děkuji Vám za pozornost.

Ministr kultury Mgr. Daniel Herman:

Vážený přítomní,

postoj společnosti k duchovním hodnotám je lakmusovým papírkem hodnot v takové společnosti. Kříž ukazuje svými rameny symbiózu – horizontály a vertikály. Když tato symbióza existuje, jsou časy dobré, když je vychýlená, jsou časy zlé. Lidický farář - páter Štemberka, Číhoštský farář - páter Toufar jsou jen dvě jména, která zastupují ty dlouhé počty mučednic a mučedníků, jejichž celkové počty jsou napsané na pamětní desce na kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí. Je naší velkou odpovědností, abychom se snažili budovat časy harmonické, časy dobré, časy symbiózy této vertikály a horizontály, krev mučedníků nás k tomu zavazuje.

Děkuji Vám za pozornost.

Čest jejich památce.

PS PČR poslanec Ing. František Laudát:

Vážené dámy, vážení pánové,

o demokratické společnosti lze prohlásit že je demokratická v okamžiku, kdy každý cítí strasti druhého, prostřednictvím vlastní představitivosti. Tato formulace demokracie, kterou „objevují“ filozofové postmoderní éry, již dvě tisíciletí platí pro ty církevní služebníky, kteří svoji víru naplňují autentickým obsahem.

Diktátoři dobře vědí, že církev se po vyjevení skutečné tváře jejich režimu, může stát mocnou alternativou společenského žaláře jedinců i komunit. Ne jinak tomu bylo i po celou éru socialismu. Komunisté správně tušili, že až se ukáže, že utopistický materiální ráj v zemi nevybudují, lidé budou ze svého každodenního údělu hledat východisko. Proto

od počátku jejich moci začal systematický nátlak na církev, který měl mnoho podob. Tou nejtragičtější bylo žalářování, mučení a smrt.

Relikty obav ze svobodných, na státu nezávislých komunit v naší společnosti dodnes přetrvává a poslední roky dokonce nabývá na síle. Každá průměrně sebevědomá světská moc by s církví spolupracovala. Nikdo dosud nevymyslel společenské uspořádání, v němž by se část společnosti nedostávala do nedůstojného, ekonomického i společenského postavení. Ani nejbohatší země si s tímto problémem neporadily. Jenže ve spontánním obětováním se věřících bližnímu, viděli komunisti velké nebezpečí.

Položíme – li si dnes otázku, kdo z období totality vyšel jako morální vítěz, odpověď je jasná. Nicméně desetiletí systematické výchovy k materializovaným idejím socialismu, se na duchovní dimenzi společnosti podepsalo takový způsobem, že se s tím dodnes nevyrovнала.

O to více je překvapivý fenomén, mučednické smrti faráře Josefa Tofara. Jeho příběh sice žil v malých vesničkách v okolí Číhošti na Vysočině, čehož jsem i pamětník, ale široké publikum oslovil až poslední roky.

Étos oběti není vzorovým příběhem minulosti, ale budoucnosti. Jakkoliv můžeme pochybovat o naší společnosti, ve které sílí slovní násilí, bezobsažná radikalizace chování a představ, úcta většiny společnosti k oběti pátera Josefa

Tofara, k oběti Palacha, k oběti Horákové dává naději, že vyústění současného dění bude pro naši zemi příznivé.

Oč více se, nejen v naší společnosti, množí linie otřesu, o to více bychom se měli vracet a zamýšlet se nad odkazem těch, kteří nezištně sloužili a pro svoji víru přinášeli oběti, včetně obětí nejvyšších.

Nezbývá mi, než se hluboce uklonit.

Čest Vaší památce.

Městská část Praha 2, Mgr. Eliška Zemanová:

Vaše milosti, nejdůstojnější pane probošte, vážená předsedkyně Konfederace politických vězňů, vážení představitelé státu a samospráv, dámy a pánové.

Jediná otázka, kterou dnes vyslovím, zní hrůzostrašně. Ale zřejmě málo kdo z mocných nebo z těch, kteří si mysleli, že jsou mocní, měli to svědomí si ji před 66 lety položit a hlavně si na ni odpovědět. „Čím se provinili?“

Dá se vůbec provinít vírou? Životem v komunitě, do které se dalo jen s obtíží infiltrovat. Ano, to byl asi právě ten kámen úrazu, proč museli tolik vadit. Dá se vůbec provinít modlitbou, péčí o staré a nemocné, poctivou prací?

Za co tedy zemřeli, za co trpěli, za co se v noci probouzeli hrůzou, že je to tu znovu, že je opět někdo v noci budí z lůžka, shromáždí v refektáři, bude vyslýchat. Za co se jim zdály sny, že jsou opět v jednom z internačních klášterů, za co se museli dívat na to, že poutní místo je obehnáno ostnatým drátem, za co byli ponižováni, psychicky i fyzicky týráni? Za co byli nuceni učit se nazpaměť předem daný text.

Za co byli posláni do výroby. Za co se pak po návratu museli dívat na prázdné klášterní knihovny, jejichž obsah byl

na příkaz ministerstva spravedlnosti naházen na hromadu. Za co se s pláčem dívají na fotografie těchto hromad těchto písemností, které jsou nenávratně pryč. Za co se některým vracely a znovu vracely všechny prožité hrůzy.

2376 řeholníků a 4262 řeholnic – to je počet těchto lidských osudů poznamenaných takzvanou Akcí K a Akcí Ř, tedy likvidací mužských a ženských řeholních řádů. Zásah byl oficiálně vysvětlován jako preventivní opatření proti další protistátní činnosti klášterů.

Plán akce byl do detailů koordinován ve spolupráci s bezpečnostními složkami státu a v březnových instrukcích státního úřadu pro věci církevní stálo:

„Oddíl sboru národní bezpečnosti obsadí kláštery, všichni řeholníci budou soustředěni do jedné místnosti pod stráží. Bude provedena důsledná domovní prohlídka a proveden výslech představených a reakčních řeholníků, kteří podepíší protokol a budou odvezeni do internačního kláštera.“

A nyní pár osob, které za to všechno zaplatily životem:

Vojtěch Basovník
Tomáš Beránek
Barbora Florina Boenighová
Silvestr Brait
Emil Brůha
František Bučil
Jan Bula
Bohumír Bunža
Bohumil Burian
Bohuslav Burian
Michal Buzalka
Přemysl Coufal
Josef Čihák
Stanislav Dostál
Václav Drbola
Andrej Gerát
Blahoslavený Pavol Peter Gojdič
Cypriána Františka Hlavínová
Josef Chadraba
Štefan Ivančo
Adolf Kajpr
Marie Helena Knajblová
Pavel Kováč
Josef Kuška
Albín Jaroslav Kvita
Ladislav Marek Matisko
František Pařil
Blahoslavená Zdenka Cecílie Schelingová
Barbora Kristína Ševčenkova
Josef Toufar
Štěpán kardinál Trochta
Antonín Vysloužil

A věřte, že tento výčet není úplný. A bude mi ctí, pokud v jeho čtení budeme pokračovat i příští rok.

Jen jedno je útěcha, slovy evangelia sv. Jana, je to i na památníku:

„Já jsme vzkříšení a život, kdo věří ve mně i kdyby umřel, bude žít.“

Děkuji za pozornost.

předsedkyně Milena Kozumplíková, Nadační fond Karla Hartiga:

Vážený pane probošte,

Vážená paní předsedkyně Konfederace,

Vážení politici vězni,

Dámy a pánové,

Církev a její instituce tvořily důležitou součást společnosti v oblasti nejen duchovní, ale i v mnoha dalších: v oblasti školství, zdravotnictví, sociální, kulturní, vědecké. Proto byly lidmi respektovány a ctěny.

Proto také byly trnem v oku všem režimům, které právem nazýváme totalitními. Byly to režimy, které na rozdíl od křesťanství, jež dává člověku možnost volby, dává mu svobodu, žádnou možnost zvolit si vlastní cestu nedávají.

Proto byla církev a její příslušníci a představitelé totalitními režimy pronásledováni, odstraňováni, vězněni, popraveni.

Seznamy, které existují pod názvem Naši pastýři jsou seznamy, které obsahují jména kněží nepohodlných nacismu. V nich najdeme jména velmi známá, ale i zapomenutá a neznámá.

Podobný seznam, snad ještě obsáhlejší, by bylo možné vytvořit ze jmen kněží, pronásledovaných komunismem.

Po roce 1989 jsme nabyli dojmu, že tato v době totality krutá, v současnosti ostudná rivalita ze strany státního aparátu směrem k církvím, je minulostí.

Tahanice o navrácení majetku, které je určitými skupinami politiků považováno „za dílo ďáblovo“, neskončily v 90 letech, ale přetáhly se až do současnosti.

Ano, 26 let po Listopadu, poté, kdy byla uzavřena dohoda mezi kardinálem Dukou a prezidentem Klausem, a následně i s prezidentem Zemanem, tuto dohodu, která snad panu kardinálovi někdy nebude přičítána k tíži jako ke státu příliš velkorysá, se stále snaží někteří zákonodárci zpochybňovat. A s ní i celkovou filozofii majetkového narovnání.

Proč to dělají? Proč ministryně této vlády na jaře 2016 chce znárodňovat část Pražského hradu? A proč nad rámec zákona se přihlašují politici ke zdaňování finančních náhrad? Spor ohledně kostela Cyrila a Metoděje v Resolově ulici je už pouhým ubohým projevem neznalství, arogance a asi i nedostatku jinou, prospěšnější práci.

Je to snaha o zvětšování majetku státu, o který se stát stejně neumí postarat? Je to populismus, protože už zase máme před volbami?

V každém případě je to stále znejišťování a stálý tlak na církev, aby neměla pocit, že už má čas nikoli pouze na soudní pře, ale na smysluplnou práci.

A o to se jedná: zabránit církvi, aby mohla ukázat svoji prospěšnost lidem v této zemi. Potřebnost pro věřící ve farních společenstvích, prospěšnost ale i pro nevěřící, pro žáky a studenty ve školách, staré a nemocné v ošetrovatelských domech. Prospěšnost v široké škále možností a činností pro celou naši zemi.

Ve chvíli, kdy stojíme u památníku kněží a řeholníků, kteří přinesli vysokou a některé i nejvyšší oběť, neměli bychom pouze vzpomínat. Měli bychom si připomenout jejich práci a pokračovat v jejich díle.

To je památka, která nemůže zmizet nikdy!

Vyšehrad, Památník kněží a řeholníků

26. června 2016

Duchovní promluva

probošt kapituly Mons. Aleš Opatrný:

Dovolte, abych na závěr řekl několik slov a přečetl několik odstavečků z Bible.

Obě totality, které máme na mysli a které vzpomínáme, vlastně i u pomníku Milady Horákové, se zaštiťovaly tím, že chtějí nastolit úžasné dobro. Úžasné dobro, které se proměňovalo ve velkou krutost a ve velké zlo. A to je něco, co v dějinách najdeme opakovaně. A je to něco, o čem můžeme těžko myslet, že to z přemýšlení a rozhodování lidí zmizí natrvalo. Zřejmě ne.

Pokoušení moci a pokoušení takzvaného úžasného dobra pro všechny, to tady stále je, byť to má dnes úplně jiné podoby a může to mít později opět jiné podoby.

Naproti tomu tady vzpomínáme na lidi, kteří, jak už bylo řečeno u předchozí slavnosti, kteří vlastně lidsky viděno, prohráli. Svou věc nemohli dotáhnout do konce, tu pozitivní, kterou chtěli dostavět. Ať jde o politiky, kněze, řeholníky a řeholnice. A na druhé straně tito lidé zavírání, kacířování, také popravení, tito lidé měli tu úžasnou možnost obohatit ostatní. Já jsem nezažil tato tvrdá léta padesátá, to jsem byl ještě kluk, ale měl jsem to štěstí, že jsem poznal jednak kněze a řeholníky, kteří prošli velmi dlouhým utrpením ve vězení a že jsem poznal lidi ne-kněze, kteří byli těmito knězi ve vězení vychovávaní, poučovani, posilováni, přiváděni k naději.

A člověk, jak je na jedné straně nešťasten nebo rozhořčen nad tupostí zla, nad tupostí, která nic netvořila jenom ničila, tak je na druhé straně naplněn obdivem nejen na tím, že tito lidé vytrvali a vydrželi, ale že nese – li člověk v sobě dobro, pak to nejde úplně zlikvidovat a že to dobré, co v sobě měli, třeba za zmi žalářů nebo ve skladnických manuálních profesích, přeci jen rozdat dál. A nás, co jsme jako mladí zažili tuto garnituru v plné síle, úžasným způsobem obohatili.

Tak bych končil u tří slov, u slov věrnost, pravdivost a naděje.

Věrnost, kterou zachovali své kněžské cestě, své řeholní cestě, své osobní občanské cestě, tomu, čemu věřili.

Statečnost a pravdivost, ve které u toho zůstávali, i když se to nevyplatilo.

A potom naděje. Ona to nebyla jen taková ta naděje, že všechno dobře dopadne. Oni dokonce museli vědět, že mnoho věcí vůbec dobře nedopadne. Ani jejich život, ani to, na čem pracovali, ani to okolo.

Křesťanská naděje leží ve své plnosti za horizontem lidského života a dějin světa a proto je někdy nazývána utopií. Ale říct někomu, kdo statečně nese utrpení, že to dělal v síle utopie, to je pochybná záležitost.

A tak bych rád na konec přečetl několik veršů z knihy zjevení sv. Apoštola Jana, které tuto zá naděje zobrazují:

„Já Jan viděl jsem velký zástup, který by nikdo nespočítal, ze všech národů, kmenů, plemen a jazyků. Stáli před rounem a před beránkem, oděni bílým rouchem, s palmami v rukou a volali mocným hlasem: Za svou záchranu vděčíme našemu Bohu, který sedí na trůně a beránkovi!

To jsou ti, kdo přicházejí z velkého soužení. Roucho si do běla vyprali v beránkově krvi. Proto jsou před Božím trůnem, a ve dne v noci mu slouží v jeho chrámě. A ten, který sedí na trůně se k nim sníží a bude s nimi bydlet.

Už nikdy nebudou mít hlad ani žízeň. Nebude na ně už pražit slunce ani jiný žár, protože beránek, který sedí před trůnem, bude je pást a vodit k pramenům živé vody. Bůh sám jim setře každou slzu z očí.“

V pohledu knih Zjevení je vítězný Kristus ten beránek bezmocný, který vítězí ne tak, jak vítězí mocní a v tom bych viděl i odkaz těch, na které vzpomínáme a za které Bohu děkujeme.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému.

Jako byla na počátku, i nyní, i vždycky a na věky věků.

Amen.

Odpočinutí věčné dej jim a všem věrným zemřelým, Pane.

A světlo věčné ať jim svítí.

Ať odpočívají v pokoji.

Kéž nám Pán žehná, chrání nás od zlého a přivede nás do života věčného.

Amen

Upřímný dík Vám všem, kdo jste zde byli, kdo na ně vzpomínáte. Za všechna Vaše slova, za všechny Vaše vzpomínky a za všechnu statečnost, kterou jste kdo v životě prokázali.

foto památník jak bývá upraven během roku.

Pietní shromáždění k uctění památky obětí komunismu Praha Újezd

Po hymnách a položení věnců, kytic následovaly projevy hostů.

Úvodní slovo moderátora Františka Šedivého:

Vážení hosté, vážení ústavní činitelé, sestry a bratři!

Zahajuji dnešní pietní shromáždění, na kterém vás všechny upřímně vítám. Scházíme se zde, abychom jako jiná léta vzpomněli obětí komunistické vlády a zamysleli se nad současným stavem ve společnosti, nad tím, zda děláme vše, aby se totalitní panství již neopakovalo. Hledáme dál smysl života, jak nám je

zavlečení, aby za něj vykonávali tu nejhorší práci. Z nočních vlaků zmizely postavy unavených žen s dřímajícími dětmi, kterým bylo dovoleno jednou či dvakrát v roce spatřit svého muže, otce či syna u zadrátovaného okénka návštěvních vězeňských místností. Kolik slz bylo prolito. Kolik spisovatelů dnes svobodně otevírá své nitro. Celá země změnila svojí vnější podobu. Města i venkov již nejsou velkým zbouraním s ochrannými přístřešky a opadanými omítkami. Ulice měst, náměstí i návsí dostaly novou podobu. I chyby se nevy-

ze vzdoru se tyto ideály dotvářely. Lidský život má zase svoji cenu.

Milá sestro Milado, i vy všichni, kteří jste ztratili svůj život rukou komunistických katů, zůstáváte stále v naší myslí. Skláníme se v úctě před Vaší památkou a před Vaší statečností. Váš popel rozmetali neznámo kde. Snad někde v lukách uprostřed květů. Ať tyto květy věčně zdobí Vaše hroby!

František Šedivý.

Milena Kozumplíková, předsdkyně správní rady Nadačního fondu Karla Hartiga, Praha 3:

Vážená paní předsdkyně Konfederace, Vážení političtí vězni, vysocí ústavní činitelé, Pane kardinále, dámy a pánové,

Datum 27. června by mělo být zapsáno nejen v našich myslích a srdcích, nejen v kalendáři, ale i v dějinách a v hodinách dějepisu pro další generace.

V tento den v roce 1950 byla zavražděna dobrá, vzdělaná, křehká, ale vnitřně silná žena, kterou nenechal popravit režim nacistický, ale učinil tak režim komunistický. Okolnosti její procesu jsou už dostatečně známy. Co ale předcházelo, co zapříčinilo, tuto a další krutosti?

Před měsícem tomu bylo právě 70 let, kdy proběhly v Československu první poválečné volby. Byly to poslední volby na dalších dlouhých více jak 40 let, které můžeme nazvat svobodnými.

KSČ v nich získala 40% hlasů. Důvody těchto výsledků zpracovali historici i politologové. Jako závažný důvod pro takový výsledek uvádějí, že lidé očekávali od komunistů něco jiného.

Očekávali něco jiného, ale výsledek známe všichni:

„Navazujeme na Masarykův odkaz“ říkali komunisté. Poté se stal Masaryk zakázaným buržoazním filozofem.

„KSČ nemá v úmyslu zničit střední třídu“. Nedlouho potom říká Gottwald: „Živnosti musíme suchou nohou zlikvidovat“.

„Trváme na udržení soukromého vlastnictví zemědělců“. Teror na venkově při násilném zakládání jednotných země-

dán v nejvyšší oběti těch, kteří za jeho opravdovost dokázali umírat. Mravně silní jedinci. Jak by je tato země nyní potřebovala. Jak ji chybí výchova v masarykovské republice. Vrátil se lidský řád, tak jak jsme ho znali a o který jsme usilovali v zápase s komunismem, zpět do naší vlasti. Někdy se nám vnucuje negativní odpověď. Proč? Vždyť žijeme ve svobodě. Kolik mladých lidí vyjíždí za studiem za hranice. Kolik jich již procestovalo půl světa. Nikdo není vyháněn od své práce a nucen pracovat v otrockých podmínkách diktovaných vládnoucí stranou. Ohrady z ostnatého drátu s režimem koncentračních táborů jsou dnes již jen vzpomínkou. Bohužel ne dost důrazně připomínanou. Připomínanou jako varování. Zavalené vytěžené uranové doly, zmařené životy politických vězňů, kteří sem byli režimem

hýbají. Tolik jsme jich ani neočekávali. Lidé, které vynesly demokratické volby. Často řídit neumějí. Je mnoho povolanců, ale málo vyvolených. To vše se však pozvolna mění k lepšímu.

Vraťme se k dnešnímu dni, k datu, které před šedesáti šesti lety otřásl celým kulturním světem. V ranních hodinách byla popravena velká česká žena, a vlastenka Dr. Milada Horáková. Tento den nevymizí z naší paměti. Politická, cílená justiční vražda, podepsaná komunistickým prezidentem Klementem Gottwaldem. Kam až sahala touha po moci a kolik velkých osobností tohoto národa jí padlo za oběť. Toho dne Milada Horáková, Oldřich Pecl, Závist Kalandra a Jan Buchal. Ještě před soudem vyznává Milada Horáková svoji věrnost masarykovským ideálům svobody a lidství. Její slova nás provázela v dobách zlých, kdy

dělských družstev předvedl něco úplně jiného.

A jak byla dodržována ústava?

- původ dítěte nesmí být jeho zájmem na újmu

- všichni občané mají právo na vzdělání
- My, kteří jsme měli na přihláškách i na tu nejzapadlejší střední školu razítko „studium nežádoucí“ se dnes můžeme pouze trpce usmát.

- svoboda svědomí se zaručuje

Svědomí bylo sice svobodné, ale jeho nositelé byli v pracovních táborech, ve věznicích, někteří čekali na popravu. Tak vznikla duchovní, intelektuální, politická a ekonomická železná opona kolem tábora míru a socializmu. Později i ta reálná z ostatních drátů. Tak jsme byli odděleni od svobodného světa.

Většina lidí dostala strach, přikrčila se a tak nějak přežívala.

V listopadu 1989 toto období, kterému nepřesně říkáme komunismus, padlo. Co bylo potřeba udělat, aby se změny nezúžily pouze na ono cinkání klíčů?

- narovnat páteř a zvednout hlavu. Odpovídat sám za sebe. Malí i větší živnostníci a podnikatelé to v 90. letech dokázali.

- restituovat ukradený majetek. Na rozvráceném venkově se znovu etablovaly rodiny sedláků, dnes se nepřesně říká farmářů.

- ve vzdělání dětí opravdu učit. Nepřipustit indoktrinaci jakoukoli, zdůrazňují jakoukoli ideologii.

- napravit křivdy, které byly napáchány ve vztahu k církvím, aby ony mohly plnohodnotně vykonávat svoji činnost, prospěšnou věřícím i nevěřícím.

- v oblasti práva přijímat pouze takové zákonné normy, které nadbytečně neomezují prostor svobody, které jsou člověku skutečně ke prospěchu a které jsou potom právem vynucovány. Nikoli pouze implementovat divná rozhodnutí z daleké, odtržené centrály, kterým mnohdy nikdo nerozumí.

- těm, kteří na předchozí režim tolik doplatili, nestačí pouze říci „promiňte“, i když tohoto jednoduchého slova nejsou komunisté dodnes schopni. Jim, obětem režimu, by měli všichni, kdo mají vliv na veřejné dění odpřisáhnout, že budou ostražiti i na maličkosti, které by k další, jakékoli totalitě, mohly vést.

Podářilo se? Nežůstala jenom nostalgická vzpomínka na ono cinkání klíčů? I současná složitá situace jak u nás doma, tak v Evropě ukazuje, že nostalgie nestačí.

Lidská bytost k dobrému životu potřebuje svobodu a jistotu práva. V našich zeměpisných šířkách jsme přesvědčeni, že k těmto dvěma danostem dospějeme demokratickou volbou.

Při pohledu do tváří těch, kteří zažili jak dobu, kdy svoboda, demokracie a právo bez přívlastků byly nejvyššími hodnotami, tak strašnou dobu s absolutně opačným znaménkem, bychom neměli pouze vzpomínat. Neměli bychom nikdy dopustit, aby se jmenování těchto hodnot stalo prázdnými skrápkami bez obsahu.

To je to nejdůležitější, co můžeme udělat nejen pro ty, kteří na dobu totality doplatili nejvíce. To můžeme, vlastně musíme udělat pro sebe, svoje děti a pro dobrou budoucnost našeho národa a naší země.

Tradiční pietní akce u Pomníku obětem komunismu připomíná památku lidí, kteří byli komunistickým režimem mučeni, popraveni či jinak terorizováni. Akce tradičně připadá na den výročí popravy Milady Horákové, jednoho z nejsilnějších symbolů

komunistické zvěle 50. let. Vzpomínky se tradičně účastní zástupci vlády, parlamentu, politických stran, sokolové a další společenské organizace. Sousoší na Újezdě pak lidem připomíná ponížení a destrukci lidské osobnosti.

Během projevu si účastníci vzpomínkové akce také připomněli, že se nejedná pouze o upomínání minulosti, ale že je potřeba být ve střehu před budoucími hrozbami.

„Mrzí mě, že se těchto pietních akcí **neúčastní mladí lidé**, žáci škol a jejich učitelé,“ prohlásila na události primátorka hlavního města Prahy Adriana Krnáčová.

Konkrétní historické souvislosti během piety otevřel také místopředseda českého Senátu Přemysl Sobotka. „V československém parlamentu se Klement Gottwald v roce 1929 otevřeně chlubil, že se jezdí do Moskvy **učit, jak demokratům zakroutit krkem**,“ připomněl Sobotka hrůzný projev největšího českého komunisty, který o několik desetiletí později své nabyté zkušenosti z Ruska uvedl do praxe.

Přesně v den 66. tragického výročí úmrtí **doktorky Milady Horákové** si účastníci piety vyslechli proslovy, jejichž hlavním poselstvím bylo **nezapomenout na historické události** a poučit se z nich. „Zatímco nacisté pronásledovali zástupce našeho národa, **komunisté pronásledovali zástupce vlastního národa**,“ uvedl ve svém projevu vicepremiér Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL). „Důležité do dalších dnů je nezapomenout, že o demokracii musíme bojovat znovu a znovu. Ten **boj není nikdy vyhrán**. Zlo je v každém z nás a my s ním musíme denně bojovat,“ dodal Bělobrádek.

„Nacismus i komunismus se v minulém století snažily vytvořit nového člověka. Ať už to byl rasově nebo třídně čistý člověk. Tyto režimy řekly ‚my máme

recept na to, jak být šťastný. Každý odlišný člověk, který se jim nehodil, musel být zlikvidován nebo někde zavřen,“ sdělil přihlížejícím poslanec Marek Benda.

Zazněla i varování, zda jsme se dokázali z historie poučit. „KSC ve volbách před 70 lety získala 40% hlasů. Důvody těchto výsledků zpracovali historici i politologové. Jako závažný důvod pro takový výsledek uvádějí, že lidé očekávali od komunistů něco jiného“ připomněla ve svém projevu Milena Kozumplíková a zdůraznila, že přes dědictví totality se česká společnost nepřenese ani po téměř 27 letech svobody. Na její projev navázal kardinál Duka, který se zaměřil na motiv pomníku, ztvárnujícího lidská těla. „Díváme se na tento pomník a vidíme krácející torza lidských těl, jako by se snažily dosáhnout ke svobodě a současně se vzepřít. Jejich lidskou čest a odvahu se nepodařilo pokořit. Proto doufáme, že se nedočkáme chvil, kdy na podobnou akci nebudeme pozváni“, vyjádřil kardinál Duka obavu ze společenského vývoje, obavu která se nesla téměř všemi projevy.

Vazební věznice Pankrác - Památka Milady Horákové

Před 66 lety byla na Pankráci popravena JUDr. Milady Horáková

PRAHA 27. června (VS ČR) – Náměstek ministra spravedlnosti Petr Jäger, senátor Tomáš Grulich, poslanec Marek Benda, starosta Prahy 4 Petr Štěpánek, náměstek generálního ředitele VS ČR plk. Milan Brendl, ředitel pankrácké věznice plk. Petr Suk a další hosté vzdali hold JUDr. Miladě Horákové.

Milada Horáková byla před 66 lety popravena na dvoře pankrácké věznice za nemocnicí s poliklinikou. Komunistický režim chtěl tuto silnou ženu od prvního dne zatčení zlomit pomocí brutálních metod příslušníků STB. Ona ovšem nepodlehla ani gestapu a ani komunistům. K místu, kde kdysi stála šibenice, položili květinové dary představitelé organizací sdružující politické vězně, zástupci Senátu PČR, Parlamentu PČR, Ministerstva obrany ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR, Vrchního soudu v Praze, Etické komise ČR, Úřadu městské části Praha 4, Policie ČR, VS ČR, dalších obcí a společenských organizací.

Iko

Předsedkyně pobočky KPV Karlovy Vary zorganizovala setkání politických vězňů, které se pravidelně koná v polovině července v Klášteře Teplá. Patří ji za poděkování.

Pouť k bl. Hroznatovi, zakladateli kláštera, patronu politických vězňů a patronu plzeňské diecéze byla zahájena slavnostní mší svatou. Pro zájemce byla zajištěna VOLNÁ PROHLÍDKA kostela, knihovny a barokního křídla. Tradiční setkání členů společenství Magnificat, bývalých politických vězňů a příslušníků PTP se uskutečnilo v odpoledních hodinách.

Zdravice Naděždy Kavalírové

Vážení duchovní představitelé, sestry a bratři, PTPáci, je dlouholetou tradicí, že se zde pravidelně setkáváme, abychom si připomenuli svátek i výročí úmrtí blahoslaveného Hroznaty, zakladatele zdejšího kláštera. Blahoslavený Hroznata je hlavně patronem nespravedlivě stíhaných a vězněných politických vězňů.

Vám, duchovním kláštera patří poděkování za udržování této tradice, na totalitní komunistickou minulost se nesmí zapomínat.

Vám všem, kteří jste se dnešní pouti zúčastnili také děkuji a pokud Vám zdraví dovolí, prohlédněte si v parku Kláštera zajímavou putovní výstavu "Má vlast cestami proměn", stojí za zhlédnutí.

Na dálku Vás moc zdravím a v příštím roce v červenci nashledanou.

Praha 14. 07. 2016

Naděžda Kavalírová

V opatském kostele byl pro účastníky připraven varhanní koncert v provedení Jitky Chaloupkové.

V parku Kláštera premonstrátů, byla umístěna za barokní klášterní budovou národní putovní výstava Má vlast cestami proměn, proměny západních Čech. Návštěvníkům přináší **svědectví o zvelebování opomíjených míst** a objektů v sídlech a krajině. O proměnách chátrajících staveb v důstojné objekty s užitečnou náplní, o zkrášlených náměstích a návších, nádražích, sakrálních stavbách.

KROMĚŘÍŽSKÁ VÝZVA

PELTON - OBČANSKÁ INICIATIVA PRO VOLBU PREZIDENTA

My, občané ze všech koutů České republiky, jsme se dnes sešli v Kroměříži, abychom vyzvali všechny odpovědné lidi naší země ke společné akci při volbě příštího prezidenta.

Ještě před několika lety nikoho nenapadlo, že hodnoty svobody a demokracie u nás budou znovu ohroženy. Jsou. Čelíme dnes nebezpečí zvratu od demokratického vývoje k autoritativní formě vlády populistů a posunu naší země do sféry vlivu nedemokratických režimů, jež neuznávají hodnoty svobody a lidské důstojnosti.

Jsme v bodu zlomu. Stojíme na křižovatce Západ nebo Východ, demokracie nebo autoritativní režim, prosperita nebo chudoba. Nejde o nic menšího, dnes probíhá boj o to, kam naše země bude směřovat. Prezident, jakožto nejvyšší ústavní činitel, může významnou měrou toto směřování ovlivnit.

Budeme proto hledat a prosazovat prezidenta či prezidentku:

1. Spojovatele, který nebude společnost rozdělovat, nýbrž smiřovat, a který bude hledat napříč celou společností shodu na řešení dlouhodobých problémů naší země.

2. Osobnost, která bude pozitivně ovlivňovat společenskou atmosféru u nás a která bude též respektována a přijímána našimi přirozenými spojenci v Evropě a ve světě.

3. Člověka otevřeného, který bude citlivě a zároveň odpovědně vystupovat vůči lidem jiných vyznání, kultur a barvy pleti.

4. Rozhodnou osobnost, která z titulu své funkce vrchního velitele armády bude stát pevně za naším ukotvením v obranném svazku NATO a bude rozvíjet porozumění a spolupráci v rámci EU.

5. Státníka, který sleduje dlouhodobé cíle a směřuje naši společnost k trvale udržitelné prosperitě a svobodě.

6. Občana, který lépe než ostatní ví, že politická moc se musí podřizovat ústavě a zákonům, a který jako prezident je sám důslednou zárukou tohoto pravidla.

7. Morální autoritu, která bude vzorem pro celý národ, slušného člověka, za něhož se lidé nebudou muset stydět.

Takového prezidenta dnes nemáme.

Vyzýváme všechny odpovědné občany České republiky:

- Propojme se a vybudujme po celém území republiky rozsáhlou **síť aktivních občanů** a iniciativ, která bude podporovat demokratické kandidáty v příštích prezidentských volbách a která pomůže zvolit důstojnou a odpovědnou hlavu našeho státu.

- Učíme diskusi o kvalitním prezidentském kandidátovi **věcí veřejnou**. Nenechme si tuto diskusi vzít mediálními kouzly a marketingovými triky. V rámci celonárodní diskuse usilujme o to, pozitivně ovlivnit společenskou atmosféru v naší zemi, pozvednout opět do společného povědomí hodnoty demokracie, svobody a právního státu.

- Neurčujme budoucího kandidáta od zeleného stolu. Dejme prostor celému **pelotonu vhodných demokratických kandidátů**, z nichž nakonec společně podpoříme jednoho, který bude mít největší šanci na úspěch.

Je nejvyšší čas procitnout z pasivity. Netřístěme síly a spojme se v obraně **hodnot demokracie a svobody**, na nichž v roce 1918 vzniklo Československo a k nimž jsme se přihlásili v listopadu 1989. Budeme stát proti přesile miliardového kapitálu. Ale vyhraje, pokud proti ní postavíme společný demokratický „kapitál“ vyplývající z podpory občanské společnosti po celé zemi.

V Kroměříži
21. 5. 2016

www.kromerizskavyzva.cz

Etická komise předala dekrety oceněným účastníkům třetího odboje

Etická komise předala dekrety oceněným účastníkům třetího odboje

V úterý dne 10. května 2016 se v budově Úřadu vlády ČR, Strakově akademii, uskutečnilo slavnostní předání pamětních dekretů a odznaků účastníkům odboje a odporu proti komunismu oceněným Etickou komisí České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu.

K oceněným účastníkům odboje a odporu proti komunismu a všem přítom-

ným promluvili čestní hosté senátor Jiří Oberfalzer a předsedkyně Konfederace politických vězňů ČR, MUDr. Naděžda Kavalířová. Ta vyzdvihla přínos EK v ocenění politických vězňů z 50. let minulého století.

Vážený pane předsedo Etické komise, vážení členové Etické komise, vážení hosté,

ale především vážení přímí účastníci protikomunistického odboje a rodinní příslušníci těchto rodin. Zdravím Vás

vespolek. Je pro mne velkou ctí, že zde mohu vystoupit jménem Konfederace politických vězňů ČR.

Problematika uznání odboje a odporu z doby komunistické totality se pro mne, a nejen pro mne, stala **denní i noční můrou**. A když byl konečně, po více jak dvaceti letech, schválen zákon 262/2011 Sb., problémy se zvětšily a vlastně stále narůstají.

Personální turbulence na Ministerstvu obrany ČR, které je garantem vyřizování

žádostí, to je nepochybně jeden z argumentů zdoluhavého konání. Ale počet zamítnutých žádostí svědčí o problematickém přístupu Ministerstva obrany ČR k celé věci.

A tak s nadějí přijímám hodnocení Etické komise, která se zabývá dalším doplňováním důkazů u zamítnutých žádostí a tím vlastně snižujete jejich počet. Plníte úlohu **spravedlivé páky** proti postoji a postupu Ministerstva obrany ČR. Jen ten čas je nepřitelem a zamítnutých žádostí je neuvěřitelně mnoho.

Úloha Etické komise je nezasaditelná a já Vám všem, kteří se takto smysluplně angažujete přejí, aby se Vám dílo nadále dařilo.

Účastníkům této malé slavnosti přejí jedině: v pohodě a ve zdraví se radujte že „dobrá věc se podařila“, i když to trvalo tak dlouho.

Naděžda Kavalířová

Za Etickou komisi ČR pronesl proslov Mgr. Miloš Rejchrt. Dále se slova ujal předseda Etické komise ČR, Mgr. Jiří Kaucký, který poté předal oceněným účastníkům odboje a odporu proti komunismu pamětní dekrety a pamětní odznaky.

V rámci slavnostního ceremoniálu byli oceněni účastníci odboje a odporu proti komunismu Josef Hořák a Břetislav Dofek. In memoriam byli oceněni Ladislav Hošťálek, Jiří Koutník, Hildegarda Přiklopilová a Ing. Jaroslav Straka, za které si ocenění převzali jejich rodinní příslušníci.

Slavnostního předávání ocenění se zúčastnili senátor PhDr. Tomáš Grulich a vedoucí Úřadu vlády ČR Ing. Pavel Dvořák. Ministra kultury zastoupil první náměstek Mgr. Patrik Košícký. Za ministra obrany se slavnostního ceremoniálu zúčastnila JUDr. Alena Netolická, náměstkyně pro řízení Sekce právní Ministerstva obrany. Za Konfederaci politických vězňů byl také přítomen místopředseda Ing. František Šedivý. Slavnostnímu ceremoniálu byli přítomni rovněž hosté ze Slovenska, zejména předseda Správní rady Ústavu paměti národa v Bratislavě PaDr. ThDr. Ondřej Krajňák, PhD.

Článek Františka Šedivého k Slavnostnímu předání ocenění účastníka odboje a odporu Břeťa Dofek

Před několika týdny jsem se zúčastnil slavnostního předávání odznaků účast-

níkům třetího odboje, kterým byla účast ve Třetím odboji přiznána až po šetření a zásahu Etické komise. Byl jsem velmi překvapen, že mezi nimi byl můj starý kamarád z Elka a jiných táborů, který strávil v různých vězeňských zařízeních čtrnáct let. Tedy léta svého mládí v odporu a odboji proti komunistické totalitě. Svědčí o tom řada jeho výroků a jednání jak za dobu jeho pobytu v lágrech, tak i ve vězení a především jeho činnost před zatčením. Považuji za skandální postoj či přístup pověřeného pracovníka MO ČR, ať historika či právníka, který v prvním kole dovedl Břeťovu žádost zamítnout, ač z celého jeho jednání byla tolik let naprosto zřetelná snaha po odporu a odstranění tohoto násilnického systému. Někdy slyšíme, že uznání TO dostává člověk, který v průběhu roku napsal jeden či dva letáky a má na to svědky. Vedle toho čekají ještě stovky těch dobrých hochů, které nezlomily ani neudělené amnestie a kteří setrvali v odboji a odporu až do konečného rozpouštění této fronty studené války. To mě nutí klást si stále častěji otázku: "Za co jsme vlastně bojovali?" Odpovídá nám pouze naše svědomí.

František Šedivý
místopředseda KPV ČR

UDÁLOSTI – KOMENTÁŘE

LIDÉ PŘED ROZHLESEM UCTILI PAMÁTKU PADLÝCH Z PRAŽSKÉHO POVSTÁNÍ

Praha - Přesně 71 let od prvního volání Československého rozhlasu o pomoc si lidé na Vinohradské třídě v Praze připomněli oběti Pražského povstání z května 1945. Jen při bojích o rozhlas mezi 5. a 9. květnem 1945 padlo na 170 lidí. V celé Praze zemřeli tisíce lidí.

Vzpomínkového pietního aktu se zúčastnili předseda Senátu Milan Štěch, šéf Sněmovny Jan Hamáček (oba ČSSD) nebo ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL). Věnce u rozhlasu položili i zástupci Hradu, hlavního města nebo armády, ministerstva obrany. a jednotlivé organizace. Za KPV ČR se zúčastnili Naděžda Kavalířová a Stanislav Husa, VS KPV ČR.

Přinášíme čtenářům dva zajímavé projevy, předsedy Senátu Milana Štěcha a generálního ředitele Českého rozhlasu Mgr. René Zavorala.

Vážený pane předsedo Poslanecké sněmovny, vážení odbojáři, dámy a pánové,

Když se řekne České národní povstání nebo Květnové povstání českého lidu, většině z nás se vybaví jedna jeho část

- Pražské povstání. Povstání se týkalo samozřejmě řady jiných oblastí tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava. Všude po republice umírali ještě v květnu 1945 naši lidé. Je ale pravda, že v Praze byly boje mezi povstalci a nacisty samozřejmě nejkrvavější. A takovým určitým symbolem tehdejších tvrdých bojů je budova rozhlasu.

Bojovalo se po celé Praze, nejen tady u rozhlasu. Dopotud jsme uctili památku povstalců, kteří padli v bojích o Staroměstskou radnici. Na mnoha pražských ulicích jsou pamětní desky věnované konkrétním padlým. Bylo by dobré, kdyby u každé z nich byla alespoň v tento den kytice nebo svíčka. Snad tomu tak opravdu bude, snad se o to městské části nebo magistrát postaraly nebo postarají.

Nejlepší by ale bylo, kdyby se to dělo zcela spontánně, kdyby tam kytice a svíčky pokládali sami občané, třeba ti, kteří bydlí poblíž takové pamětní desky. Protože když to vezmeme do důsledků, tak ten konkrétní bojovník nebo skupina, kterým je pamětní deska věnována, má svůj podíl na tom, že po konkrétní pražské ulici dnes můžeme my, Češi, svobodně chodit. Že nejsme otroky „panské rasy“ někde na Sibiři, kam nás Hey-

drich a jemu podobní plánovali přesídlit. Pokud by to nebyly rovnou plynové komory.

Říkám to proto, že v posledních letech jakoby ztrácíme, nebo někteří z nás, ze zřetele ten základní princip – princip příčiny a následku. Žádná jiná nacisty okupovaná země to nedělá. Poláci to nedělají, Francouzi to nedělají, Belgičani nebo Nizozemci také ne, Rusové už vůbec ne. Ale my někdy vedle sebe stavíme nacistické zřůdnosti a českou odplatu, i když při ní docházelo k odsouzeníhodným činům. I čísla obětí jsou naprosto neporovnatelná. Odhady obětí nacistické okupace se u nás uvádí mezi 300 až 360 tisíci životy.

Nacistické zločiny na československém obyvatelstvu (v první řadě židovském, ale nejen na něm) byly součástí systematické, promyšlené a fašistickým státem posvěcené politiky. Vždyť mnozí nacističtí váleční zločinci na tom po válce postavili svou obhajobu u soudu. Říkali: plnili jsme rozkazy, podle tehdy platných zákonů a proto nebylo naše jednání nelegální atd.

Během poválečného odsunu docházelo i ke zločinům a bylo by chybou to zastírat. Ale jednalo se o excesy konkrétních jednotlivců, nebyla to součást oficiální státní politiky. V tom je obrovský rozdíl, který se v médiích mnohdy ignoruje a je to chyba. A chyba je také, že se nedostatečně zdůrazňuje princip příčiny a následku. Ten totiž v extrémních situacích platí dvojnásob a leckdy bohužel plodí i nespravedlnost. To není omluva, ale vysvětlení.

Jakékoliv srovnávání tyranie fašistických okupantů a odplaty povstalců a dalších českých (československých) občanů za 2. světové války a těsně po ní by byla neúcta vůči všem těm, kteří položili svůj život za naši svobodu.

Milan Štěch, předseda Senátu PČR

Dámy a pánové, vážení hosté,

V minulosti byly obvyklé historické diskuze na téma, kdo vlastně osvobodil hlavní město naší republiky: zda Vlasovci, nebo postupující tankové armády generála Koněva. Odkaz květnového povstání pražského lidu, jehož 71. výročí si dnes připomínáme, umožňuje nám znovu odpovědět si na tuto otázku zcela jednoznačně – každý, kdo nám chtěl pomoci, byl jistě vítán, ale Prahu osvobodili především Pražané. Často můžeme slyšet zákeřné výtky, že květnové povstání bylo jen typickým příkladem českého švejkování, neboť přišlo

s křížkem po funuse, když už byla válka prakticky rozhodnuta, Berlín ležel v troskách a o pravosti vůdcových pozůstatků se dohadovali odborníci. Při historickém pohledu na poslední dny války takové zesměšňování role českého lidu vůbec neobstojí. Vklad jednotlivých národů do vítězství nad nacismem nemůže být poměřován žádným z kontextu vytrženým činem, nýbrž musí být viděn jako celek. A jako celek se český vklad jeví jako zcela srovnatelný s příspěvkem mnohem početnějších a silnějších národů. V projevech sebeobětavosti a hrdinství si nezádame s žádnou z evropských velmocí. Je třeba si uvědomit, že v této válce nebylo fronty, na které by nebojovali naši otcové, stáli v prvních řadách bojovníků v letecké bitvě o Anglii, v tankových bitvách v severoafrické poušti, stejně statečně jako u Sokolova a u Dukly. Statečnost našich parašutistů v tu nejtěžší hodinu zlomila vaz mýtu o nacistické neporazitelnosti a vlila naději do žil domácích odbojářů nejen u nás, ale i v celé Evropě. Darma připomínat, že i v situaci velké osamocení, když jsme jako první zažívali hrůzy brutální okupace, byli to čeští studenti, kteří neváhali demonstrovat svůj vlastenecký postoj, byť za to mnozí z nich zaplatili životem. To je pravý kontext, v němž můžeme docenit velikost květnového povstání pražského lidu. Nesmíme zapomínat, že to byl spontánní projev hrdosti nezloženého, ale veskrze mírumilovného a neozbrojeného civilního obyvatelstva. A že z velkých městských povstání to Pražské bylo jediné naprosto úspěšné. Totalitní moc nelitovala sil, aby později překroutila historické skutečnosti ve snaze dokázat, že osvobození našeho hlavního města bylo výlučně dílem postupujících sovětských armád. Právě proto, aby bylo možné později postavit a po léta udržovat tento mýtus, skončili na popravišti nebo v žalářích praví hrdinové Pražského povstání: generálové Karel Kutlvašr a Miroslav Kácha, kapitán Jaromír Nechanský, telegrafista Jaroslav Klemeš a desítky dalších. Před 71 lety, 7 let po mnichovské zradě dokázal český národ, že hodlá i nadále sám rozhodovat o vlastním osudu. 3700 padlých jen v Praze a na 8000 obětí květnových bojů na celém našem území, nám i po letech posílají tento vzkaz. Když jejich světlé památce vzdáváme hold, musíme jasně říct, že jejich oběti i jejich vzkazu dobře rozumíme.

Děkuji za pozornost.

René Zavoral, gen.řed. Českého rozhlasu

MO ČR ocenění účastníků květen 2016

Slavnostního převzetí osvědčení účastníků odboje a odporu proti komunismu (III. odboj), se zúčastnila necelá čtyřicítka přímých účastníků a rodinných příslušníků, kteří převzali z rukou ministra ocenění za ty, kteří se tohoto předání nedožili. Přinášíme projev ministra obrany Martina Stropnického.

Vážené dámy, vážení pánové,

slovo *komunismus* vzbuzuje v paměti všech svobodomyšlných lidí, kteří jej zažili, řadu smutných a nepříjemných asociací. Nelze se tomu divit. Vždyť komunistický režim na celá čtyři desetiletí nepříznivě změnil osudy našeho státu i jeho obyvatel. Zvlášť zuřivě pronásledoval ty, kteří vůči němu stáli v otevřené opozici. Následky neseme dodnes.

Veškerý politický a společenský život ovládla po roce 1948 komunistická strana, která si současně uzurpovala monopol na pravdu. Tvář systému sice během těch čtyřiceti let procházela určitými kosmetickými úpravami, ale svůj vlastní stín režim nikdy nepřekročil. Svobodné, necenzurované myšlení naplňovalo znaky trestného činu a tak zvaná *vedoucí úloha strany* přivedla zemi k mravnímu i ekonomickému úpadku.

Komunisté měli zvláštní představu, že člověka osvobodí jeho zotročením. Jak výstižně připomíná ve svých pamětech profesor Václav Černý, *komunismus vedl občanskou válku proti vlastnímu národu; válku, která znamenala zničení tisíců existencí*.

Žádná totalita však našťástí není schopna zlomit celý národ až do toho posledního člověka. Vždy se najdou takoví, kteří

jsou nezištnými nositeli a obránci ideálu občanské svobody, kteří se dokáží vzepřít hrubé síle bez ohledu na nebezpečí, které jim v každém okamžiku hrozí.

Ovšem až dvaadvacet let po listopadu 1989 dospěla česká legislativa k uzákonění třetího odboje *de iure*. Ještě daleko dříve byly sice schváleny právní normy, které bránily komunistům podílet se na moci a řešily staré osobní a majetkové křivdy, ale ten nejdůležitější zákon – zákon o plné legitimitě protikomunistického odboje a odporu – stále chyběl. Teprve zřízení Archivu bezpečnostních složek a záslužná činnost Ústavu pro studium totalitních režimů spolu s nezbytnou politickou vůlí vytvořily podmínky pro vznik potřebné zákonné normy.

Konečně mohl být odboj nazván odbojem a statečnost statečností.

Vy, kteří dnes přebíráte svá osvědčení, jste kdysi odmítli kompromis se špatností. O komunistickém režimu jste neměli

žádné iluze. Riziko bylo vaší jedinou jistotou. Přesto – nebo právě proto – jste nemohli jednat jinak.

S pokorou a úctou se skláním před věčnou památkou těch, kteří již nejsou mezi námi a jejichž osvědčení *in memoriam* bude dnes předáno do rukou jejich nejbližších.

Demokracie, z níž vyrůstá svobodná současnost, není darem bez dárce. Je odkazem těch, pro něž byla vždy smyslem jejich života. Jste svědomím doby, která je připravena naslouchat vašemu svědectví. Minulost totiž není ani zdaleka uzavřenou kapitolou. Stále je v ní skryto mnoho zla, hořkosti a nespravedlnosti, která musí být napravena. Proud času je sice rychlý, ale nic důležitého nesmyl a nic významného neodnesl. Vše podstatné zůstává.

Dámy a pánové, odpor vůči totalitě je jednou z nejvyšších občanských ctností.

Vážím si vašeho celoživotního postoje a vašich činů.

Děkuji vám.

Martin Stropnický, ministr obrany

Pro komunisty psali zákony i dělníci

V roce 1948 se vládnoucí komunisté rozhodli přepsat **prakticky všechny relevantní zákony v Československu**. Následující období, nazvané právníká dlouletka, pokřivilo tradiční pojetí občanského i trestního práva

Nemůžou u nás platit zákony ještě z dob Marie Terezie, hřímá po únoru 1948 Klement Gottwald. Nová pravidla, odrážející komunistické pořádky, se sice rodí tak nějak živelně, soudruzi ale záhy roz-

proces nebo na pravidla obchodování. Československo, respektive Česká republika, se z těchto posunů vzpamatovává ještě dlouho po listopadu roku 1989.

Práce za miliony korun

Komunisté samozřejmě začali pozměňovat právo ještě před únorovými událostmi, jak ale kniha naznačuje, národní socialista Prokop Drtina v čele ministerstva spravedlnosti byl pro ně přece jen trochu problém. A tak se nový řád rodil na úřadech obsazených komunisty a v režii právníké komise ÚV KSČ. Zlatá doba nastala pro komunistické legislativce logicky v únoru roku 1948, kdy se novým šéfem spravedlnosti stal Alexej Čepička, samotný zeť Klementa Gottwalda.

Průběh, rychlost a ideovou linku legislativních prací dnes až neuvěřitelného rozsahu – jen na občanském kodexu se podílely stovky lidí a jen pro rok 1948 vláda schválila na novou legislativu prostředky ve výši 12 milionů korun – zrekonstruovala v monografii *Právníká dvouletka* nastupující generace právních historiků v čele s Ivanou Bláhovou, Lukášem Blažkem a Jiřím Šoušou. Stalo se tak pod vedením děkana pražské právnícké fakulty Jana Kuklíka v knize právě

vydané v nakladatelství Auditorium.

Nudné dílo o nudném právu, řeknete si nejspíš. Ale budete se plést. Čtenáři dostanou nenásilnou, ale důležitou, a dokonce i celkem čtivou zprávu o nastupujícím totalitním režimu a jeho praktikách. Navíc srozumitelnou každému, kde se alespoň trochu zajímá o moderní dějiny. A podobně znepokojivou. Kromě zmíněných kodexů se čtenáři dozvědí podrobnosti například také o peněžní reformě z roku 1953, o úpravě dědického práva či o snahách o změny pracovního práva.

Soudruzi dělníci legislativci

Skončeme ale humorně mrazivou citací Jana Veselého, dělníka z Avie. Ten v roce 1950 svěřil své pocity respektovanému odbornému časopisu *Právník*: „Když jsem poprvé překročil práh ministerstva spravedlnosti, pocítil jsem radost z toho, že přicházím jako příslušník dělnické třídy, abych s ostatními soudruhy dělníky a rolníky spolupracoval na vytvoření nového občanského zákoníku, jenž má vyjádřit politické a hospodářské poměry v naší společnosti, vyvíjející se k socialismu.“ I takto se v nedávné české historii psaly zákony.

**Ivana Bláhová, Lukáš Blažek,
Jan Kuklík, Jiří Šouša a kol.:**

Právníká dvouletka.

**Rekodifikace právního řádu,
justice a správy v 50. letech 20. století**
Praha, Auditorium 2016, 416 str.

jíždějí mnohem větší a hlavně obludně organizovanou akci. Během takzvané právníké dvouletky sepisují po sovětském vzoru osnovy nejdůležitějších kodexů v zemi.

Taky je prosadí, což má drtivé dopady na lidi i na celou ekonomiku. Změny výrazně pochroumají do té doby tradiční pojetí občanského práva, vycházejí ještě ze starořímských zásad a celkem nelogicky z něj vyčlení právo manželské a rodinné. Novinky drtivě dolehnou také na trestní

Je vztah islámu a křesťanství k násilí srovnatelný?

Posvátné texty islámu a křesťanství nemají stejný postoj k násilí, píše ve svém fejetonu pro *Le Figaro* (24. 5. 2016) prof. Rémi Brague, religionista a odborník na řeckou, arabskou a židovskou filosofii (rovněž laureát Ceny Josepha Ratzingera). Na stránkách francouzského deníku komentuje některé výroky papeže Františka na adresu islámu, které se dostaly do titulků světového tisku.

V rozhovoru pro redaktory *La Croix* papež uvedl, že idea dobytých válek se vyskytuje nejen mezi muslimy, ale i mezi křesťany. Svatý otec v této souvislosti zmínil závěrečnou pasáž Matoušova evangelia, v níž Ježíš rozesílá své učedníky do všech národů. „Jděte tedy, získejte za učedníky (řecky *math teuein*) všechny národy, křtíte je (...), a učte je (*didaskein*) zachovávat všechno, co jsem vám přikázal.“ (Mt 28,19–20) Jak podotýká francouzský religionista, Ježíš svěčuje svým učedníkům poslání, které spočívá v hlásání, učení a křtění. Odkaz ke všem národům pak poukazuje na všeobecný, nikoli národní charakter tohoto náboženství.

Po této stránce je křesťanství podobné islámu. Avšak v evangelii je cílem obrácení srdcí skrze učení a nikoli skrze podmanění. Pokus vnutit víru silou, jak to činil například Karel Veliký se Sasy, není jednou z interpretací evangelia, ale zřůdnou úchyilkou, která je v rozporu s evangeliem – zdůrazňuje Rémi Brague.

V islámu nenacházíme ekvivalent evangelijního vyslání k misijnímu působení, dodává francouzský filosof. Dobývání v něm není metaforou, nýbrž má konkrétní, vojenský význam. Mohamed říká: „Bylo mi přikázáno bojovat proti lidem, dokud neprohlásí: Není jiného boha než Alláha a Mohamed je Alláhovým vyslancem, vykonají modlitbu a dají almužnu. A když tak učiní, zachovají si krev a majetek...“ – cituje prof. Brague z *hadís*, tedy učení o činech proroka Mohameda, která jsou považována za nejautoritativnější (*sahíh*, tj. správné).

Francouzský religionista a znalec islámu upozorňuje, že v tomto případě nejde o obrácení srdce, nýbrž pouze o podřízení. Upřímné obrácení může a má nastat, ale není primární. Přejde s časem, až bude platit islámské právo a bude v zájmu podmaněných přejít na náboženství podmanitelů. Slovo podmanit či dobývat má tedy naprosto jiný význam než ve verších u Matouše – zdůrazňuje prof. Brague. Jak dodává, tyto věci je třeba objasnit také kvůli muslimům samotným. Mnozí z nich totiž při pohledu na zločiny samozvaného Islámského státu vážně zpytují svědomí. Udržovat je v intelektuální nepřesnosti co do textových zdrojů a historického původu jejich náboženství jim v tom nepomůže, uzavírá Rémi Brague.

www.radiovaticana.cz, 25. 5. 2016
Světlo č 25/2016

Skutečně důsledně prožívaný islám je neslučitelný s naší společností

Přistěhovalectví muslimů staví Evropu před problémy, jimž společnost vyznačující se multikulturální ideologií ještě nedorostla. V následujícím rozhovoru je obsaženo cestu ukazující stanovisko renomovaného vědce zabývajícího se islámem. Je jím egyptský jezuita P. Samir Kahlil Samir SJ, autor četných publikací o křesťanech na Blízkém východě a o islámu.

Existuje v islámských zemích, zvláště v Africe, opravdu tolik obrácení ke křesťanství, jak se říká?

P. Samir: Ano, existuje.

Nejaktivnější jsou evangelikálové, co se týká snah obracet lidi. A ti, kdo to blokují, jsou nejčastěji biskupové z Evropy. Považují stanovisko diecézí k „Forum Jésus le Messie“ (1), které se každý rok věnuje otázce obrácení muslimů, jednoduše za ostudu. Ano, jsou to evangelikálové, kdo tam všeobecně konají práci. Přebírají na sebe riziko, že půjdou do vězení. V Maroku jsem doprovázel jednu paní, která uměla číst Bibli v arabštině, a cestovala, aby šířila Bibli mezi lidmi. Strávila už nějakou dobu ve vězení. Také

mezi ortodoxními kopty jsou výborní kazatelé.

Jak hodnotíte zacházení evropských společností s islámem?

P. Samir: Po dlouhou dobu nepředstavoval islám pro evropské země skutečně žádné téma. Přistěhovalectvím se usazuje ve Francii rostoucí počet muslimů. A tento počet bude narůstat, ať přistěhovalectvím nebo porodností, která je u muslimů daleko větší než u Evropanů. To by nebylo samo o sobě žádným problémem, kdyby muslimové patřili k náboženstvím, jako jsou křesťané a jiní. Problém spočívá v tom, že tomu tak není: Muslimové nejsou jenom příslušníci nějakého náboženství. Islám je celkový, globální. Zahrnuje všechny oblasti života. Má duchovní rozměr, normy, silně rozvinuté právníctví, které se týká jak vyživovacích zvyklostí, tak také sociálních vztahů a jiných věcí. Jedná se o systém, který zasahuje do všech oblastí života. Právě toto globální zasahování působí problémy společností, které muslimy přijímají. Křesťanství, které tvoří základ evropské kultury – i když si to Evropa nechce přiznat –, má stále

různé úrovně. Být muslimem, to znamená specifický druh oblékání a života, a to zasahuje do všech oblastí života. Jestliže trvá na tomto stanovisku, je se západní společností neslučitelný.

Myslíte si, že my v našich zemích ukazujeme slabost v zacházení s islámem?

P. Samir: Jistě! Všichni jsou naivní, co se islámu týká. Tato naivita vede k chybnému jednání, což může být závažné. Co se týká modlitby: Když se chce muslim modlit pětkrát za den, záleží to na něm, aby se v tom přizpůsobil. Není věci Evropanů, aby v podstatě brali ohledy na nároky muslimů. Musíme vůči nim dodržovat naše pravidla, naši kulturu, naše dějiny – jako to dělají všechny země. Když k nám chtějí přicházet, musí to respektovat. Když nechtějí, musíme najít odvahu jim říci, že bude pro ně i pro nás lépe, když se zase vrátí domů. Tady se nedají dělat žádné ústupky. Jestliže jim jednou povolíme, nebudou už hranice pro další ústupky. Tlak bude narůstat, protože máme co do činění s rozsáhlým způsobem života. Tady nejde o provokaci, zlobu nebo panovačnost. Ale když muslim řekne, že chce žít islám ve všech jeho

projevech, pak mu vykonáme službu, když mu dáme najevo, že to může dělat nejlépe v nějaké islámské zemi.

Jak si můžeme zjednat větší respekt?

P. Samir: Nemůžeme v pátek v poledne blokovat všechny ulice s poukazem, že nemají dost místa k modlení v mešitách! To si sami musí lépe zorganizovat! Kdybychom my měli v kostelech jenom jednu mši trvající hodinu, také by nebylo dost místa. Tady musíme jasně říci:

Existují normy, které musí všichni dodržovat, ať jsou to zákony, nebo zvyklosti. Můžeme mít pochopení pro všechny, ale nemusíme se vším souhlásit! Já mám blízký vztah k muslimům – ale nemusím proto souhlasit se vším, co dělají. Naopak, vykonáme jim dobrou službu, když k nim budeme čestní a řekneme jim, že nemají pravdu. Vlastním nebezpečím nejsou muslimové, nýbrž reakce evropských společností, které netrvají na dodržování svého

pořádku. Když se nebudeme starat o to, aby se pravidla dodržovala, budou to jednotlivci nebo malé skupiny, kdo budou určovat zákon.

Výňatek z interview
s Jeanem-Marie Dumontem
ve Famille Chrétienne z 21. 11. 2015
Z VISION 2000 – 2/2016 přeložil -mp-

Světlo č 17/2016

Z komunistického lágru se prostríhal malými kleštičkami

Luboš sedává každý den několik hodin u počítače ve své vile ve Fountain Valley na předměstí Los Angeles. Skypuje se svými přáteli z Čech, i s námi si o svém životě povídal právě přes skype.

Luboš Jednorožec se narodil roku 1925 v Praze na Břevnově, jeho rodiče měli kožedělnou dílnu. 20. září 1950 byl zatčen. Seděl před domem v tatraplánu obklopen estébáky, na rukou měl želízka, na sobě letní sako, a myslel si, že na něj StB nic nemá. Po chvíli Luboše napadlo, že příčinou zatčení by mohlo být plánování útěku rodinné známé Jiřiny Švestkové do Rakouska. Připadalo mu ale nemožné, že by někdo z těch, s nimiž se tato věc chystala, zradil a mluvil. „Jediné, co by mne mohlo usvědčit, byl dopis, který jsem o celé věci napsal bratrovi do emigrace, do Rakouska. Nejednou jsem se zhrozil. Ten dopis jsem totiž neodeslal, měl jsem ho pořád v kapse u saka,“ vypráví Luboš. „Začal mi běhat mráz po zádech a říkal jsem si, že mne určitě svléknou a dopis objeví. Tak jsem ho nenápadně vyndal z náprsní kapsy a strčil za košili. Ačkoli mne v Bartolomějské prošacovali, než jsem šel na celu, nic nenašli.“

Bohužel se právě v Bartolomějské, kde sídlili vyšetřovatelé StB, poprvé setkal s konfidentem. Nepoznal to, ještě nikdy nepřišel do styku s totalitním vězeňstvím a „vyšetřovací“ mašinérií. „Seděl tam se mnou nějaký major, Slovák z Bratislavy, který mi začal vykládat svůj případ – jak ho podezírají, že věděl o útěku nějakého jeho velitele. Já myslel jen na ten dopis, který jsem ještě pořád nezničil. Kdybych měl zkušenosti, jaké mám dnes, byl bych dopis prostě roztrhal a spláchnul do záchodu, jenže tenkrát jsem byl plný skautských dobrodružných představ, že ty lístky někdo může vytáhnout, slepit a všechno si přečíst. Chtěl jsem dopis spálit a svěřil jsem se tomu Slovákovi. Přišel blízko ke mě a říká: to se dělá tak, že musíš zaklepat na bachaře, že si chceš připálit a pak to zapálíš od cigarety. Pak sám zaklepal, něco říkal bachařovi a vyšel s ním na chodbu.“ Za chvíli se bachař vrátil a odvedl Luboše do vyšetřovny. Svlékli ho tam do naha a dopis pochopitelně našli. Před soudem stanula v listopadu 1950 celá Jednorožcova rodina. Lubošův otec Antonín byl tak zdecimovaný, že nemohl ani stát, přestal komunikovat s okolím a soud ho nakonec propustil s ohledem na jeho zdravotní stav (estébáci evidentně došli k závěru, že se zbláznil). Luboš od soudu odcházel s desetiletým trestem za to, že neudal připravovaný útek paní Švestkové za hranice, že „věděl a nepověděl“: „Nedokázal jsem to pochopit a smířil se s takovou nespravedlností. Takže jsem se rozhodl, že při první příležitosti uteču.“

V pracovním lágru, na začátku své dráhy politického vězně napsal Luboš Jednorožec kamarádům ze skautu moták na rozloučenou. Stojí za to ho ocitovat, protože ukazuje, v jakém byl tehdy rozpoložení: „Loučím se s vámi moji věrní kamarádi... Zdeňku, Šercháne, Jume... Tento dopis vám píše, abych se s vámi rozloučil, jak se na správné kamarády sluší a patří. Je velmi obtížné, abych vám mohl psát. Navrhuji vám abychom přerušili mezi sebou styk. Neboť to bude pro obě strany nejlépe. Zvláště dnes, kdy víte jak jsem dopadl... Jak mi asi je, to se slovy nedá vyjádřit. Stačí, když jdete do ZOO, lépe se podíváte do těch smutných očí, které se na vás vyčítavě dívají, které snad nikdy nepoznaly... rozběh po stepi, lesem nebo vysoký, svobodný let nad skalnatými masivy hor. Je mi těžko u srdce, při pohledu na oblohu s volně plujícími oblaky ozářenými sluncem. Snad nebude nikdy možno zapomenout na řadu těch krás počínaje táborem Vycházejícího slunce, a tím mým posledním na Hronu.“

Pryč z lágru aneb „To už jsem v Německu?“

Několik měsíců fáral Luboš Jednorožec-trestanec na dole Svornost v jáchymovském uranovém komplexu. V červnu 1951 ho přemístili na Horní Slavkov. Na dole „dvanáctka“ právě probíhala rekonstrukce vrátku, domku, kde je umístěno těžební kolo spouštějící horníky v kleci do šachty. Dřevěná budova starého vrátku na „dvanáctce“ byla obestavěna novým zděným opláštěním a mezi starou a novou zdí vznikla úzká chodbička. Luboš si všiml, že se do ní dá při nástupu na směnu nenápadně vlíznout. Po předchozích zkušenostech s práskači se o tom nikomu nezmínil.

Přišlo 13. září 1951. Vězni pod dozorem čtyř bachařů se samopaly kráčeli na noční směnu do šachty, Luboš Jednorožec ukradl v „lampárně“ (tedy v místnosti na převlékání do hornické výstroje) kleštičky na plech a potom skočil do „průlezu“ mezi starou dřevěnou budovou a zdí nového vrátku. Pak se vplížil ven z budovy. Byla prý krásná teplá noc plná hvězd, bachař-vrátný seděl na zábradlí a koukal se přesně uprchlíkovým směrem. „Plížil se před jeho očima. Bylo tam nejdřív pětimetrové ostřelovací pásmo vysypané pískem a pak jsem měl před sebou dva ploty z ostnatého drátu. Doplazil jsem se až k plotům, ale vůbec jsem nepočítal s tím, že dráty budou z tvrdé oceli. Měl jsem jen malé kleštičky, ale to si nedovedeš představit, co dokáže lidská vůle. Dostaneš obrovskou sílu do rukou a nekoukáš na bolest, protože tě to žene dopředu. Víš, že nemůžeš nic jiného dělat, že na tom, jestli to dokážeš, závisí tvůj život. Dráty jsem přestříhal – a ještě dva měsíce jsem měl podlitiny na palci.“

Chvějící se Luboš se krčil u borového lesa několik set metrů od tábora. Zhluboka dýchal, rozhýbával pohmožděné ruce a sledoval hvězdy. Svoboda prý voněla. Vzpomíná, že pak zaslechl štěkot a jako smyslu zbavený se vrhl do houští. V představách viděl policejní psy, rojnice, esenbáky, pátrající v okruhu jednoho až deseti kilometrů kolem tábora. Luboš měl ve skutečnosti velký, skoro pětihodinový náskok, a to, co zaslechl, nebyli psi, ale srnci. Utíkal lesem a říkal si, že musí za hranice a ty jsou nejbližší u Mariánských lázní. Správně odhadl jihozápadní směr do Německa. Na sobě měl jen vězeňskou blůzu a kalhoty, na nohách tenisky, protože fárové boty s koženou podrážkou a s vázáním nad kotníky sundal za plotem tábora, čehož teď litoval. K jídlu měl krajíc chleba namazaný máslem, jinak nic. Postupoval jen po nocích, vyhýbal se vším a samotám, přes den spal v úkrytech a vstával za soumraku.

Za několik dní se hladový a unavený Luboš Jednorozec dostal až k Mariánským Lázním. Město obloukem obešel a blížil se k západním hranicím, byly už jen pár kilometrů: „Brzy k ránu jsem přišel k chalupě, obyvatelé byli už vzhůru a venku něco dělali. Mluvili německy. Říkal jsem si, že to snad není ani možný. To jsem už v Německu? Jsem na svobodě? Pokračoval jsem dál a přišel jsem ke sloupu vysokého napětí. Byla tam cedulka, také v němčině. Myslel jsem si tedy, že už jsem asi venku, tak jsem si dál vykračoval po silnici.“ Lubošovi nějak nedošlo, že je v pohraničí, kde před rokem 1945 žili převážně Němci, že od jejich vyhnání z Československa uplynulo teprve šest let, že nebyli vyhnáni úplně všichni a že takové drobnosti, jako destičky na sloupech, ještě nikdo nevyměnil. Málem na to doplatil: „Přede mnou jelo auto. Myslel jsem si, že když už jsou to Němci, tak je to OK, ale k mému šoku se blížil český autobus! Tak jsem zase zapadl do lesa. Byl jsem hrozně zmrzlý, mokré šaty na mně udělaly ledový krunýř. Opřel jsem se o borovici a jak vycházelo sluníčko, tak mne od hlavy po bradu ozářilo a zahřívalo. V životě jsem necítil takové blaho. Nikdy jsem si neuvědomil, jak může být sluneční záře úlevná,“ vypráví Luboš a vypadá to, jako by to sluneční teplo znovu cítil.

Kde přesně leží státní hranice Luboš Jednorozec nevěděl a po dalším bloudění lesy dorazil k usedlosti-samotě, kde si natrhal jablka a usnul na seně. Když ho hospodář objevil, řekl, že ho musí nahlásit. A tak Jednorozec musel pokračovat v útěku. Byl večer, ale ještě světlo, zamířil tedy opět do nejbližšího lesa. Najednou se před ním objevili dva vojáci se samopaly: „Oni mě zblejskli, já je zblejsknul. Skočil jsem z cesty do lesa. Do protějšího kopce jsem už nemohl, byl jsem zcela vyčerpaný.“

Měl ale výhodu – tenisky, které ještě před pár dny proklínal. Vojáci v dlouhých kabátech a vojenských bagančatech, navíc obtíženi samopaly, mu nestačili. Seběhl do údolí a před ním ležela vesnice. „Viděl jsem, že je obsazená vojáky. Dostávali rozkazy, nastupovali do aut. Tam jsem pochopil, že utíkat takhle dál nemá smysl...“ Luboš Jednorozec si uvědomil, že bez zkušených převaděčů padne pohraničníkům rovnou do náruče nebo ho někdo udá. Vydal se tedy – pro vojáky ze zásahové jednotky naštěstí zcela nepochopitelně – lesními houštinami zpátky do vnitrozemí. Rozhodl se, že se schová u bratrance Josefa Balouna, který hospodařil na statku nedaleko Sedlčan.

Jako kovboj v rodokapsu

Z Mariánských lázní vedla přímá cesta do Sedlčan přes Horní Slavkov a Příbramsko, tedy přes území komunistických lágrů. Případalo mu tedy nejlepší dojít do Plzně, držet se

hlavního tahu na Prahu a putovat tak až do Sedlčan. Luboš kráčel na dohled od silnice, obcházel vesnice. Město Plzeň ale jen tak obejít nešlo, tak se rozhodl projít v noci skrz. Procházel poloprázdnými temnými ulicemi, držel se při domovních zdech. Všiml si ho ale strážník, který pak zalarmoval místní vojenskou posádku a vojáci začali prohledávat okolí. Po dramatické honičce v ulicích, kterou doprovázela i střelba, se mu podařilo vyběhnout z města do pole. Pole bylo hladké, nezorané, nikde ani brázda. Luboš prý opět zachránila vzpomínka na skautskou četbu „Ze starých rodokapsů jsem si pamatoval, jak se nějaký kovboj schoval na mýtině. Přitiskl se prostě k zemi, zabořil do ní i hlavu a pronásledovatelé ho neviděli. Tak jsem to zkusil taky a lehl jsem si na to pole, úplně jsme znehybněl. A bylo to neuvěřitelné, opravdu mě neviděli, i když všude svítili baterkou.“

Když vojáci odešli, zůstal Jednorozec – uprchlík dlouho ležet na poli a pozorovat hvězdy. Byla to prý docela romantická chvíle, myslel na svou přítelkyni Olinku, představoval si, jak se mají rodiče, jak se asi daří bratrovi ve Vídni, snil o tom, jak s Olinkou začnou nový život na Západě...

Slepička a Jednorozec se těžko snesou

Na pravém břehu Vltavy, asi třicet kilometrů od Prahy, leží usedlost Cholín. Jednorozec se v noci proplížil usedlostí a u řeky „si zapůjčil“ kanoi. Přepádlouval na druhý břeh a pustil se do prudkého lesnatého kopce. Josef Baloun Luboš přivítal slovy: „No podívejme se, tak tu budu mít už dva takové výtečníky!...“ Ve stodole, z níž je výhled na malebnou krajinu Povltaví, se totiž tou dobou ukrýval František Slepička, vojenský zběh. Proto měl Luboš na cestě k Balounovi takové nesnáze, proto viděl ve vesnicích skupiny ozbrojených esenbáků a zdálo se mu, že na něj všude čekají...

František Slepička v říjnu 1950 narukoval na vojnu a záhy dezertoval z Žižkovských kasáren v Čáslavi, poté, co ukradl dva samopaly. Tvrdil o sobě, že je západní agent – s krycím jménem „Luboš“. Státní bezpečnost v kraji spustila rozsáhlou pátrací akci, Slepičkově se však díky pomoci místních odbojářů, sedláků a v neposlední řadě svodných žen dařilo unikat. Dost dlouho – až do 4. května 1955, kdy zahynul při přestřelce s příbramským tajemníkem okresního výboru Františkem Brabcem. Komunisté pak z „causy Slepička“ vyrobili monstrproces, v němž bylo odsouzeno k vysokým trestům za napomáhání západnímu špionovi Slepičkově šestatřicet lidí, jeho údajný společník Alois Jareš byl popraven. Podle mnoha pamětníků byl Slepička sice odpůrce komunismu, ale taky opilec, děvkař a lhář, který okrádal i lidi, kteří neměli s komunistickým aparátem nic společného.

U Balouna se zdržoval delší dobu a tak spolu politický vězeň, skaut, uprchlík Luboš Jednorozec a vytahovačný dezertér s údajným krycím jménem „Luboš“ František Slepička museli žít pod jednou střechou. Pochopitelně si „nesedli“, protože Jednorozec Slepičku brzy prokouknul. Odstěhoval se do druhé stodoly a zanedlouho se jejich cesty navždy rozešly.

V Krušných horách – „na čajích“ s esenbáky

Zpráva, že je Luboš na svobodě a v úkrytu, se v jeho nejuzší rodině rychle šířila. Kromě otce a matky se o jeho útěku dozvěděla i přítelkyně, čerstvá maturantka Olinka Vosátková. Bylo zjevné, že StB na rodinu nasadí konfidenty a bude ji sledovat, ale bylo také pravděpodobné, že nijak bedlivě a usilovně. Státní bezpečnost se domnívala, že Jednorozec je dávno za železnou oponou a nejspíše proto nebyli Olinka a Luboš sledováni, když se po dlouhé době mohli znovu obej-

mout: „To bylo krásné shledání, co bych vám říkal. Vůbec jsme spolu nemluvili o tom, zda půjde se mnou přes hranice, to se rozumělo samo sebou, vždyť to byla moje dívka.“ Za pomoci kamaráda Zdeňka ze skautu se Luboš na kajaku dostal po Vltavě do Prahy, kde se ukryl ve skautské klubovně a kam mu další přátelé donesli občanku jakéhosi Josefa Kodýtky: „Opatrně jsem sundal fotografii, na její místo nalepil svou, ale problém byl s úředním razítkem. Vzal jsem tedy korunu a obtiskl tam rubovou stranu mince s československým symbolem. No, vypadalo to perfektně.“

V Praze se ovšem uprchlík z jáchymovských lágrů nemohl zdržovat, bylo to přeci jenom příliš nebezpečné. Skauti mu tedy půjčili horskou chatu v Krušných horách, kde strávil celou zimu roku 1952 a dokonce se pod falešnou identitou Josefa Kodýtky spřátelil s místními esenbáky. Na jaře mu otec vzkázal, že sehnal pro něj a Olinku převaděče, kteří je spolehlivě dostanou do západního Německa. Začal balit. Olinka zatím domluvila se svou nejbližší kamarádkou Marcelou Němcovou, provdanou Moserovou, že si na několik dní půjčí zahradní vilku u Hrusic, odkud se pak měli s Lubošem vydat do ciziny. Těsně předtím, než odjeli s malými batohy na místo, kde se měli setkat s převaděči, udělal Luboš Jednorozec své milé „prohlídku písemností.“ Nesměli mít s sebou nic, co by se mohlo hodit StB, kdyby je pohraničníci chytili: „Vzal jsem všechny dopisy, které jsem jí posílal z kriminálu, vzal jsem i její deník, všechno jsem schoval do skleněné láhve, zadělal to celé alobalem a zakopal.“ Luboš dopisy už nikdy nevyzvedl. Olinka Vosátková taky ne.

„Táta to zase spletl!“

Luboš a Olinka vyrazili vlakem do Železné Rudy, aby se pokusili o tajný přechod hranic. S převaděči se domlouval Lubošův otec. Právě on se kdysi podílel na organizování útěku rodinné známé paní Švestkové, na který StB přišla. Estébáci ovšem měli i tento útek od počátku pod kontrolou. Na nádraží měl uprchlíky čekat hajný, kterému řekli heslo. Přebrodili říčku a za ní u silnice už dvojici vedli převaděči. Luboš Jednorozec vzpomíná na poslední chvíli s Olinkou: „U budovy, která musela patřit pohraniční stráž, se hrozně rozštěkali psi. Až potom jsem si domyslel, že nás tudy vedli schválně, že to bylo avízo pro vojáky, že už jdeme. Šli jsme pomalu, byla tma a klopýtali jsme o kořeny a o pařezy. Viděli jsme černé keře a když jsme k nim přišli blíž, začaly přímo nad nás vylétat světlice. Ukázalo se, že ty keře jsou vojáci se samopaly. Ještě jsem stačil říct, že se táta zase spletl, že je to shozený.“

Po zatčení byli Luboš a Olinka převezeni do Hradce Králové. Kdo všechno jim při pokusu o útek pomáhal se ale StB nedozvěděla. Protokoly z výsledků leží v Archivu bezpečnostních složek Ministerstva vnitra a dokládají, že Olinka, Luboš i jeho otec se při výsleších chovali statečně, nemluvili, nikoho neudali. Olga Vosátková byla pak odsouzena na čtyři roky, Luboš dostal ke svému původnímu desetiletému trestu dalších šestnáct let. Antonín Jednorozec byl tentokrát odsouzen k 10 letům kriminálu.

Luboš byl po soudu převezen do Leopoldova, Olinka do Pardubické ženské věznice. Na svobodu se dostal po amnesii v roce 1960, několik měsíců byl sám, protože rodiče ještě zůstali ve vězení. Vztah s Olinkou přes dlouhá léta věznění a odloučení nevydržel. Luboš si našel práci v Loděnicích, seznámil se pak s dcerou maminčiny přítelkyně z kriminálu a oženil se s ní. Ani mladá paní Jednorozcová ale nechtěla žít

v komunismu – a tak se roku 1965 Luboš znovu pokusil přejít ilegálně hranice, tentokrát přes Rumunsko a Jugoslávii. Ani tento pokus se ale nepodařil, Luboš dostal dva a půl roku a musel se vrátit zpátky do Leopoldova. Útek mu vyšel až na potřetí: Když začalo pražské jaro 1968 a s ním v komunistickém Československu nevídané uvolnění poměrů, na nic nečekal, obstaral si padělané potvrzení, že mu ve Vídni umřel bratr, sebral rodinu a okamžitě odcestoval do Rakouska. Pak Jednorozcovi odjeli do Spojených států amerických, kde žijí dodnes.

Jak jsme hledali (a našli) poklad

Mohl by to být konec útekářské historie Luboše Jednorozce, ale ještě je tu dovětek. V roce 2007 jsme s bratrem Martinem, dalšími kamarády ze sdružení Post Bellum a historikem Petrem Blažkem kráčeli s krumpáčem a lopatou po zahradě malé vilky v Hrusicích. Je sice přestavěná, ale pořád patří rodině Dany Moserové-Němcové, od níž si ji Lubošova přítelkyně Olinka půjčila na jaře 1952. Právě odtud Olinka s Lubošem utíkali, tady Luboš zakopal dopisy a deník. Poslal nám z Ameriky mapku, podle které jsme měli zavařovačku s „pokladem“ hledat. Doprovázeli nás milý pan Moser, Olinkin bratr pan Vosátko a jeho syn. Na první kopnutí do země podle plánu měl právo Martin jako objevitel příběhu. Mysleli jsme si samozřejmě, že sklenici okamžitě najdeme, ale nic. Pak jsme se u krumpáče střídali, přetahovali se o něj, každý chtěl být nálezce. Panu Moserovi jsme nakonec na zahradě vyhloubili jámu velikosti menšího bazénku. Nezlobil se. Cestou zpátky do Prahy nás napadlo, že sklenice má kovové víko a že bychom mohli zítra zkusit štěstí s profesionální technikou. Martin našel na internetu profesionálního „hledače pokladů“, sběratele medailí, mincí, nožů a všech možných historických artefaktů, odpočívajících dlouhá léta v podzemí. Byl tak laskavý, že brzy jakýmsi aparátem skutečně „propípal“ celou Moserovic zahradu: vykopali jsme zednickou skobu, ztracenou lopatku, bezpočet hřebíků. Jenom láhev s Lubošovými dopisy nikoliv. A pak přišel úspěch, ale úplně nečekaný.

Naše lopocení sledovala přes plot zvědavá sousedka, vydržela to několik hodin, než se konečně zeptala, co vlastně hledáme. Všechno jsme jí vysvětlili, dáma odběhla a za chvíli přinesla Lubošovy dopisy v deskách. Před dvaceti lety je prý náhodou vykopal její manžel, který je už po smrti. Zdály se jí zajímavé, a tak je nevyhodila. Napjatě jsme stáli a drželi v ruce „kus příběhu“, kterým jsme žili několik měsíců. Četl jsem dopis, který Luboš poslal Olince tajně z jáchymovského lágru: „Nedovedeš si představit jaká touha po tobě, po tvých slovech, po tvém objetí, po celé tvé konkrétní skutečnosti je vybičována tvou nepřítomností a ještě zvláště nad tvými toužebně očekávanými dopisy. Právě tato skutečnost, kterou nyní musím prožívat mi dává velkou školu do budoucna a nedovedu si vůbec představit tu chvíli, kdy budeme moci být spolu.“

V roce 2011 dostal Luboš Jednorozec Cenu Paměti národa, kterou Post Bellum uděluje lidem, kteří ve svém životě prokázali, že čest, svoboda a lidská důstojnost nejsou jen prázdná slova.

Zdroj: Echo.cz

Všichni naši mrtví. Kde jsou?

Čeští hrdinové spí. Těžko však říct kde, protože místa jejich posledního odpočinku zůstávají často neznámá. Pomníky jsou symbolické, a tak klademe věnce, ale kam?

A komu to vlastně vadí, když ti mrtví jsou mrtví...

V pondělí si připomeneme Den památky obětí komunistického režimu. Dne 27. června 1950 byla popravena politická Milada Horáková. Kdybychom chtěli na její hrob položit růže, máme smůlu. Místo jejího posledního odpočinku se dosud nenašlo, a tak jsme na tom podobně jako s hledáním hrobu arcibiskupa Metoděje. Není. Jenže Horáková není vůbec jediná. I další oběti nacistických a komunistických režimů leží kdoví kde: v hromadných hrobech rozestých po celé zemi. Často dohromady s vrahy či těmi, proti kterým bojovali. Asi podle hesla „padouch nebo hrdina, všichni stejně skončí v jednom hrobě“.

Nejvíce jich je v pražských Ďáblicích, kde úřady pohřbívaly popravené či zemřelé ve vězeních. A to za války, po ní i po komunistickém převratu. V jednom šachtovém hrobě zde leží hned několik mrtvých, do jednoho takového byly hozeny ostatky parašutistů padlých při obraně kostela v Resslově ulici po atentátu na Heydricha. I další úžasné české hrdiny najdeme na tomto hřbitově, ale gestapáky a válečné zločince: však oni se tam pod zemí nějak srovnají, že. Mezi stovkami mrtvých z Ďáblic jsou i zemřelé děti, které se narodily vězeňkyním na Pankráci. Podle jednoho z dávných svědectví bylo do některého z hrobů hozeno i mrtvé slůně z cirkusu. Prostě dobří i zlí dohromady, a to slůně jako bonus.

Místa jednotlivých šachtových hrobů jsou víceméně jen přibližná. Navíc nejde jen o Ďáblice. Takový generál a hrdina protinacistického odboje Heliodor Píka má hrob jen symbolický, příběh jeho těla je známý: bylo tajně schováno, pak nalezeno, aby se vzápětí zase ztratilo. Komunistický režim totiž chěl mít pod kontrolou nejen živé, ale také mrtvé. A jestliže nám živým se podařilo z jeho moci už do jisté míry vymanit, u mrtvých to tak jistě zatím není.

Bohužel.

Jak je rehabilitovat?

Pokud režim určil, kdo je nepřítelem, a přikázal, že má být zlikvidován, rozhodl také, co se stane s jeho tělem. Byla to jakási součást trestu. Takže se například odsouhlasilo, že mrtvého nevydají příbuzným (či komukoli jinému), tělo bude spáleno a popel uschován. Později tajně uložen na neznámém místě. Šlo o to, aby se hroby nestaly místem uctívání, to se nesmělo dopustit. Tak skončil například kněz Jan Bula popravený 20. května 1952 v Jihlavě; jeho popel je uložen v urně v jednom sektoru na brněnském centrálním hřbitově. Spolu s ním tam najdeme další popravené nevinné od Babic či z brněnské věznice na Cejlu. Nešťastného veterána první i druhé světové války Petra Křivku a další a další. Ale žádná cedulka, žádný nápis, žádná připomínka. Trest, který vynesli komunističtí mocní nad jejich těly, platí evidentně stále. Samozřejmě že všechny oběti byly už dávno rehabilitovány, nesmyslné rozsudky o jejich vině neplatí. Příbuzní byli odškodněni. Ale mrtví? Jak vlastně rehabilitovat mrtvé?

A stojí o to někdo? Za mrtvé by všechno papírování museli vyřídít živí. Možná v tom tkví ten problém. Protože - chce se jim? Žijeme dneškem

Možná nechce. „Nikdo tu netrpí rád,“ píše o Česku polský spisovatel Mariusz Szczygiel, když se podivuje nad tím, že mnozí Češi vůbec nepořádají pohřby. V jeho zemi se mnozí padlí hrdinové pečlivě hledají a důstojně ukládají. „Mrtví o sobě dají vědět,“ připomíná. Možná ví proč, v jeho zemi dávají o sobě mrtví vědět neustále. To kvůli polským mrtvým zahynul polský

Ztracená Hrob Milady Horákové, která byla popravena 27. června 1950, se dosud nenašel. Foto: ČTK

prezident Lech Kaczyński a spolu s ním celá vládní delegace v troskách vládního Tupolevu Tu-154 nedaleko Smolenska. Pilot tehdy přistával a zřejmě spěchal, protože v Katyni u Smolenska na polskou delegaci čekali - ti mrtví.

Pravda, byly to hromady zemřelých, tisíce polských důstojníků zavražděných sovětskou tajnou policií už dávno, ještě za Stalina. A ty chtěli Poláci uctít na místě tehdejšího masakru.

Výsledkem bylo, že mrtví k sobě přibrali další. Stojí to za to? Jsou to přece jen mrtví. Navíc mezi námi - všechny ty operace kolem, památníky, kříže, připomínky, to vše stojí peníze, které musí zaplatit živí.

Ojedinelé operace

Čeští mrtví zůstávají v pokoji ve svých ztracených lokacích a živí na ně pomalu zapomínají. Ale některé pokusy najít své ztracené či významné mrtvé už byly zaznamenány: v Českých Žlebech se odborníci pokusili najít tajný hrob bratra krále Šumavy Bohumila Hasila, kterého zastřelili pohraničníci u železné opony. Jenže neúspěšně. Je pravděpodobné, že Bohumil Hasil svůj sen na tamním maličkém hřbitově sní, ale nejspíš na jiném místě, než se kopal. Komunisté byli důkladní; pro utajené pohřbívání mrtvých od hranic platil zvláštní předpis a hřbitov ve Žlebech komunisté hlídali až do samého pádu režimu. Příběh tohoto mrtvého se tedy odehrává stále v jejich režii.

V Praze-Ďáblicích ovšem byly před dvěma lety z hromadného hrobu vyzvednuty ostatky Josefa Toufara, kněze umučeného komunisty. A byl to úspěšný pokus: podle

DNA ostatky skutečně patří Josefu Toufarovi a ten se tak konečně o rok později dočkal pohřbu se slavnostní mší v kostele v Číhošti. Jenže právě tenhle pokus vyvolal řadu otázek: Když jsme vykopali a pohřbili jednoho, neměli bychom najít i ty další? Nebo alespoň ty, jejichž příbuzní si to přejí?

Protože - marná sláva - i mezi mrtvými by měla panovat spravedlnost. Protože oni sami o tom rozhodovat nemohou; možná sám Toufar by dal přednost klidu na Ďáblickém hřbitově. Možná ne, Číhošť je bezpochyby krásnějším a také klidnějším místem. Rozhodně dnes leží volba na našich bedrech, těžko říct, jestli je to dobrá, nebo špatná zpráva.

Kulturní památka

Ministerstvo kultury tento týden oznámilo, že Ďáblický hřbitov se stane národní kulturní památkou. Je to bezpochyby správné, protože místo, kde jsou pohřbeni čeští hrdinové a oběti totalitních režimů, si zaslouží dobré zacházení a ochranu. Možná i důstojnější úpravu celého prostoru, možná památník. Třeba by podobnou ochranu potřebovala i další místa v zemi, kde leží známí či neznámí hrdinové, političtí vězni, zabítí či umučení. Ale takové rozhodnutí otázku případných exhumací a nových pohřbů neřeší. Snad je to dobře, snad by bylo nejlepší se těch mrtvých zeptat, kde by chtěli zůstat. Jenže jak to udělat?

Luděk Navara

spolupracovník redakce Mladé Fronty Dnes

První Čech na plážích Normandie

Češi jako národ Švejků? Nikoliv. LN přináší příběhy lidí, kteří ukázali nevšední odvahu.

Přestože, se pozemní jednotky československé zahraniční armády první fáze operace Overlord neúčastnily, čeští vo-

Průzkumník

Pravoslav Kubista se narodil 11. srpna 1913 v Dobré Vodě u Českých Budějovic. Po maturitě na reálném gymnáziu v Prešově v roce 1932 nastoupil vojenskou prezenční službu. Následně se roz-

zahraniční armády v polském Krakově. Tak jako jiní zde podepsal závazek ke službě v cizinecké legii, který byl předpokladem pro další cestu do Francie. Krátce sloužil v Alžíru a Tunisu, ale po vypuknutí války byl propuštěn k československým jednotkám formujícím se v jižní Francii.

Po pádu Francie odjel do Velké Británie, kde mimo jiné prodělal výsadkový kurz. V prosinci 1942 se přihlásil na stáž do britské armády. Byl přidělen k 9. průzkumnému pluku Královského dělostřelectva, kde se velmi osvědčil. Po skončení stáže, v červenci 1943 proto požádal, aby mu byla povolena služba v britské armádě až do konce války. V Normandii se zúčastnil těžkých bojů u Caen, Le Havru a Calais.

Byl také přítomen operaci Market-garden v září 1944, když byl jeho pluk zasazen do bojů mezi Nijmegenem a Arnhemem a následně bojů o přechody řeky Mázy. Válku ukončil v severním Německu.

Po návratu do vlasti sloužil, již v hodnosti majora, na hlavním štábu v Praze. Krátce po komunistickém převratu však byl z armády vyhozen a v následujících letech pracoval v dělnických profesích.

Zemřel 28. prosince 2000.

Jiří Plachý
Lidové noviny

jáci na plážích Normandie bojovali - a nešlo jen o naše krajany v amerických nebo kanadských uniformách.

Řada především mladších československých důstojníků byla v letech 1942-1944 vyslána k jednotkám britské armády na dlouhodobé stáží. Jedním z nich byl i kpt. Pravoslav Kubista, jenž se nad ránem 7. června 1944 vylodil jako první československý voják na pláži Sword.

hodl pro dráhu vojáka z povolání. V roce 1935 se zapsal ke studiu na Vojenské akademii v Hranicích, kterou úspěšně ukončil o dva roky později. Sloužil pak jako velitel baterie u dělostřeleckého pluku 12 na východním Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Z obsazené vlasti odešel již koncem května 1939 a 16. června byl prezentován do první jednotky československé

"Wintonovo dítě" v bombardéru

Češi jako národ Švejků? Nikoliv. LN přináší příběhy lidí, kteří ukázali nevšední odvahu.

Jedinečný příběh záchrany 669 židovských dětí z Československa Nicholasem Wintonem je dnes všeobecně znám. Méně známou skutečností je, že nejméně 61 z nich se během války dobrovolně přihlásilo do řad čs. zahraniční armády ve Velké Británii - 27 sloužilo u čs. letectva v RAF, kde z nich pět padlo, dalších 30 zastihl konec války na frontě u severofrancouzského přístavu Dunkerque a čtyři u výcvikových jednotek na Britských ostrovech. Nejméně devět dalších včetně několika děvčat se přihlásilo do britské armády.

Jedním z šesti desítek „Wintonových“ čs. vojáků byl i František Osvald Stein. Narodil se 20. června 1923 v Praze v rodině psychiatra MUDr. Bedřicha Steina, ale vyrůstal v severočeských Teplicích. Ve vlasti navštěvoval gymnázium. Po příjezdu do Velké Británie pokračoval ve studiu na anglické škole. Dne 3. září 1942 však dobrovolně nastoupil službu v čs. jednotkách a maturitu složil až jako externista v roce 1944. Od října 1942 sloužil u letectva, v prosinci téhož roku byl přidělen k 311. čs. bombardovací peruti RAF, kde sloužil jako mechanik až do konce války.

Jeho mladší bratr Jan, který byl také „Wintonovým dítětem“, se do armády přihlásil jen několik týdnů po svých 17. narozeninách, počátkem dubna 1943. Jan prodělal výcvik rádiového operátora a od prosince 1944 do konce války operačně létal u 311. čs. bombardovací peruti. Po návratu do vlasti se František zapsal ke studiu na Filozofické fakultě

Univerzity Karlovy v Praze, kterou ukončil v roce 1950. Živil se pak jako překladatel.

V té době jeho bratr uprchl za hranice a začal pracovat v Rádiu Svobodná Evropa. František byl v roce 1953 zatčen a ve vykonstruovaném politickém procesu odsouzen pro „ve-

František Osvald Stein (1923-1991) létal u 311. bombardovací peruti. Komunisté jej ve vykonstruovaném procesu poslali do vězení.

lezradu" na šest let odnětí svobody. Trest si odpykal téměř celý a z vězení byl propuštěn až v roce 1959. Následně nastoupil jako pomocný dělník u Pražského stavebního podniku.

Nedlouho poté se mu však s pomocí zahraničních přátel podařilo emigrovat. Usadil se v Dánsku. Pod jménem „Frank Oswald“ začal psát komentáře k politickému vývoji ve světě do novin a posléze i pro rozhlas a televizi. Během několika let se stal jedním z nejznámějších a nejvlivnějších dánských novinářů. Zemřel 20. července 1991 v Kodani.

Jiří Plachý, Lidové noviny

Kurýr, který se nikdy nevzdal

Kurýr Štěpán Gavenda patří mezi nejpozoruhodnější osobnosti třetího zahraničního odboje. Jeho nadání a odvaha byly zcela mimořádné.

Štěpán Gavenda se narodil 25. června 1920 ve Vizovicích. Jako mladistvý se vícekrát střetl se zákonem a rok pobýval v polepšovně. V roce 1942 se pokusil odejít k československé zahraniční armádě. Německý soud jej za pokus o přechod hranic poslal na sedm měsíců do vězení. Koncem války se připojil k partyzánům a v boji byl zraněn. Po válce pracoval v severních Čechách jako svářeč. Ze strachu před potrestáním za napomáhání přechodu hranic uprchl kům 3.

dubna 1948 poprvé utekl z vazby v Chomutově a z věznice odvedl i své přátele. Ze zahraničí se začal vracet, zprvu jako pašerák cigaret, převaděč a doručovatel vzkazů. Po zadržení opět uprchl, tentokrát ze soudní věznice v Klatovech 11. května 1948.

Na cestách převáděl přes hranice uprchlíky. Jedním z nich byl i bývalý západní výsadkář mjr. František Bogataj. Ten jej v listopadu 1948 získal ke spolupráci s čs. skupinou při americké zpravodajské službě. Gavenda spolu s kamarádem Milošem Zemánkem vytvořil během 15 následujících tajných cest rozsáhlou síť spolupracovníků po celém území

Štěpán Gavenda (1920-1954) opakovaně pronikl do komunistického Československa a vybudoval v zemi síť spolupracovníků. Podařil se mu útěk ze slavné leopoldovské věznice.

státu. Po zradě kolegy Zemánka s Gavendou 1. srpna 1949 zatkli na Wilsonově nádraží v Praze. Správce známé věznice „domečku“ na Hradčanech sadista František Pergl Gavendu uvítal jako každého nováčka bitím. Gavenda vzal i se spoutanýma rukama židli a několikrát s ní Pergla přetáhl přes hlavu. Druhý den jej proto raději odvezli jinam. Státní soud Gavendu 23. června 1950 odsoudil k trestu smrti a Nejvyšší soud trest potvrdil. Nakonec ale 10. prosince 1952 dostal milost a doživotí. 2. ledna 1952 se Gavenda s pěti dalšími vězni proboural zdí obávané leopoldovské trestnice. Až na jednoho se všem útěk podařil. V říjnu 1952 se Gavenda i přes riziko vrátil do Československa. Sovětské hlídce při návratu ještě uprchl. Dokonce i když jej 5. listopadu 1952 zadrželi na vnitroněmeckých hranicích sovětských a východoněmeckých vojáci, dokázal chladnokrevně využít situaci a skrytou pistolí vojáky ohrožoval. Při tomto posledním útěku jej ale nakonec dopadli a předali do Československa.

Štěpán Gavenda byl popraven tři dny po svých čtyřiatřicetiletých, 28. června 1954 ve věznici Praha Pankrác.

Prokop Tomec
Lidové noviny

Aféra majora Šoffra a volby 1946 v Brně

Rodinná fotografie majora Vladimíra Šoffra - stojící uprostřed

Když bylo na konci druhé světové války a po osvobození Československé republiky v roce 1945 obnoveno studium na českých vysokých školách, násilně uzavřených v listopadu 1939 nacistickými okupanty, zařadilo ministerstvo školství do výukového programu předmět „Nauka o obraně státu“, který tehdejší studenti, vzhledem ke své válečné zkušenosti, brali velmi vážně. V poválečném Brně, které mělo statut hlavního zemského města Země Moravskoslezské, byl výukou to-

hoto předmětu pověřen major generálního štábu československé armády Vladimír Šoffr.

Major Vladimír Šoffr byl významným důstojníkem prvorepublikové armády a příkladným vlastencem, který se krátce po okupaci naší země nacistickým Německem v roce 1939 zapojil do domácího odboje. Byl zatčen gestapem a až do konce války vězněn v různých nacistických věznicích a koncentračních táborech. Po návratu do osvobozené vlasti se vrátil jako důstojník do armády a ujal se role přednášejícího brněnským vysokoškolským studentům. Studenti jej obdivovali, dokázal poutavě hovořit a neomílal jen na tehdejší dobu poplatné komunistické fráze. Ve své přednášce 30. ledna 1946, pronesené v nabitém sále kina METRO na dnešní Lidické ulici brojil proti průměrnosti, jež v kombinaci s neomezenou mocí může být nebezpečná a označil inteligenci za duchovní sílu národa. Zdůraznil, že zatímco vysokoškoláci i příslušníci inteligence trpěli při

nacistických perzekucích v době Protektorátu Čechy a Morava, mnozí dělníci naplno pracovali pro válečné úsilí Říše a věnovali se šmelině. Doslova prohlásil, že „inteligence je atomové jadérko a ostatní musí kolem ní kroužit v uctivé vzdálenosti...“

Taková řeč se sice zamlouvala studentům, ale velice nelíbila členům Komunistické strany Československa. Jeden z nich agilně napsal do brněnského komunistického deníku ROVNOST článek nazvaný „Protiledový postoj majora Šoffra“. V něm zopakoval nejen to, co major V. Šoffr na před-

Narodil se 11. prosince 1904 v Třebíči, po maturitě nastoupil v září 1923 do Vojenské akademie v Hranicích, získal hodnost poručíka a v srpnu 1925 byl zařazen k 10. pěšímu pluku v Brně. Současně studoval na Vysoké škole válečné v Praze a po jejím ukončení v létě 1936 jej převedeli jako štábního kapitána generálního štábu k Zemskému vojenskému velitelství v Bratislavě, později na velitelství V. sboru v Trenčíně.

Po okupaci českých zemí a vyhlášení Slovenského státu musel V. Šoffr jako československý důstojník Slovensko opustit a vrátil se do okupované vlasti. Zde byl přidělen jako administrativní pracovník na okresní úřad v Moravských Budějovicích a na této pozici se s vědomím předsedy protektorátní vlády generála Aloise Eliáše zapojil do domácího protinacistického odboje v odbojové skupině dr. Schmoranze. V srpnu 1939 došlo k prozrazení této odbojové skupiny a nastalo zatýkání, kterému se nevyhnul ani V. Šoffr. Lidový soud v Berlíně jej odsoudil ke 3 rokům vězení a po jejich odpykání byl deponován do koncentračního tábora Osvětim s poznámkou „návrat nežádoucí“. Prošel i řadou dalších nacistických věznic a koncentračních táborů i tzv. pochodem smrti. Z koncentračního tábora Mittelbau - Dora jej počátkem května 1945 osvobodili vojáci americké armády.

Po návratu do znovuobnovené ČSR vstoupil opět do armády, získal hodnost majora generálního štábu a počátkem roku 1946 byl požádán o zajištění přednášek „Nauka o obraně státu“ na brněnských vysokých školách. Za své vlastenecké postoje a antikomunistické názory při přednášce se stal v předvečer konání parlamentních voleb obětí štvavých útoků ze strany komunistických funkcionářů a brněnského komunistického tisku. Musel podstoupit ponižující kárné řízení, měl zakázanou další přednáškovou činnost pro studenty, byla mu odebrána vojenská hodnost a posléze byl ještě před únorem 1948 propuštěn z armády!

Po nuceném odchodu z armády byl za komunistického režimu V. Šoffr nucen vykonávat jen podřadná nekvalifikovaná zaměstnání, plné rehabilitace se dočkal až počátkem roku 1990, kdy byl povýšen na plukovníka v. v. Jako bývalý protinacistický odbojář se stal i členem Českého svazu bojovníků za svobodu. Navzdory svému těžkému životnímu osudu zemřel Vladimír Šoffr 9. června 1993 v Brně ve věku téměř 90 let.

nášce skutečně řekl, ale navíc jej obvinil z „údajných výpadů“ proti Sovětskému svazu, dával mu za vinu, že měl hovořit „o diktatuře průměrných a podprůměrných“ a že „intelligence nikdy nebude poskokem dělnické třídy“.

Reakce byla okamžitá - československá armáda nejprve poslala majora V. Šoffra na dovolenou a pak jej ze svých řad propustila, degradovala a zakázala mu konání dalších přednášek. Překvapení studenti nechápali: na vlastní uši slyšeli Šoffrovi přednášku, v Rovnosti se však dočetli, že jejich oblíbenec měl údajně říci něco úplně jiného. A navíc byl na základě tohoto lživého článku existenčně zlikvidován a k dovršení všeho byl křivě obviněn, že za války ve vězení kolaboval s Němci. Nespokojení posluchači jednali s rektorem Masarykovy univerzity prof. Václavem Neumannem i divizním generálem Milošem Žákem. Ale když jim oba dali jen vyhýbavé odpovědi, rozhodli se sami k činu a šli před redakci Rovnosti demonstrovat na podporu majora V. Šoffra.

Dne 6. února 1946 protestovala skupina studentů před budovou redakce deníku Rovnost (sídliла tehdy na rohu dnešní Solniční ulice a Moravského náměstí) a dožadovali se demontování novinového článku a redakční omluvy majora V. Šoffrovi. Proti těmto studentům nejprve zasáhla policie a poté bylo na studenty doslova poštíváno několik tisíc dělníků ze závodu Zbrojovka, kteří na výzvu odborové rady řízené komunisty přerušili práci a vyšli do ulic.

Kauza kolem majora V. Šoffra ukázala, jak silnou moc a obrovský vliv měli komunisté v poválečném Československu. Stačil jediný novinový článek v Rovnosti, aby byla zcela zničena kariéra a tragicky poznamenán celý další život nevinného člověka. KSČ zde názorně ukázala, že byla schopná navzdory demokratickým zvyklostem využít, či spíše zneužít v politickém boji dělníky z továren a fakticky je mobilizovat a přivést do ulic. To byl varovný signál pro další politický vývoj v republice, dá se bez nadsázky říct, že v únoru 1946 si komunisté v Brně poprvé vyzkoušeli to, co přesně o dva roky později úspěšně provedli při únorovém komunistickém převratu. A bohužel je nutno konstatovat, že se tak stalo za blahosklonného přihlížení a bez větších protestů ze strany tehdejších nekomunistických politiků i demokratického tisku.

Události kolem tak zvané Šoffrový aféry se navíc odehrály v době vrcholících příprav na první poválečné volby v Československu, které byly stanoveny na 26. května 1946. Jednalo se o zásadní měření sil mezi komunisty a nekomunistickými politickými stranami, které mělo rozhodnout o dalším vnitropolitickém vývoji a zahraničně politické orientaci naší republiky. V rámci uzavřeného systému tzv. Národní fronty se na nátlak komunistů některé záležitosti v předvolební kampani staly doslova tabu a patřilo „k dobrým mravům“ je na veřejnosti ani v tisku nekritizovat či zpochybňovat. Mezi ně patřilo zejména politické spojení se Sovětským svazem, téměř posvátné a nedotknutelné postavení dělnické třídy a jednotlivých odborů a také rozsáhlé poválečné znárodnování průmyslových podniků. A právě tato témata byla z pohledu komunistů silně dotčena tzv. Šoffrovou aférou v Brně - skutečností, že studenti spolu s majorem V. Šoffrem měli rozbít „národní jednotu“, která se stala na všech úrovních poválečného života doslova zaklínadlem.

Další dějství této uměle vyvolané aféry pokračovalo již zmíněnými květnovými volbami, které navzdory drtivému celostátnímu vítězství Komunistické strany Československa (v českých zemích získala 40% hlasů a na Slovensku 30% hlasů), v Brně ve volbách zvítězila Československá strana ná-

Kounicův palác - symbol vysokého učení v Brně

rodně socialistická, považovaná obecně za hlavního protivníka komunistů v poválečném Československu. Tato skutečnost mimo jiné způsobila, že v souladu s předvolebními úmluvami mezi politickými stranami se novým brněnským starostou stal v létě 1946 národní socialista Josef Podsedník. Ten také vzápětí ustavil vyšetřující komisi, která měla nezávisle na policii a politickém ovlivňování objasnit podstatu sporu kolem majora Vladimíra Šoffra.

Vyšetřování tohoto případu, stejně jako vyšetřování všech dalších porušení zákonů, jichž se komunisté po roce 1945 dopouštěli, nakonec znemožnil státní převrat v únoru 1948.

Smutní hrdinové

Dva vojáci, kteří přežili vyhlazení Lidic, ale trpěli do konce života. Josef Horák a Josef Stříbrný sloužili v době poprav v britském Královském vojenském letectvu. Po skončení druhé světové války přijeli domů, ozdobeni československými válečnými kříži. Radost vystřídal smutek. Oba byli označeni za viníky všeho, co se v Lidicích v červnu 1942 stalo.

Lidičtí rodáci, Josef Horák a Josef Stříbrný, se vrátili ihned po skončení války do Československa. Během války bojovali jako letci československé zahraniční armády ve Velké Británii.

Útěk do zahraničí

Ihned po okupaci v roce 1939 začaly odcházet stovky mladých mužů do zahraničí, kde se chtěli zapojit do boje za osvobození svojí vlasti. „Mezi nimi byli právě i oba lidičtí důstojníci, poručík letectva Josef Horák a poručík pěchoty Josef Stříbrný,” říká Eduard Stehlík, ředitel odboru péče o válečné veterány MO a vojenský historik. „Vybrali si strastiplnou cestu přes Slovensko, Maďarsko, Jugoslávii, Řecko, Turecko, Sýrii a Libanon a do Francie dorazili v únoru roku 1940, kde nastoupili v Agde do činné služby čs. armády.”

Pilot Josef Horák

Těsně před kapitulací Francie byl poručík Josef Horák odeslán do leteckého výcvikového střediska v Bordeaux,

odkud se mu podařilo 17. června roku 1940 spolu s dalšími devětadvaceti letci uletět do Velké Británie. U 311. bombardovací perutě odlétal nejprve jako palubní střelec dvě stě povinných hodin operačního turnusu, což je 35 bojových

Josef Horák

letů. „Pak teprve se mu splnil jeho sen a nastoupil na vlastní žádost do pilotního výcviku, vytoužený pilotní odznak obdržel v lednu 1942 a létal v rámci operačního výcviku jako druhý pilot v osádce svého přítele Václava Študenta, se kterým opouštěl v roce 1939 vlast,” dodává Eduard Stehlík.

Vysněná pilotní křídla si na stejnokroj přišel v roce 1942. S posádkou bombardéru pak zvládl ještě další čtyři desítky

operačních letů při protiponorkových patrolách v Biskajském zálivu. Po jednom z takových letů ho ohromila zpráva, která šokovala celý svět. Jeho rodné Lidice srovnali nacisté se zemí. Popravili muže, včetně několika chlapců, jimž ještě nebylo patnáct let, ženy byly odvezeny do koncentračního tábora a osmdesát osm dětí zavraždili v polském Chelmně. Jen devět dětí vybrali k převýchově.

„Začal jsem se modlit, aby žádná z našich pum nepadla za humna, ale jen tam, kde dokáže zabít,” vzpomínal později Horák. Z příbuzenstva se po válce setkal jen se sestrou, kterou nacisté ušetřili kvůli těhotenství. Velkou ránu ale zažil, když mu Češi vyčetli, že je zodpovědný za vyvraždění Lidic.

Navigátor Josef Stříbrný

Po společném útěku s Josefem Horákem z vlasti se také ocitnul v Agde. „Ihned po příjezdu byl Josef Stříbrný ustanoven do funkce velitele 10. roty pěšího pluku 3 a později působil jako spojovací důstojník téhož útvaru,” pokračuje Stehlík. „Po kapitulaci Francie připlul 2. července 1940 na lodi Neuralia do Velké Británie. Tady vznikla ze zbytků bývalých příslušníků 1. čs. divize 12. srpna 1940 1. čs. smíšená brigáda, která se na podzim 1940 přemístila do lázní Leamington.”

Poručík Josef Stříbrný u ní konal službu jako mladší důstojník její kulometné roty. V roce 1941 pak absolvoval

paravýcvik, ale jeho vyslání do protektorátu zabránilo zranění.

„Už v roce 1941 nastoupil na vlastní žádost jako navigátor k letectvu a po nezbytném výcviku byl v říjnu 1942 přidělen k 311. čs. bombardovací peruti," konstatuje vojenský historik. „Už v říjnu 1942 ale při nouzovém přistání málem přišel o život. Po dlouhé rekonvalescenci se vrátil zpátky do služby a nalétal celkem 1 040 hodin, z toho 605 operačních. U „třistajedenáctky" platil za jednoho z nejlepších navigátorů."

Po ukončení operační činnosti absolvoval několik škol a kurzů, čímž si výrazně zlepšil svoji odbornou kvalifikaci. Stejně jako Josef Horák byl i on nositelem tří čs. válečných křížů a mnoha dalších vyznamenání.

Trpké přivítání

Po válce se oba hrdinové dověděli, že byli zapleteni do falešné stopy, která zavedla nacisty, pátrající po strůjcích atentátu na Heydricha, do Lidic. Přezivší

Josef Stříbrný

lidické ženy a děti se vracely zpátky do Lidic, kde měly podle vládního usnesení dostat nový domek. Co ale s Horákem a Stříbrným?

„Lidické ženy veřejně ukázaly na oba letce prstem a do očí jim řekly - Jste vra-

hové našich dětí a mužů," říká Eduard Stehlík a dodává, že zoufalství žen i dětí se obrátilo proti těmto dvěma vojákům, kteří po celou dobu nasazovali své životy pro naši zem.

Pro Horáka se Stříbrným to byla velká rána, ze které se jeden ani druhý do konce života nevzpamatovali. Nej-

Josef Horák druhý zprava

horší bylo i to, že většina lidických žen s rozsudkem souhlasila.

„Vždyť my jsme nic nezavinili, vždyť jsme jenom bojovali a nasazovali svoje krky," vzpomínali pamětníci na slova Josefa Horáka. Oba dva si po svém návratu hodně vytrpěli.

Únor 1948

Josef Horák a Josef Stříbrný se vrátili do vlasti s hodností štábních kapitánů. Sloužili na hlavním štábu v Praze na velitelství letectva. Přišel ale únor 1948. Ze svých pozic byli oba dva odstraněni. Horák odešel do leteckého učiliště do Prostějova, Stříbrný do Letecké vojenské akademie v Hradci Králové. Ale jen nakrátko. Oba byli pro své postoje k novému režimu z letectva i z armády propuštěni. Tady se jejich cesty rozdělují. Josef Horák se vrací zpátky do Velké Británie, i se svou ženou a dvěma dětmi a opět vstoupil do služeb britského letectva. Při jednom cvičném letu na stroji Dominic za nepříznivého počasí

v lednu 1949 havaroval a zahynul. Jeho sestru nepustily československé úřady ani na pohřeb. Za bojovou činnost byl mnohokrát vyznamenán, mimo jiné i třemi čs. válečnými kříži.

Josef Stříbrný se stal občanem „druhé kategorie". Pracoval jako dělník a nakonec se živil jako natěrač. Jeho osud mu urči-

tě ovlivnil i jeho osobní život. Rozpadlo se mu manželství a onemocněl rozednou plíc. Zemřel zcela v zapomnutí v roce 1976. Bylo mu 61 let.

Rehabilitace po roce 1989

Z početné rodiny Horákových přežila jen jeho sestra Anna, která se vrátila zcela zlomená z koncentračního tábora. V době lidické tragédie byla ve vysokém stupni těhotenství. Narozenou dcerku ji však Němci odebrali a více jí neviděla. Se svou sestrou se také Josef Horák po válce setkal. Ale proti lidickým ženám sama nic nezmohla. Pokoušela se o jeho rehabilitaci. Plně rehabilitovat Josefa Horáka se však podařilo až po revoluci v roce 1989, a to s navrácením jeho hodnosti i vyznamenání.

Text: Jana Deckerová s použitím materiálů Eduarda Stehlíka
foto: archiv Eduarda Stehlíka

Špion s kněžským kolářkem

Mezi desítkami operací čs. vojenské zpravodajské služby za 2. světové války byla ta s krycím označením GUMMIT jedna z nejkurióznějších - stejně jako její jediný účastník - vídeňský Čech a katolický kněz Josef Pojar.

Narodil se 28. července 1914 ve Vídni. Ve 14 letech vstoupil do řádu těšitelů z Gethseman a roku 1938 byl vysvěcen

na kněze. Po anšlusu odmítl službu v německé armádě. Byl za to pak až do roku 1942 nucen nasazen u Technische Nothilfe. Teprve pak mu byl povolen návrat ke kněžskému povolání. Působil ve svém rodném městě, kde okolo sebe soustředil skupinu asi tří desítek vlastenecky smýšlejících krajanů. Po několika pokusech navázat kontakt se zahraničním odbojem se

*Josef Pojar (1914-1992).
Jeho odbojová skupina poslala patnáct depeší.
Zprávy psala neviditelným inkoustem
na stránky časopisů či knih. Ty potom slovenský
obchodník Viktor Dolinček převážel
k jugoslávským partyzánům.*

mu v březnu 1944 podařilo dostat na území ovládané jugoslávskými partyzány, kteří jej odeslali britským letadlem k Čs. vojenské misi v jihoitalském Bari. Zde prošel zpravodajským a výsadkovým výcvikem a stejnou cestou se po několika týdnech vrátil do Vídně, kde aktivoval činnost své skupiny. Vlastně dvakrát přešel frontu na Balkáně.

Během několika měsíců z Vídně čeští odbojáři dodali Spojencům desítky důležitých zpráv. Koncem roku 1944 se gestapu podařilo skupinu rozbít a některé její členy včetně Pojara zatknout. Nikdo z nich však při výsleších nepřiznal víc, než musel, takže většina z nich se dočkala osvobození.

Po válce Pojar řídil reemigraci vídeňských Čechů do staré vlasti, kam v roce 1946 sám také přesídlil a stal se důstojníkem duchovní služby čs. armády z povolání. Již v té době byl však sledován komunisty ovládanými tajnými službami jako „agent Západu“. Krátce po únorovém převratu, 5. dubna 1948, byl v důsledku provokace Reicinova Obranného zpravodajství (OBZ) při fingoaném přechodu státních hranic zatčen a ve vykonstruovaném procesu odsouzen na doživotí. Rozsudek byl vynesen 21. prosince 1948 - ve stejný den, kdy Pojara čtyři roky před tím zatklo gestapo.

Z vězení se dostal teprve v roce 1956, další léta však musel trávit v manuálních profesích pod stálým dohledem StB. V roce 1967 se mu podařilo během prázdninové cesty emigrovat a vrátit se do Vídně. K práci duchovního se však již nevrátil a oženil se se svou dlouholetou spolupracovnicí z protinacistického odboje. V rámci polistopadových rehabilitací byl povýšen na plukovníka AČR v. v. Zemřel 3. srpna 1992 ve Vídni.

Jiří Plachý, Lidové noviny

Hugo Vaníček - jezuita v první linii

Češi jako národ Švejků? Nikoliv. LN přináší příběhy lidí, kteří prokázali nejen ve válkách nevšední odvahu.

V řadách zahraniční armády bojovaly za svobodu Československa desítky katolických kněží a řeholníků. Jedním z nich byl i Hugo Vaníček. Narodil se 26. října 1906 v obci Bystřec, ležící pod Orlickými horami. V 17 letech vstoupil do jezuitského řádu. Studoval v Krakově, Innsbrucku a Maastrichtu a v roce 1936 byl vysvěcen na kněze. V klášteře u sv. Ignáce na Karlově náměstí v Praze se pak připravoval na dráhu misionáře. V červenci 1939 odjel do Londýna, odkud měl pokračovat do Severní Rhodesie (dnešní Zambie). Místo toho jej zde zastihl začátek války.

Jestliže do této chvíle nic nenasvědčovalo tomu, že by mohl jít jinou než duchovní cestou, nyní ani na okamžik neváhal a mezi prvními se přihlásil do formující se čs. zahraniční armády. Začátky byly těžké. Odjel do Francie a narukoval jako řadový voják. V červnu 1940 se jako jediný kněz účastnil s čs. divizní pěchotou ústupových bojů. Za statečnost v první linii byl po pří-

Hugo Vaníček (1906-1995). Místo aby pokračoval v misijní cestě do Afriky, přihlásil se jako dobrovolník do čs. vojska. Bojoval v roce 1940 ve Francii, v armádě zůstal i po návratu z války.

jezdu do Velké Británie vyznamenán Čs. válečným křížem 1939.

Během nuceného pobytu na Britských ostrovech se snažil přispět k udržení morálky čs. vojáků - uspořádal desítky osvětových přednášek, filmových představení, vydal (často za své peníze) desítky knížek. Nevedl boj jen proti nenáviděným nacistům, ale i proti materialistickému pojetí odboje. Svou víru však nikomu nevnucoval a respektoval odlišný názor. Po invazi odjel jako polní kaplan tankového praporu 1. čs. sam. obrněné brigády na frontu k Dunkerque, kde zůstal do konce války. Po skončení války překvapivě zůstal v armádě jako důstojník obnovené duchovní služby z povolání. Pro mnohé komunisty byla jeho činnost již během války trnem v oku.

Po únoru 1948 byl jednou z prvních obětí čistek: postaven mimo službu, krátce vězněn a následně odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody. V červenci 1951 jej režim nezákonně internoval v „koncentračním klášteře“ v Želivě a později v Hájku u Kladna, odkud byl propuštěn v dubnu 1953. Vrátil se do duchovní služby, avšak nemohl sloužit ve farnostech, kde by měl „příliš velký vliv“. Do důchodu odešel v roce 1990, ve svých 84 letech. Zemřel o pět let později, 13. dubna 1995. Za necelý měsíc byl jmenován generálmajorem „in memoriam“.

Jiří Plachý, Lidové noviny

Setkání

(Zdroj: commons.wikimedia.org)

Bylo odpoledne jednoho jarního dne roku 1368. Král Karel zase jednou zasedl s přítelem a svým rádcem Buškem z Velhartic k dubovému stolu, ale tentokrát ne na hradě Velhartice, ale na Pražském hradě. Před sebou měl každý z nich pohár vína a uprostřed stolu stál plný džbán tohoto dobrého moku až z Burgund. Karel se díval oknem do zahrady probouzející se ze zimního spánku.

Po delší chvíli pohlédl na Buška. „Řekni mně, příteli, přemýšlel jsi někdy o tom, jak nás bude Bůh soudit? Jak bude vypadat poslední soud?“ Bušek se zamyslel a poté odpověděl. „Nevím. Snad se budou naše duše vážit. Kolikrát jsem se sám sebe ptal... Co když Bůh shledá naši duši příliš těžkou, příliš hříšnou? Ztratí nás? On, který je nanejvýš dobrotivý? On, který umí odpouštět. Postačí pokání? Karel ihned neodpověděl až po hodně chvíli. „Víš, Bušku, já kolikrát pochyboval o sobě i o Bohu.“ „Můžeme ale vůbec pochybovat o Bohu?“, odvětil Bušek a prohraboval si přitom své husté vousy. Karel pokrčil rameny a tiše řekl. „O sobě ale pochybovat můžeme, Netoužil jsem příliš po moci? Po královské a císařské koruně? Nebyly mé snátky jen politickou věcí? Další území a výhody místo lásky?“ „Blanku jsi ale miloval,“ řekl Bušek a také pohlédl z okna. Fascinovala ho příroda, s jakou neomylností a pravidelností se ukládala ke spánku a zase se probouzela. Do místnosti proudil svěží vzduch. „Ano, Blanku jsem miloval...“. Sotva slyšel Karlova slova, rozvážně se napil a otřel si hřbetem ústa. „Je to dobré víno...“. Karel se zasmušile díval před sebe. „Sbíral jsem také ostatky svatých. Jen kvůli víře? Ale vůbec ne. Chtěl jsem upokojit církev, chtěl jsem, aby její požehnání dané mně při korunovaci bylo stálé až do konce

mé vlády. Je dobré mít církev svatou na své straně. To bude platit patrně pro vládnoucí vždy.“ Bušek se trochu usmál. „A přesto jsi ji chtěl ponechat stranou, když ses postavil proti významu korunovačních jízd do Říma. Chtěl jsi být rovnou zvoleným císařem, nejen zvoleným králem.“ Karel mlčel a soustředěně se díval na svůj pohár vína. Lehce se usmál. Oba muži mlčky seděli a v klidu popíjeli dál. Bušek sáhl po džbánu a dolil oběma červené víno. Je jako rubín, tekutý rubín., pomyslel si Karel. Bušek válel víno na jazyku. „Jsi dobrým vladařem, Karle.“, řekl poněkud zamýšleně.

„Založil jsi univerzitu, postavil Nové Město pražské, Karlštejn a co nádherných staveb a uměleckých děl jsi nechal zhotovit. Jaké krásné obrazy namaloval mistr Theodorik...“ Karel se na Buška podíval, ale působilo to, jakoby se díval do dále, někam hodně daleko. Tam ho Bušek nemohl následovat. „Třeba jsem to dělal jen pro svoji slávu,“ řekl nakonec. Bušek se zamýšleně podíval po sále. Vnímal jeho velkolepost. „Tomu nevěřím. Nešlo jen o to, to vím.“

Karel na to nic neřekl. Tentokrát se on zahleděl ven a vnímal ticho a rašící pupeny na stromech. „Nechme mé zásluhy, mé výhry a prohry. Pověz mně, Bušku, něco o sobě. Třeba, jaké máš rád obrazy hudby... Obyčejně hovoříme jen o moci, o politice, o správě našich zemí, o Tvých úřadech, o rodině, Tvé půvabné choti a synu Janovi. Ale, co Tvůj vnitřní život? Povídej? Bušek se trochu zamračil. „Nerad mluvím o sobě. Ale mám třeba rád ranní toulky okolo svého velhartického hradu, ať je kterékoli roční období. Vyjdu si se svým věrným psem ven... Co ještě mám rád? Třeba verše Tvého bratra Václava. Napadly mne v této chvíli tyto, poslouchej:

Častokrát v sladké vzpomínce
o vaší kráse přemýšlím,
neboť mé duši štěstí dává.
Když na vás myslím, v chvilince
ztratí se smutek jako stín.
Častokrát v sladké vzpomínce
Nebo verše Guillaume de Machaut:
Strach všechna slova vysvětlení zmaří,
zmaten a bezmocný před vámi jsem.
Když přiblížím se k vaší něžné tváři,
jsem pohledem tím, paní, oslněn.“

Karel měl verše obou básníků rád. Neraď ale přiznával, že miluje poezii. Pokládal to za slabost. Odkáslal si. „Ty jsi romantik, Bušku. Člověk by řekl, že jsi zamilovaný...“ Bušek nalil oběma ze džbánu další číši vína. Oba pak hodnou chvíli jen tak seděli a upíjeli pomalu ze svých číší., každý z nich ponořen do svých myšlenek. Karel nakonec prolomil mlčení a zavolal páže, aby dolilo vína do džbánu. Přistoupil křehký tmavovlasý hoch a splnil králův požadavek.

„Zajímalo by mne, o čem v noci přemýšlíš, příteli, když nemůžeš spát. Já někdy spát nemohu. A to se pak převaluji sem a tam a noc se zdá tak dlouhá. Někdy přemýšlím, zda jsem něco udělal dobře či ne. Lámu si hlavu třeba s tím, zda se nemám pokusit znovu prosadit svůj zákoník. Přece nebyl tak špatný.“

Bušek, který pokládal tento Karlův nápad za nešťastný, chvíli váhal. Copak Karel ztratil smysl pro realitu? Vždyť víš,“ řekl poněkud opatrně „že nebylo možné, aby si šlechta nechala líbit zákaz soukromých válek. Od nepaměti řeší své spory bojem celé rody. To jim ještě nemůžeš brát. Prostě na to není vhodná doba a hned tak nebude.“ Karel dobře pochopil Buškovo váhání a způsob odpovědi. „Nebyl ale můj neúspěch také v tom, že jsem chtěl být mocnější, než jsem?“

Bušek tentokrát neváhal a ihned odpověděl: „Proč si kladeš takovou otázku? Sám přece znáš na ni odpověď... Řeknu Ti, o čem já přemýšlím, i když spaní mám obvykle dobré. Tak třeba o tom, zda bude druhý den svítit slunce, či pršet, zda mám pozvat přátele nebo si zajezdit na mém vraníkovi anebo si hrát se svým synkem a učit ho třeba střelbě z luku.“ „Tak prostě a obyčejné máš myšlenky... Závidím Ti, příteli.“ Bušek nepřiznal, že má někdy i starosti, jak nejlépe spravovat své panství nebo, co ještě musí vyřešit ve svých úřadech... „

Nevěřím, Karle, že i Ty někdy nepřemýšlíš takto. To bych Tě musel politovat. Karel tentokrát mlčel dlouho velmi dlouho. „Nevím, možná. Ale jsem král a císař...“

Bušek se pomalu napil ze svého poháru. „To mi nemusíš připomínat. Ale i králové a císaři snad myslí na něco jiného, než na moc, vládu a blaho své země.“

V sále se nepatrně zešeřilo. Jakmile si to Bušek uvědomil, otevřely se dveře a vstoupil vysoký světlovlasý jinoch, který zapálil louče. Jiný služebník rozdělal oheň v otevřeném ohništi... Oheň se rozhořel rychle a teplo se

příjemně šířilo po místnosti. Bušek si představoval, jak se z jiskérek stávají horké hvězdičky. Přimhouřil oči a jakoby přes závoj pozoroval hru ohně, stínů a tmy.

Karel chvíli mlčel. „Změňme téma, Bušku... Řekni mi, příteli, věříš v nadpřirozené jevy?“ „Máš na mysli zázraky?“ „To snad ne, ale spíše duchy, strašidla?“ Bušek si opět prohrábl vousy. „Copak jsme jednou na purkrabství nebyli svědky takových jevů? Posunující se stůl a číše, podivné zvuky a dokonce jedna číše vzlétla do vzduchu, jakoby ji někdo zprudka mrštil, snad po mně, po Tobě?“. Karel na toto samozřejmě nezapomněl, jak by mohl. Nebyl si ale jistý, zda se jim to nezdálo, je pak ovšem divné, že by měli oba stejný sen. Pak se obrátil k Buškovi.

„Je to divné... Znepokojuje mne, když nemohu věci pochopit. Bušek přisvědčil. „Myslím, že to asi nemůžeme odbyt jen mávnutím ruky. Ale nevím, prostě nevím, co si o tom myslet.“

Oba muži se opět zamysleli a každý z nich zůstal opět pohroužený ve svých myšlenkách. Po delší chvíli se Bušek zeptal. „Bojíš se něčeho, Karle?“ Karel vyhybavě odpověděl. „Můj dědeček Václav se bál koček a bouřky a také otravy jídlem. A Ty, Bušku, čeho se bojíš? „Ptal jsem se na Tvůj strach, ne na strach Tvého dědečka. Čeho se bojím já - nemoci své i mých drahých, také toho, že ztratím své milované Velhartice, nic víc mne nyní nenapadá... Nebo ano... Bojím se smrti, příteli. Čeho se ale bojíš Ty, Karle?“

Karel přistoupil k ohni, natáhl ruce, jakoby se chtěl ohřát. Potom odvětil. „Bojím se, že selžu jako člověk, manžel, otec i jako vladař. Nejvíce se ale bojím svého svědomí, udělal jsem i některé věci, na které nejsem pyšný. Selhal jsem třeba v případě židů... Nedostalo se jim ode mne ochrany... Dopustil jsem, aby přicházeli o majetek a mnohdy i o své životy... Před svědomím člověk neuteče...“

Setmělo se. Muži dopili lahodné víno. Soumrak již zcela padl a jen dohořívající louče a krb osvětlovaly sál a oba muže.

Bušek po dlouhé chvíli se protáhl a promnul čelo. „Je čas jet domů. Příklad brzy tentokrát k dubovému stolu do mých milovaných Velhartic, Karle. Napijeme se, našeho domácího vína... A ještě něco, dovedeš si selhání přiznat a to je velmi důležité. Jsem přesvědčen, že Bůh Tě neodsoudí... A udělal jsi také mnoho dobrého. Jsem přesvědčen, že o Tobě budou jednou mluvit jako o Otci vlasti.“

Karel doprovázel zrakem svého dobrého přítele a přitom ho napadlo. Jak může vůbec Bůh soudit, když všechno, všechno do posledního detailu o nás ví...

Bušek byl ve svém tvrzení jasnozřivý. Roku 1378, několik let po Buškově smrti, na pohřbu českého krále Karla, nazval v pohřební řeči Vojtěch Raňkův z Ježova Karla Otcem vlasti.

napsáno u příležitosti 700. výročí narození
českého krále Karla
prof. Karolina Adamová

Na nové varhany katedrály sv. Víta může přispět každý

Držitelé klíčů od korunní komory na svých setkáních od r. 2011 kromě jiného opakovaně podpořili myšlenku pražského arcibiskupa kardinála Dominika Duky na stavbu nových varhan pro svatovítskou katedrálu. Naše generace se právem může cítit jako dědic úmyslů těch, kteří se zasloužili o dostavbu katedrály v minulém století. Realizaci varhan by tak mohla být dostavba svatovítské katedrály (nejen) symbolicky dokončena a katedrála by se také díky existenci nástroje odpovídající kvality ještě zřetelněji zařadila do rodiny evropských katedrál, které jsou právem považovány za centra duchovního a kulturního dědictví.

Nadační fond Svatovítské varhany

Arcibiskupství pražské a Metropolitní kapitula u sv. Víta v Praze, již se péče o svatovítskou katedrálu svěčena, podnikly v nedávné minulosti přípravné kroky k realizaci projektu nových svatovítských varhan. Konkrétním vyústěním jejich činnosti byl v nedávné době vzniklý „Nadační fond Svatovítské

varhany“, který byl řádně zaregistrován (Městský soud v Praze, IČ 02794471), má funkční orgány a zřízen bankovní účet (č.ú. 2109930876/2700) a pravidelně se schází k přípravě dalších kroků. Pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka zveřejnil dne 16. června 2014 celý projekt při slavnostní bohoslužbě ve svatovítské katedrále.

Dispozice a nové architektonické řešení

Podle původních úmyslů stavitelů katedrály bychom rádi realizovali nové varhany, které by sloužily jako nástroj jak liturgický tak koncertní a které by byly schopné zvukově obsáhnout celý velký prostor katedrály. Umístěny by měly být na západní kruchtě katedrály pod rozetou, jak bylo při dostavbě zamýšleno. Vhodnost tohoto umístění byla v nedávné době potvrzena i akustickou zkouškou. V blízké budoucnosti bychom rádi oslovili několik renomovaných varhanářských firem a konzultovali s nimi návrh dispozice a architektonického řešení.

Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha je chrámem drahým celému českému národu. Stejně tak stavba nových varhan pro katedrálu není soukromou aktivitou několika jednotlivců či institucí. Naším přáním je, aby se jejich stavba stala v jistém smyslu dílem všech. Proto nabízíme všem možnost podílet se na jejich pořízení. Budeme vděční za jakýkoliv příspěvek.

- Příspěvek je možné poukázat na bankovní účet (č.ú. 2109930876/2700 – UniCredit Bank) Nadačního fondu Svatovítské varhany.

- Při poskytnutí potřebných údajů samozřejmě připravíme řádnou darovací smlouvu.

- Každý dárcce bude zapsán do kroniky dárců, kterou Nadační fond vede a která se stane „součástí“ nových varhan – bude uchována jako jeden z dokumentů, které jejich stavbu provázely.

Zdroj: svatovitskevarhany.cz

Česko je zemí knihomolů. Má nejvíce knihoven na světě.

Česká republika má další světové prvenství, z něhož se mohou radovat především vášniví knihomolové. Jak totiž zjistil průzkum provedený Nadací Billa a Melindy Gatesových, naše země disponuje nejhustší sítí knihoven na celém světě. Informoval o tom americký list The New York Times (NYT) s tím, že v Česku počet knihoven dokonce převyšuje počet základních škol.

Podle průzkumu disponuje Česko jednou knihovnou na každých 1971 obyvatel, což je čtyřikrát víc než evropský průměr a dokonce desetkrát víc než průměr ve Spojených státech.

Příčinou tak husté sítě knihoven je legislativa, která vznikla v Československu za první republiky. Za účelem posilování

národního vědomí totiž musela mít každá obec, od velkoměsta až po vesnici, svou vlastní knihovnu.

„Češi si vyvinuli velmi silný zvyk číst a i v dnešní době si ti, kteří navštěvují knihovny, kupují víc knih než ostatní,“ citují NYT ředitele Knihovnického institutu Národní knihovny Víta Richtera. Průměrně si jich takoví čtenáři ročně koupí 11 kusů. Zákon z první republiky se nezměnil ani v době nacistické okupace, za komunismu ani po nástupu demokratického režimu v roce 1990. Ke změně došlo až v roce 2001, a to z úsporných důvodů. V té době se v zemi vyskytovalo 6019 knihoven, nyní jich je asi o jedenáct procent méně.

Knihovny však neslouží pouze k půjčování knih. Během voleb se často mění v hlasovací místnosti s volebními urnami nebo slouží k různým kulturním akcím. Řada z nich pořádá vlastní čtenářské kluby, umělecké výstavy nebo nabízí počítačové kurzy.

Dějiny nekončí rokem 1989

Pouhá desetina učitelů na základních školách dovede výuku dějepisu až do současnosti, na středních školách se to povede

jen 15 procent kantorů. To jsou výsledky, které zjistila Česká školní inspekce. Žáci se maximálně dostanou k pádu komunismu, ale výuka následujících důležitých událostí takřka chybí.

Tyto dva články nás nutí k zamyšlení. Nabízí se jednoduchá cesta, dát do knihoven České republiky publikaci "Komunismus ve dvacátém století očima jejich obětí", autor politický vězeň Zdeněk Křivka a kol. Jak, ale přesvědčit kantory, aby si tuto publikaci nastudovali a vědomosti předávali žákům a studentům. Někteří kantoři automaticky studují totalitní komunistickou dobu 50. let minulého století, se studenty se zapojují do různých projektů, jiní nemají zájem ať z časových důvodů nebo jsou jiného smýšlení.

Je i na nás pamětnících, abychom předávali naše zkušenosti z této neblahé doby mladé generaci, aby se nám časem nevrátila jakákoliv totalita.

redakce Zpravodaje

Z ČINNOSTI POBOČEK

pobočka Karlovy Vary

předsedkyně pobočky Vlasta Preislerová na setkání u Věže smrti dne 7.března 2016. První dáma Ivana Zemanová si prohlédla i halu Věže s výstavními panely pojednávajícími o jednotlivých lágrech Jáchymovska. Odborným výkladem ji provázeli Vlasta Preislerová a Luboš Modrovič.

KARLOVARSKÝ KRAJ

JUDr. MARTIN HAVEL
HEJTMAN

V Karlových Varech 10. března 2016

Vážená paní předsedkyně,

dovolte mi, abych Vám touto cestou upřímně poděkoval za laskavé přijetí a milou pohostinnost, které se nám dostalo v rámci nedávné návštěvy prezidenta České Republiky pana Miloše Zemana a paní Ivany Zemanové v Karlovarském kraji.

Prosím Vás, abyste mé vděčné a srdečné uznání předala svým spolupracovníkům, kteří byli zapojeni do přípravy návštěvy a do koordinace samotného setkání. Mé poděkování patří také Vám za vřelé a přátelské provázení paní Ivany Zemanové s doprovodem.

Členové této vážené delegace mi tlumočili své kladné pocity, včetně obdivu nad výbornou organizací a atmosférou, kterou jsme jako pořadatelé celé akce vdechli. Věřím, že i pro Vás to byla zkušenost příjemná a stane se tak nezapomenutelnou vzpomínkou.

Těším se na další spolupráci a zůstávám s přátelským pozdravem.

Vážená paní

Vlasta Preislerová

Konfederace politických vězňů České republiky

Konečná 19

360 05 KARLOVY VARY

pobočka Náchod

pobočka Náchod a vedení města na pietním setkání dne 27. června 2016

pobočka Náchod a pieta 27. června 2016

pobočka České Budějovice

Poutní i lázeňské místo Dobrá Voda na Novohradsku

V Novohradských horách najdete na jihozápadním svahu dominantu lokality, poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Dobré Vodě u Nových Hradů, která je viditelná za jasného počasí až z Budějovicka či Třeboňska. Místní prostředí je vyhledávané pro svůj klid i přírodní scenérie.

Barokní stavba kostela byla vystavěna na terasce nad mírně radioaktivním pramenem, je zde do dvou malých kašen vyveden pramen čisté a mírně radioaktivní vody. Kostel byl postaven za vlády hraběte Karla Alberta Buquoye v letech 1708 - 1715 podle plánů neznámého autora (autorství bývá nejčastěji připisováno K. I. Dienzenhoferovi).

Interiér kostela zdobí vzácné nástropní malby pocházející z roku 1729, částečně přemalované při opravě v roce 1888. Na hlavním zlateném oltáři

v interiéru kostela je zasazena kopie obrazu ze Štýrského Hradce - obraz P. Marie Těšitelky. Vybavení je původní z 18. století. Ke kostelu přiléhá trojramenný ambit s věžičkami.

U kostela najdeme také jedno ze zastavení naučné stezky Paměti Novohradska.

Dobrá Voda byla pro svou mírně radioaktivní vodu a polohu lokality s nejčistším vzduchem v Čechách vyhledávána jako lázeňské místo. Léčivé účinky vody z radioaktivního pramene byly objeveny již v 16. století.

pobočka Liberec

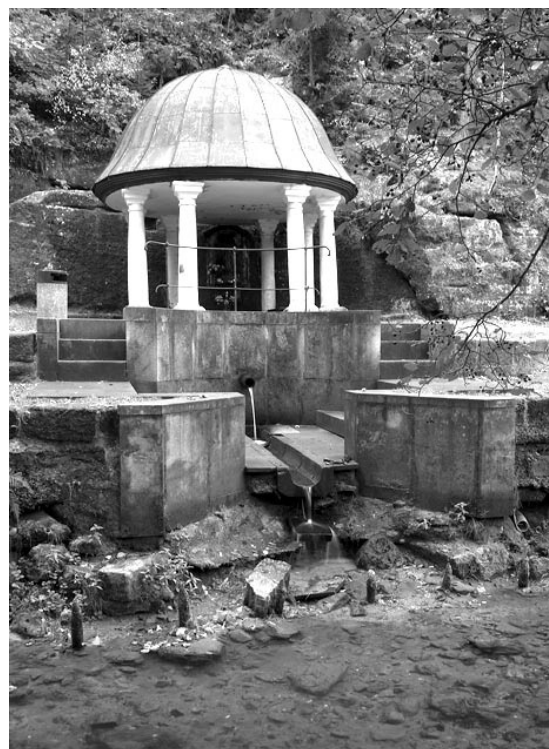
Zdislavina studánka

Zdislavina studánka se nachází pod zámek Lemberk na Liberecku. Podle legendy ji sv. Zdislava používala k léčení očních nemocí.

Zápisy v Dalimilově kronice tvrdí, že Zdislava pomocí pramene pomáhala navracet zrak slepým, ale hlavně malomocným, lidem s kožními chorobami, chromým a jinak vážně nemocným. To bylo údajně částečně možné díky namočené nízké koncentraci boraxu ve studánce, který působí antibakteriálně.

Pramen léčivé vody zdobí empírový gloriol s osmi toskánskými sloupy. Místní obyvatelé dodnes věří v léčivé účinky vody ze Zdislaviny studánky, a proto si k ní přicházejí pro vodu. Protipólem k léčivé vodě ze studánky je asi 300 metrů vzdálené tmavé jezírko s přilehlou jeskyní. Voda v jezírku charakterizuje mrtvou vodu. Těsná blízkost živé i mrtvé vody má velký význam pro přírodní léčitelství.

Cestu k zámku lemují lípy, které zde byly vysázeny před mnoha sty lety. Když alej opustíte a dáte se směrem doprava, vyjdete na Vrch-nostenský ovocný sad, odkud je nádherný výhled na nejvyšší horu Lužických hor Luž. Za zmínku stojí také vodárenská věž z roku 1734, která se nachází pod hradem. Postavil ji pražský mistr Jakub Schedl na žádost tehdejšího majitele panství Filipa Josefa Gallase.

pobočka Litoměřice

Česko si připomnělo Miladu Horákovou a další oběti komunismu

V pondělí 27. června si na vzpomínkové akci připomněli i v Lovosicích smrt statečné ženy a jejích druhů, které v roce 1950 popravili komunisté po vykonstruovaném procesu. K letošnímu 66. výročí smrti Milady Horákové byl uskutečněn u pamětní desky na ZŠ Všehrdova pietní akt, kterého se zúčastnili členové Konfederace politických vězňů Růžena Šubrtová, Věra Volná a Stanislav Volný, starosta města Lovosice Milan Dian a místostarosta Vladimír Šuma a další lovosičtí občané. Čestnou stráž u pamětní desky stáli lovosičtí skauti. Vzpomínku na

doktorku Miladu Horákovou a další oběti zinscenovaných justičních procesů přednesl soudní předseda litoměřické pobočky KPV Stanislav Volný. Ještě za doby trvání komunistického režimu byli tito lidé rehabilitováni. Oběti byly uctěny rovněž minutou ticha a zazněla státní hymna, Zúčastnění k desce položili věnce a květiny. Hudba na závěr zahrála ještě píseň Čechy krásné, Čechy mé jako připomenutí lásky vězňů k vlasti. Podobné piety se za účasti členů KPV uskutečnily i v Litoměřicích a Roudnici nad Labem. hz

V Litoměřicích si připomněli památku obětí komunismu

Památku obětí komunistického režimu si v podloubí litoměřické radnice u bronzové pamětní desky připomněli členové litoměřické organizace Konfederace politických vězňů, skauti, obyvatelé města a jeho představitelé. "Připomínáme si 66. výročí politických justičních vražd spáchaných zločinným komunistickým režimem na Janu Buchalovi, Závěši Kalandrovi, Oldřichu Peclovi a Miladě Horákové. Tito popravení a řada dalších obětí byli rehabilitováni ještě komunistickými soudy, které tak přímo potvrdily, že byly spáchány justiční vraždy, za které dosud nebyl nikdo potrestán," uvedl ve svém projevu předseda litoměřické organizace Konfederace politických vězňů Stanislav Volný. Stejně jako starosta Litoměřic Ladislav Chlupáč zdůraznil, že je naší povinností zločiny proti lidskosti spáchané komunistickým režimem připomínat.

27. 6. 2016

Vážení přítomní!

Dnešní vzpomínkovou akcí si připomínáme „DEN POLITICKÝCH VĚZŇŮ Komunistického režimu a oběti politických justičních vražd.

27. červen 2016 je 66. výročí politických justičních vražd, spáchaných zločinným komunistickým režimem na Janu Buchalovi, Závěši Kalandrovi, Oldřichu Peclovi a pro zotřetí trestu byla popravena jako poslední Dr. Milada Horáková.

Tito popravení a generál Heliodor Píka, / který byl popraven 21.6. 1949/ a řada dalších obětí byli rehabilitováni ještě komunistickými soudy, které tak přímo potvrdili, že spáchali justiční vraždy, za které dosud nebyl nikdo potrestán.

Je naší povinností zločiny proti lidskosti spáchané komunistickým režimem připomínat.

Prosím, abychom položením květin a věnečků minutou ticha uctili památku všech obětí zločinného komunistického režimu v letech 1948 - 1989 .

Děkuji za účast.

Růžena Šubrtová

pobočka Prostějov

Vzpomínka na Dr. Miladu Horákovou

Od roku 2004 je 27.červen dnem památky obětí komunistického režimu. Před 66 lety, v roce 1950 v tento den ve 4:40 byly čtyři tmavě oděné postavy vyvedeny na dvůr pankrácké věznice, kde u zdi stály dvě šibenice.

Ve 4:40 hodin začal svou povinnost konat popravčí. Jako první šel Závěš Kalandra, bývalý novinář. Druhý JUDr. Oldřich Pecl, třetí Jan Buchal, bývalý štábní strážmistr SNB. Záměrně jako poslední, aby se dívala na ostatní umírající, přišla na řadu Dr. Milada Horáková. Po půl šesté vystoupila na lešení a její poslední slova byla: „Padám, padám...tento boj jsem prohrála, odcházím čestně, miluji tuto zem, miluji tento lid...budujte mu blahobyť. Odcházím bez nenávisti k Vám... Přejí Vám to, přejí Vám...“ V 5 hodin 38 minut byl její život násilně ukončen a už se nedozvíme, co ještě chtěla říct.

V procesu s Miladou Horákovou 4 životy úplně vyhasly, 4 odsouzení dostali tresty těžkého žaláře na doživotí a 5 dostalo tresty odnětí svobody od 15 do 28 let. Provinili se tím, že se v letech 1948 – 1949 scházeli, debatovali o současnosti, uvažovali o jejím řešení a byli v písemném styku se svými kolegy v zahraničí (P. Zenklem, H. Ripkou, A. Kvapilovou a R. Pelantovou, kteří odešli do exilu).

Hlavní příčinou však bylo, že jejich přesvědčení bylo nekomunistické! Československá STB byla snaživým žákem sovětského experimentu a poradců a jak sami přiznali při vyšetřování Tony Kleinerové, které několikrát rozbili obličej do krve, že rozsudky už jsou stejně připravené – ať se přizná, či nikoliv. Postup ministerstva spravedlnosti a státní prokuratury byl posvěcen ÚV KSČ.

V 50. a 60. letech takto probíhala likvidace politických protivníků vládnoucího režimu. 248 osob bylo popraveno v politických procesech. 205 486 vězněno, 4 500 zemřelo ve věznicích nebo vyšetřovacích vazbách. V neposlední řadě oběti okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy v letech 1968 – 1969.

Prosím, přičiňme se každý sám za sebe, aby nemuseli přijít další Palachové a Opletalové. Všechny oběti komunistického režimu byly bytostmi vroucně milující své nejbližší, svou vlast, demokracii a svobodu. Ani dnes není demokracie a svoboda samozřejmostí. My ji máme. Naučme se ji mít rádi, chránit si ji.

V době procesu se skupinou Milady Horákové žádná demokracie nebyla. Na její záchranu posílaly své protesty světově známé osobnosti, mezi nimi Einstein, Churchill, Kardinál Griffin a další. O milost prezidenta žádal její tatínek s dcerou Janou. Prezident Gottwald chvíli váhal, po dohodě s komunistickým vedením 24. června trest smrti pro Dr. Horákovou podepsal. Žádosti o milost třem zbylým odmítl už dřív.

Už třetím rokem absolvujeme s dcerkou cestu do Prahy, kde se koná pietní památka obětí komunismu na Újezdu v 10 hodin. Ve 14 hodin ve věznici Pankrác, na místě, kde se popravovalo, stojí velký kříž, u kterého probíhá pieta Dr. Milady Horákové, vše za účasti bývalých politických vězňů, pozůstalých po nich, zástupců vlády, duchovních a politických stran.

Jsou to dojemné chvíle plné lásky, lásky k bližním, kde nechybí odpuštění a pokora.

Dr. Horáková, jediná žena s trestem smrti u nás, byla velkým vzorem pro mého manžela Dobroslava. V roce 1952 si (taky) vyslechl rozsudek státního soudu, 25 let odnětí svobody. On započal tzv. trestní činnost jako mladistvý. Podle tehdejšího zákona „nemohl“ dostat trest smrti. Jeho svíčka života dohořela taky 27. června před třemi lety.

Věnujte vzpomínku, prosím, statisícům obětí totalitního komunistického režimu, kterým už dávno byla drahá vlast, demokracie a svoboda.

24. 6. 2016

Medarda Pustajová
pro Prostějovský deník.

pobočka Benešov

Královnina studánka

Studánka nese jméno Královnina podle královny Žofie, druhé manželky českého krále Václava IV. Podle pověsti se tady zastavila, aby se napila cestou na Točník. Spadl jí prsten z ruky do studánky a už ho nikdy nenašla a ani nikdo jiný. Prsten dal prameni zázračnou moc a sílu. Kdo se tady napije, ten se uzdraví a ještě zbohatne.

Nachází se u obce Hředle na Benešovsku na turistické trase Po stopách českých králů, po které můžete dojít k nedalekým hradům Točník a Žebrák.

pobočka Vsetín

Pramen Stračka

od kostela v obci Zašová, okres Vsetín.

Z úbočí stráně zde vyvěrá pramen výborné vody. Kronika vypráví o mnoha případech uzdravení na přímlovu P. Marie po užití vody ze Stračky. Areál Stračky byl upraven r. 1895, kdy byla ve stráni zřízena jeskyňka se sochou P. Marie. Následovalo několik dalších úprav, až do současnosti.

Stračka je dle pověsti, místem zachránění rytíře, smrtelně raněného v boji. Legenda vypráví o křesťanském rytíři pronásledovaném Tatary, který tři dny a tři noci bloudil v hlubokých lesích, až na smrt unaven poklekl a vroucně se modlil k Panně Marii. Když pak únavou usnul, viděl ve snu Matku Boží s děťátkem na ruce, jak mu spouští svou levou rukou šňůru, aby se jejího konce chytil a kráčel za ní. Když procitnul, zjistil, že je v neznámé krajině, kde se uprostřed lesíků a močálů pásli čápi a jiné vodní ptactvo a tu a tam bylo vidět chaloupku. Rytíř z vděčnosti za záchranu učinil slib, že postaví kapličku a daruje do ní obraz Panny Marie té podoby, v jaké se mu ve snu zjevila. Některé verze legendy příběh umístily do jiné doby, podstata však zůstává zachovaná.

Stračka se nachází asi čtvrt hodiny pěšky severně

pobočka Uherské Hradiště

Zlínský kraj se bude podílet na obnově věznice v Uh. Hradišti

Zlínský kraj se bude účastnit obnovy bývalé věznice v Uherském Hradišti. Zastupitelé dnes schválili účast hejtmanství na memorandu o spolupráci ohledně budoucího využití objektu. Kraj je připraven spolupracovat na vybudování budoucího muzea totalitních režimů. Stejný zájem má i Uherské Hradiště, které podle starosty a krajského zastupitele Stanislava Blahy (ODS) bude memorandum teprve projednávat.

Mezi signatáři memoranda mělo být původně i ministerstvo financí, podle Blahy mezi partnery nakonec nebude. Memorandum by měla podepsat ministerstva kultury a spravedlnosti, uherskohradištský okresní soud, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM) a zmíněná uherskohradištská radnice a Zlínský kraj. Pro účast v něm hlasovali všichni přítomní krajští zastupitelé s výjimkou tří komunistů, kteří se zdrželi.

Memorandum vypracoval ÚZSVM po květnové návštěvě ministra financí Andreje Babiše (ANO) a ministra kultury Daniela Hermana (KDU-ČSL) v Uherském Hradišti. Babiš při prohlídce věznice slíbil, že na rekonstrukci věznice peníze najde. Po opravě by zde měl být památník obětí komunismu a areál by se měl stát sídlem státních institucí v čele s okresním soudem, který věznici momentálně spravuje.

Ministerstvo spravedlnosti nedávno označilo objekt za nepotřebný. Okresní soud bude podle předsedkyně Hany Kurfiřtové po příslibu opravy věznice a jejího využití i pro soud souhlasit s převodem areálu na ÚZSVM. Náklady na rekonstrukci jsou odhadovány na stamiliony korun, mluví se o částkách od 300 milionů po miliardu.

ÚZSVM by podle Babiše měl vyhotovit novou studii využití bývalé věznice, kde by se počítalo s umístěním institucí i s památníkem. Podle ministra financí by zdroj financování opravy mohl být znám do konce roku.

Nápravné zařízení v centru města přijalo první delikventy krátce po svém vzniku na konci 19. století. Znamé se stalo hlavně kvůli krutým metodám vyšetřovatelů komunistické Státní bezpečnosti vůči politickým vězňům v 50. letech minulého století. Věznice sloužila svému účelu do roku 1960. V budově byly následně kanceláře a sklady, potom byla prázdná a chátrala.

Další záměry využití se neuskutečnily, a to včetně nápadu z 90. let minulého století, kdy se uvažovalo o obnovení věznice a vzniku justičního areálu. Budovu se pak pokusila od ministerstva získat zpět radnice, ale neúspěšně. Objekt nyní spravuje okresní soud, který jeho část využívá k uskladnění spisů.

Autor: ČTK, 29.06.16

pobočka Klatovy

27. 6. - Den památky obětí komunistického režimu

27. června 1950 byla popravena Milada Horáková a další odsouzení z velkého politického procesu, zinscenovaného komunistickou mocí v tehdejším Československu. V následných procesech bylo odsouzeno ještě přes šest set dalších lidí. Komunistická perzekuce se začala rozjíždět již mnohem dříve a měla na kontě už předtím první zavražděné, například generála Heliodora Píku (popraven v červnu 1949), kněze Josefa Toufara (byl ubit k smrti a zemřel 25.2.1950) a další.

Den památky obětí komunistického režimu si Klatované připomněli v pondělí 27. června 2016 v Hostašových sadech u sochy Smutné paní.

Stáří ty moje zlaté

Jsem starej a jsem tomu rád. Nikoliv proto, že - jak známo - je právě stáří zaručeným prostředkem proti úmrtí v mladém věku, a ani kvůli škodolibé radosti, kterou pocituji, když mladí spěchají ráno do práce a já vím, že z části svého honoráře musím financovat můj důchod. Ne, ne, je to kvůli povědomí, že hodně z toho, co je pro většinu mých spoluobčanů nezažitou historií, je pro mě historií zažitou a že jsem proto schopen posoudit, jak se ta historie často opakuje, což sice skrývá určité nebezpečí, že se na tomto světě začnu nudit, ale zase už často vím, jak ta která záležitost půjde dál.

Samozřejmě, že ledacos se už asi opakovat nebude. Proto jsem také rád, že třeba vím, jak chutná opravdové jablko nebo jahoda, že pamatuji dobu, kdy byly opery inscenovány tak, jak je napsali jejich autoři a nikoliv podle toho, co se zrodilo v mozku

jakéhosi potrhleho avantgardního režiséra, že jsem byl svědkem divadelních představení, ve kterých nejezdil Švanda dudák na motorce a Richard III. na barelu od nafty, že jsem mohl cvičit na sletě, který organizovala Provazníková, že jsem viděl hrát Bicana i Masopusta, Petra Ustinova i Jana Wericha, Záborského i „sbornou“, Armstronga i rudoarmějce na garmošku.

Jiné zábavné události se oproti tomu vracejí v mírných obměnách. Příkladně hrozně rád pozoruji uspořádávání svobodných voleb. Těch se účastní tzv. voliči, subjekty, o kterých Winston Churchill svého času prohlásil, že jsou největším nebezpečím pro demokracii. Měl jsem možnost je pozorovat v akci již v šestačtyřicátém, kdy si svobodně zvolili své pozdější vrahy. Na další volby tohoto druhu si pak trpělivě počkali ca. čtyřicet let a od té doby svoji volbu masochisticky potvrzují, i když již nikoli

v potřebném množství. Pozorovat to je celoživotní zábava, a to nejen u nás.

Ve stejném období třeba Němci, ještě vyžděšení svojí geniální volbou z třiatřicátého, volili zkraje docela rozumně. Pak ale přišla událost zvaná sjednocení a s ní pár milionů nových voličů a bohužel i pár bohatýrů(ek) o funkce se ucházejících. Od té doby zemi vládne podivná směsice zoufalců pozvolna likvidujících státní správu, justici, policii, dopravu, školství, zdravotnictví, no zkrátka všechno. Za což se jí voliči odměňují poslušným odevzdáváním hlasů. Tato selanka sice teď pravděpodobně skončí – neschopnost řešit nejen uprchlickou krizi, ale vůbec cokoli, je příliš očividná – ale volič zřejmě zareaguje zvolením nějakých extrémních dobráků, kteří opět zavedou rasové zákony a podobné radovánky, čímž se kruh uzavře. Právní stát se zase na chvíli rozloučí jako již mnohokrát a my všichni budeme zase diváky za plotem.

Tak jako třeba hned po druhé světové válce, kdy se právní stát u nás poděkoval dřívě, než stačil vzniknout. Bylo to v Praze a to poděkování mělo podobu esesáka pověšeného hlavou dolů a pomalu opékaného na mírném ohni. Ten si to možná zasloužil, ale všechno to, co známe pod pojmem právo, přitom, jakož i v únoru o pár let později, plakalo někde v koutě.

V Německu začala likvidace právního státu později, když jistý Helmut Kohl, svého řemesla spolkový kancléř, přistižený

při ilegálním financování své partaje odmítl spolupracovat s vyšetřující exekutivou a nebyl za to zavřen ani jinak popotahován. A národ, který je podle ústavního práva povinen se v takových případech vzbouřit, to neudělal. Tím se odstartovala určitá automatika a dnešní kancléřka uznává zákony jen, když se jí to hodí, a zřejmě připravuje nenásilný přechod k monarchii, neb o sobě začíná mluvit v množném čísle; viz její nedávný výrok „My to zvládneme“.

Ale trochu optimismu nakonec, – v této souvislosti se děje něco neuvěřitelného. Nechtěl bych to zakřiknout, ale vypadá to, že jedna evropská země i během současné uprchlické krize respektuje evropské dohody a zákony uprchlictví se týkající a vyvíjí i určitou iniciativu na řešení, aniž by ztratila smysl pro realitu. Ta země se jmenuje Česká republika, ale je bohužel tak mrňavá, že ji za to ti větší v čele s rozzuřenou bývalou sekretářkou FDJ vhodnými – pravděpodobně ekonomickými – opatřeními přivedou ke změně názoru.

Ale radost z toho na ta svá stará kolena stejně mám, je to něco nového. Radost skoro jako kdyby – volně podle Nohavicy – Slávie někdy porazila Barcelonu.

Karel Pokorný, starosta

Ilustrace: Ivan Plíhal

pobočka Žďár nad Sázavou

Den Jana Buly.

Za účasti předsedy pobočky Karla Linharta a spolubratrů si v Jihlavě účastníci připomenuli nevinného člověka, který se před 64 lety stal jednou z obětí komunisty vykonstruovaného procesu.

Vzpomínka na pátera Jana Bulu začala přednáškou emeritního děkana Filozofické fakulty Univerzity Karlovy doc. Michala Stehlíka v aule Vysoké školy polytechnické. Následoval pietní akt u památníku obětí politických procesů. Vzpomínku zakončila mše v Rokytnici nad Rokytnou, kde Jan Bula jako kněz sloužil.

Jan Bula (24. června 1920, Lukov – 20. května 1952, Jihlava)

Jan Bula byl jednou z obětí justičních vražd, které komunistický režim spáchal v rámci tzv. babických procesů. V únoru roku 1951 jej kontaktoval Ladislav Malý, jeho někdejší spolužák z gymnázia. Tvrdil Bulovi, že unesl z internace pražského arcibiskupa Josefa Berana a chce jej převést přes hranice. Zároveň tvrdil, že arcibiskup se před přechodem hranic chce vyzpovídat. Krátce nato byl P. Bula před spoluprací s Malým varován P. Janem Podveským, farářem z Jaroměřic nad Rokytnou, pro podezření, že je agentem provokatérem, řízeným StB. Dne 28. dubna 1951 Malému sdělil, že s ním spolupracovat nebude, a dva dny nato byl zatčen. Po zamítnutí žádosti o milost byl Jan Bula 20. května 1952 oběšen v Jihlavě.

V roce 1990 byl posmrtně rehabilitován. Katolická církev zahájila řízení o jeho blahořečení. V lednu 2015 došlo k zapečetění obálek k přípravě blahořečení ve Vatikánu.

kostel sv. Jana Křtitele
Rokytnice nad Jizerou

pobočka Hodonín

POUTNÍ MÍSTO MARIÁNSKÁ HORA

První písemné zmínky o srazech poutníků putujících do Maria-Zell v Rakousích, zde na Mariánské hoře, jsou z roku 1780. Od léta 1846 až do roku 1880 vodil poutníky zbožný Leopold Fiala. Putování začalo o svatodušních svátcích, s noclehy po stodolách nebo sálech hostinců, pěšky, bosí, boty přes rameno. Na zádech v ranečku bochník chleba a trochu vařiva. U známých studánek si poutníci vařili skromnou stravu. Cesta kolem 700 km tam a zpět trvala 21 až 23 dnů, z čehož 1 den byl na prohlídku císařského města Vídně a 2 až 3 dny na vlastní pouť v Maria-Zell. Převážný počet dnů se putovalo.

Slavné poutě se zde konají od r. 1885, kdy je ustanovil hradecký biskup Josef Jan Hais k počtu 1000. výročí smrti sv. Metoděje. Tehdy se zde sešlo na 50 000 poutníků a 42 kněží. Rok co rok se zde v neděli po 8. září (slavnost Narození Panny Marie, jíž je kostel zasvěcen) scházejí zbožní poutníci nejen z dolnočermenské farnosti, ale i ze širokého okolí.

Město Lanškroun

Jarmila Srncová, Hodonín

pobočka Chrudim

pamětnice Ludmila Severinová vzpomíná na skupinu Silver A

Uprostřed noci přistáli nedaleko Poděbrad tři členové skupiny Silver A, která se měla podílet na likvidaci říšského protektora Reinharda Heydricha. Měli seskočit u Pardubic, poblíž obce Vyžice u Chrudimi, ale kvůli špatné navigaci seskočili u 40 kilometrů vzdálené obce Senice u Poděbrad. Radista Potůček od 15. ledna 1942 začal odesílat a přijímat radiostanicí Libuše mnoho šifrovaných depeší. Vysílal je z lomu Hluboká u Miřetic nedaleko později zlikvidované obce Ležáky. Cesta z Anglie až do Pardubic nedopadla ani pro jednoho z výsadkářů dobře. Nacisté totiž po květnovém atentátu

na Reinharda Heydricha rozpoutali usilovné pátrání, kterému se dalo jen těžko uniknout. V souvislosti s působením skupiny byla Němci 24. června 1942 vypálena obec Ležáky.

Ludmila Severinová, učitelka němčiny vzpomíná na svou žákyni Marii Hrubou, pro kterou si přijelo do školy gestapo a od té doby zmizela. Ostatní děti poslali do vyhlazovacích táborů, rodiče popravili. Domů se vrátily jen sestry Štulíkovy, byly dány na převýchovu do Německa.

Sama Ludmila neměla život jednoduchý. Manžela jí na 7 let zavřeli komunisti, nebyl jejich stoupencem. Je obdivuhodné vzhledem k jejímu věku, jak se snaží připomínat obě totality nacistickou i komunistickou. Za pobočku jí za její práci patří velký dík.

R. Popílková, R. Tomášková a E. Vlčková

pobočka Nový Jičín

Pietní akt připomněl lidem popravu Milady Horákové

(Kopřivnické noviny č. 26/2016 ze dne 30. 6. 2016)

Jedním z řečníků na krátkém pietním aktu u příležitosti výročí popravu Milady Horákové byl předseda pobočky Konfederace politických vězňů Zdislav Zíma.

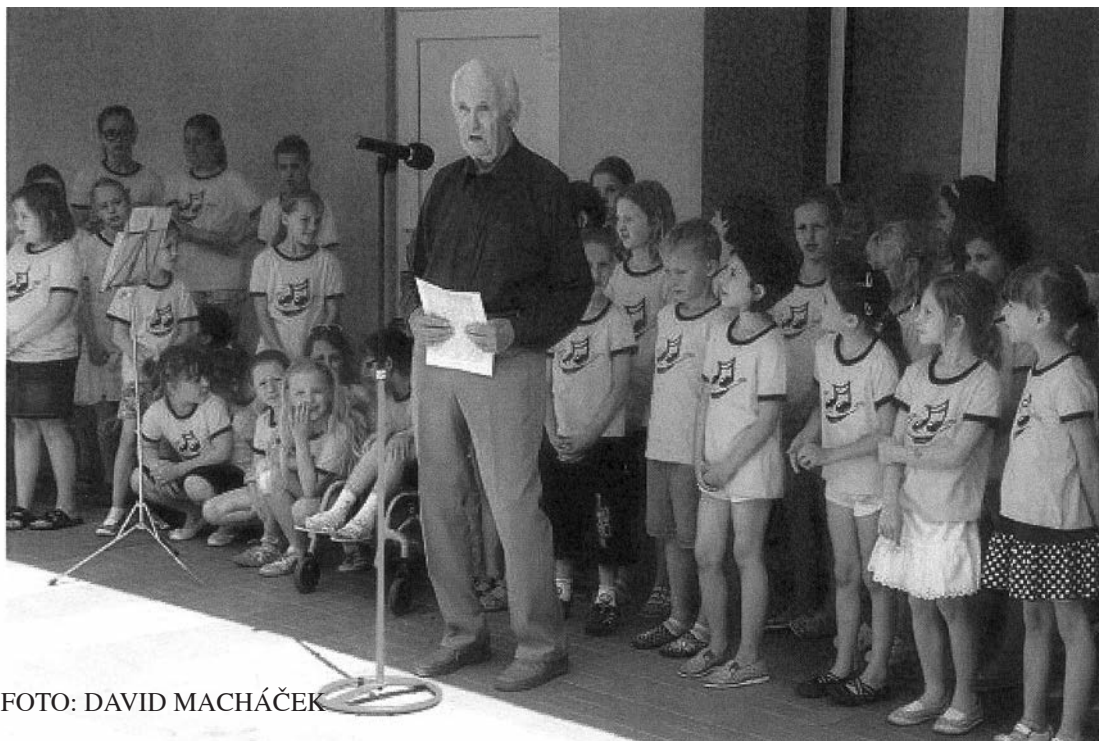

FOTO: DAVID MACHÁČEK

Kopřivnice (dam) – Jen několik lidí si při tradičním pietním aktu u školy nesoucí její jméno připomnělo osobnost dr. Milady Horákové. Poslankyně a feministka byla popravena 27. června 1950 po vykonstruovaném procesu, kdy jí komunistická justice kladla za vinu protistátní spiknutí a velezradu. Před položením kytic u pamětní desky na budově školy krátce promluvil starosta Kopřivnice Miroslav Kopečný a člen Konfederace politických vězňů Zdislav Zíma. Oba se zmínili, že nespravedlnosti minulosti, jakou byla i justiční vražda Milady Horákové, je třeba připomínat i v dobách, kdy společnost zaměřuje svou pozornost především na aktuální problémy. Krátké pietní setkání orámovalo vystoupení pěveckého sboru ZŠ Milady Horákové.

Zdislav Zíma, pob. Nový Jičín

ŽILI A ŽIJÍ MEZI NÁMI

brig. gen. Josef Bryks

(narozen 18. 3. 1916 v Laštanech jako sedmé z osmi dětí rolníka)

V červnu 1935 maturoval na Obchodní akademii v Olomouci. Byl odveden a svou vojenskou kariéru zahájil u dragounů, když narukoval do příjímače u Dragounského pluku 5 v Košicích. Následně absolvoval důstojnickou školu v Pardubicích. Po jejím absolvování se rozhodl pro dráhu vojáka z povolání. Studoval na Vojenské akademii v Hranicích a v průběhu studia přešel do oddělení letectva. Po ukončení akademie v hodnosti poručíka letectva a s kvalifikací leteckého provozovatele v roce 1937 byl zařazen k 5. pozorovací letce Leteckého pluku 2 v Olomouci. Následně absolvoval aplikační kurz v Prostějově, při němž prodělal pilotní výcvik. Ke své jednotce - 33. stíhací letce nastoupil 30. září 1938, v době, kdy vrcholila mnichovská krize. V roce 1940 se rozhodl pro odchod do

meckého zajetí. V roce 1945 se dočkal osvobození.

V červenci 1945 se podruhé oženil s úřednicí Gertrudou Roseovou a 6. října 1945 se vrátil do vlasti. V roce 1948 byl zatčen a odsouzen na 10 let těžkého žaláře, za plánovaný útěk v roce 1950 k 20 letům, ke ztrátě vyznamenání a čestných odznaků a degradován.

V noci z 11. na 12. srpna 1957 zemřel ve vězeňské nemocnici dolu Rovnost v Ostrově nad Ohří. Dne 29. května 1991 byl mimořádně povýšen **do hodnosti plukovníka v. v. in memoriam**.

Dne 4. června 1994 byla odhalena pamětní deska v jeho rodišti u rybníka v Bělkovicích-Laštanech. V roce 2005 mu byla odhalena na domě v Olomouci, ul. Hanáckého pluku 15, pamětní deska a současně obdržel "Cenu města Olomouce" za hrdinství a odvahu ve 2. světové

ciziny, kde byl zatčen pro nedovolený přechod hranic.

Podařilo se mu však uprchnout do Francie, kde byl zapsán u čs. jednotky jako pobočník. Pod vlivem válečných událostí odplul do Anglie. Dne 17. června 1941 byl nad nepřátelským územím sestřelen a upadl do ně-

válce. Dne 28. října 2006 mu prezident České republiky Václav Klaus udělil za zásluhy o obranu a bezpečnost státu a vynikající bojovou činnost in memoriam Řád bílého lva II. třídy vojenské skupiny.

V roce 2003 vyšla kniha Naděje a beznaděje, kterou napsala jeho žena Trudie Bryksová.

Josef Cink

Gentlemanu žurnalistiky by bylo devadesát

Jiří Ješ, politický vězeň, hudební publicista a novinář by se v červnu dožil devadesáti let.

Po únorovém převratu 1948 byl Jiří vyloučen ze studia a v letech 1948-49 a 1951-55 poznal na vlastní kůži tvrdou realitu komunistických žalářů.

V polovině padesátých let se usadil v Liberci, kam byla mezitím vystěhována z Prahy jeho „buržoazní“ rodina, a posléze zde i uprostřed všeliké diskriminace našel smysluplné působiště jako organizátor koncertů vážné hudby a později i jako hudební publicista.

Jiří Ješ byl personifikací pojmu „nezávislý novinář“. Nebyl poplacen žádné straně, zájmové kategorii ani ideologii a dění a jeho aktéry hodnotil prizmatem vlastního kritického postoje opřeného o věcné argumenty a vycházejícího z důsledného demokratismu.

Zdroj: Lidové noviny

Vzpomeňme 130. výročí narození Jana Masaryka

Kdo by z nás „odrostlejších“ věkového mládí si nepamatoval a v duchu ještě neslyšel tu známou znětku z beethovenovy páté Osudové symfonie ••• (ta ta ta bum) a následující hlášení: „Volá Londýn...“ Ano, s nábožným napětím jsme tajně a pod výhrůžkou trestu smrti poslouchali povzbuzující slova Jana Masaryka v jeho týdenních politických relacích z londýnského rozhlasu. V těch nejtěžších a nejkrutějších dobách nacistické heydrichiády nás jeho hovory držely mnohdy nad vodou a dávaly sílu a víru konečného vítězství nad nacistickým zlem. Jako léčivý balzám či osvěžující doušek živé vody, působila na nás tenkrát jeho klidná, povzbuzující slova:

„Při jménu, které nosím, Vám prohlašuji, že tento boj nevzdáme, že tento boj vyhrájeme a že pravda zvítězí!!!“

Není sporu, že projevy Jana Masaryka, nositele tak úctyhodného a proslaveného jména svého otce, byly československému lidu mocnou vzpruhou v době nacistického utrpení.

Ale to jsme tenkrát netušili, že za pouhé čtyři roky nás čeká opět ztráta svobody a neméně menší zlo komunistického teroru. Přichází rok 1948, kdy běsnící komunistická krutovláda tak tvrdě a bezohledně zamíchá se životy statisíců lidí. Jan

Masaryk k této situaci říká: *“.... komunisté chtějí beztrždní společnost. No prosím! Jenže první věc, kterou udělají když se dostanou k moci je, že nejdřív začnou šlapat lidem na paty. A pak jim ukážou moc tím, že je vyhodí z práce, pošlou do vězení, do koncentráku. A když ani potom neuvěří v jeho jedinečnost, tak je likvidují totálně. A ten kdo jich likviduje víc, je důležitější a tak místo beztrždní společnosti nakonec udělají beztrždní hřbitov...”*

Snad právě pro tuto pravdu musel Jan Masaryk zmizet z politického života. A tak se 10. březen 1948 stává smutným, skličujícím a varujícím mementem, kdy byl za záhadných a dosud ne

zcela jistě prokázaných okolností ukončen život tehdejšího ministra zahraničí ČSR. Pravdou zůstává, že patřil ke skvělým a nadějným osobnostem politického dění. A vůbec nic se nemění na této tragické události, zda byl Jan Masaryk svržen z okna násilím či byl k zoufalému skoku dohnán, jako jelen uštván k smrti smečkou zdvořelých psů. Pochybnosti mohou být jen o tom: Jak vrazi vykonali své dílo!!

Připravil Jaroslav Krásný, Žďár nad Sázavou

Nekrolog Mons. Josefa Valeriána

Za OP KPV Žďár nad Sázavou a za celou KPV ČR se ve smutečním projevu rozloučil s milým a vždy obětavým bratrem předseda Žďárské pobočky Karel Linhart.

Mons. Josef Valerián

Narodil se 15. března 1925 ve Zbořovicích, mládí prožil v Boskovicích. Na kněze byl vysvěcen 5. července 1949 v Brně.

Jako kaplan byl poslán k faráři Janu Podveskému do Jaroměřic nad Rokytnou. Kněží odtud dojížděli mimo jiné vypomáhat se zpovídáním do nedaleké Rokytnice nad Rokytnou, kde byl farním administrátorem P. Jan Bula.

V Babicích došlo 2. července 1951 k zastřelení funkcionářů MNV (viz případ Babice) a následnými represemi bylo postihnuto i několik katolických kněží, kteří se zastřelením funkcionářů neměli nic společného. Jakožto „babičtí vrazi“ byli zatčeni i P. Podveský a P. Valerián. Poté, co P. Valeriánovi nebylo nic prokázáno, byl odvezen do internačního kláštera Želiv a následně Hájek, kde prožil dva roky. Po propuštění byl poslán k PTP do Komárna.

Později mu bylo umožněno působit v duchovní správě jako kaplan ve farnosti Ořechov. Následně byl přeložen do Jihlavy, pak do Tišnova. V Tišnově byl v roce 1962 opět zatčen, a rok nato

byl odsouzen za „verbální podvracení republiky“ na dva a půl roku. Po propuštění pracoval v civilních zaměstnáních. Do duchovní správy se mohl vrátit až v roce 1968, kdy byl ustanoven farářem v Lanžhotě. Z Lanžhota byl v roce 1976 přeložen na Moravec, kde působil jako

farář do května 2015 a téměř 20 let spravoval farnost Strážek.

V roce 2000 ho papež Jan Pavel II. jmenoval kaplanem Jeho Svatosti a v roce 2007 mu brněnský biskup Vojtěch Církle udělil za obětavou kněžskou službu medaili sv. Petra a Pavla.

Poslední rok života strávil v Charitním domově důchodců pro kněze na Moravci. Zemřel 27. března 2016 - na Hod Boží velikonoční, v nemocnici v Novém Městě na Moravě.

Jaroslav Krásný

Nejvyšší vyznamenání dostal generál Peřina od prodavačky

Před deseti lety jsme začali vysílat dokumentární cyklus Příběhy 20. století. A před deseti lety také kdosi zemřel: František Peřina. Legenda československého letectva, četař Rinope, jak mu říkali ve Francii, nebo Peřina, jak ho dodnes znají v britské RAF.

František Peřina se narodil 8. dubna roku 1911 v Morkůvkách u Břeclavi. V roce 1929 šel sledovat letecké dny, kde se předváděl jako akrobat jeho jmenovec Peřina. František si v tu chvíli řekl: „Toto je můj budoucí job!“

Za pár let už sbíral medaile na zahraničních leteckých závodech. Vynikal jak v akrobacii, tak ve střelbě. Ze 100 výstřelů měl přesných 60, což bylo na tu dobu zcela výjimečné. Dva měsíce před začátkem války se oženil, vzal si dceru hospodského Annu Klimešovou. Dva dny po svatbě utekl přes hranice do Francie, kde vstoupil do Cizinecké legie. Když nacisté zaútočili na Francii, z Peřiny se během prvního týdne stal Francouzi milovaný hrdina: 10. května 1940 sestřelil 4 bombardéry, druhý den jednoho, další den dvě stíhačky a další dvě pravděpodobně.

Kariéra v RAF

Dne 3. června 1940 ho Němci sestřelili nad Remeš, když se pustil do křížku s šedesáti Messerschmitty. V neuvěřitelné situaci sestřelil ještě jednu nepřátelskou stíhačku. Sám byl raněn, ale během 14 dní se zotavil. Po dalších peripetích se dostal do Anglie k 312. československé stíhací peruti RAF.

V Bitvě o Británii létal jen týden. Při posledním letu málem bolestí omdlel, dostal akutní zánět slepého střeva. Po operaci a zotavení létal jako doprovod bombardérů, povýšili ho na vyššího důstojníka RAF, stal se specialistou a instruktorem ve střelbě. Celkem měl na kontě 19 sestřelů, z toho 14 uznaných.

Šťastné shledání

Když se po válce vrátil do Československa, šťastně se shledal s manželkou Annou, kterou od roku 1943 nacisté věznili v koncentračním táboře Aichach. V roce 1949 mladí manželé prchli před jistým komunistickým vězněním do západního

Německa. Ukradli malý sportovní letoun značky Sokol a v bouři přeletěli hranice. Komunistická vojenská letadla kvůli počasí vůbec neodstartovala. Peřinovi žili v Kanadě a USA. Vrátili se v roce 1993. Oba zemřeli v roce 2006.

František Peřina, Moravák, milovník dobrého vína, letecké esy, špičkový akrobat, světoznámý vojenský stíhač se na konci svého života zaslouženě pyšnil generálskou hodností. Modrou leteckou uniformu, na které se obvykle houpalo osm francouzských válečných křížů, nejvyšší francouzské vyznamenání Řád čestné legie a Řád Bílého lva za vynikající bojovou činnost měl obvykle ve skříni svého malinkého panelákového bytu na kraji Prahy, kde žil se svojí ženou Annou.

Nejvyšší vyznamenání od prodavačky

Kdyby si připnul všechna svoje vyznamenání, nejspíš by cinkal jako sovětští generálové.

Neměl to rád. Nejvíce si vážil francouzských medailí, ale ani ne tak proto, že by snad byly nějak význačnější než jiná jeho ocenění. Toho úplně nejvyššího se mu dostalo několik let před jeho smrtí a právě prostřednictvím těchto francouzských válečných křížů – nebylo uděleno prezidentem a ani se nedalo připnout na uniformu. Říkal, že se mu ho dostalo od jedné staré pařížské prodavačky.

Na stužce oněch francouzských křížů se totiž připíná i malá kovová větévka palmy. A ta má jednu ošklivou vlastnost: když si oblékáte kabát, lehce o ni zavadíte a palmička upadne a ztratí se. A tak když se devadesátiletý Peřina jednoho krásného dne ocitl v Paříži, chtěl si dokoupit palmičky do zásoby: „Přišel jsem do obchodu a poprosil asi sedmdesátiletou prodavačku, že chci osm palmiček. Divně a překvapeně se na mě podívala. Furt si mě prohlížela a pak řekla, že to si zaslouží jen čtyři letci: kapitán Accard, Mosley, Vašátko a já – Rinope. Víte, co to je za vyznamenání?! Po tolika letech mě znala,“ se slzami v očích vyprávěl František Peřina, bylo mu 92 let. V bytě mu neustále zvonil telefon, který obětavě zvedala jeho statečná Anna.

Zdroj: rozhlas.cz

Bud s Bohem, Václave

Ve věku 87 let zemřel Václav Rosůlek, komunistický vězeň, skaut, zubař a zdravotník, člověk s velkým srdcem, který pomáhal všem po celý svůj život. Svoji pomoc a lidskou obětavost prokazoval i v těžkých podmínkách na Barboře, v jednom z nejhorších komunistických lágrů na Jáchymovsku. Zde vládl krutý dril, mučení, nelidské pracovní podmínky, zlá horská zima a katastrofální hlad, denní příděl chleba byl např. 30 deka. Marodka zde byla, ale lékař až po roce 53. Před tím jeho práci vykonávali lapiduch a zubní chirurg – jím byl Václav Rosůlek. Když přivezli vězně s onemocněním hloubkového zánětu v noze, který už nemohl chodit a vedením lágru byl vydán zákaz ho převézt do nemocnice, rozhodli se oba zdravotníci ho operovat. Jen s prostředky, které měli k dispozici. Přivázali ho na dřevěné lavici a do úst mu vložili kapesník. Pak se ujal práce zubní chirurg Václav Rosůlek. Vlastnil jen zubařské nástroje a prostředky pro lokální umrtvování. Ty použil, ránu rozřízl a vyčistil. Otrava úspěšně zastavena. I v těch nejhorších podmínkách Václav Rosůlek, dentista se srdcem skauta, se snažil co nejlépe pomáhat. Za všech okolností jednat lidsky a statečně.

Václave, děkujeme ti, odpočívej v pokoji, buď s Bohem. Budiž čest tvój památce.

Kateřina Mello, vnučka